

vrede

België-Belgique
P.B.
Gent X
3/4568

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

DE WINNAARS VAN DE OLIECRISIS

Winsten van het eerste semester 2000
in miljarden dollar

			Evolutie 1999
1	EXXON MOBIL (V.S.)	8	+ 133 %
2	SHELL (G.B. - Ned.)	6,5	+ 81 %
3	BP (G.B.)	6,32	+ 197 %
4	TOTALFINAELF (Frankrijk)	3	+ 165 %
5	CHEVRON (V.S.)	2,1	+ 218 %
6	TEXACO (V.S.)	1,19	+ 154 %
7	REPSOL YPF (Spanje)	1,01	+ 301 %

Bron: "Le Monde", 7 september 2000

De petroleummaatschappijen hebben voordeel gehaald uit de verhoging van de brutoprijzen tijdens het eerste semester 2000. De winst verdubbelde t.o.v. het voorgaande jaar. Deze steeg van 13,4 dollar naar 26,9 dollar.

verschijnt tweemaandelijks
43^e jaargang - nr. 346 - november-december 2000
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. 09 233 46 88
Fax 09 233 56 78
e-mail: vrede@ngonet.be
internet:
www.democratisch-links.be/vrede

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

Le Monde

Papa, is het nog ver Palest ...

- V Ontwikkelingssamenwerking
- V Terroristen
- V Solana
- V VS-verkiezingen
- V Armoede
- V Postkolonialisme
- V WTO
- V Speculatie
- V Oliecrisis
- V Verkiezingen
- V Fidel Castro
- V Marokko
- V Zuid-Korea
- V Oost-West
- V Joegoslavië
- V Vrouwen in de media

verschijnt tweemaandelijks
43^e jaargang - nr. 346 - november-december 2000
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. 09 233 46 88
Fax 09 233 56 78
e-mail: vrede@ngonet.be
internet:
www.democratisch-links.be/vrede

En dat noemen ze informatie

Op 20/9/00 verscheen in "De Standaard" een artikel onder de titel "Het gaat Nederland voor de wind". Het betreft hier de troonrede van koningin Beatrix waarin zij het heeft over een lange periode van economische voorspoed. De krant citeert de vele miljarden die aan alles en nog wat zullen kunnen uitgekeerd worden.

De socialistische premier, Wim Kok, de "vader van het poldermodel", die door zijn buitenlandse collega's o.m. Schröder en Blair in de hemel geprezen wordt zegt hierbij dat met het regeerakkoord alle ambities zullen kunnen verwezenlijkt worden.

Zonderling maar op 19/9/00 was er in het programma Netwerk van Nederland I een uitzending waarin een gesprek met Wim Kok werd gevoerd evenals met een aantal professoren, de directeur van een ziekenhuis e.a. sociale werkers.

En wat leerden we hieruit? In Nederland staan 147.000 personen op de wachtlijsten van de ziekenhuizen om geopereerd te worden, er zijn duizenden verpleegkundigen tekort, meer dan 10.000 ouderlingen vinden geen plaats in bejaardentehuizen, enz.

Mensen die geld hebben gaan naar het buitenland om geopereerd te worden en er worden zelfs vliegtuigen ingelegd voor mensen die in Duitsland een heupoperatie willen laten uitvoeren. Wim Kok gaf daar tijdens het interview geen antwoord op.

Nederland, aldus de professoren, heeft eveneens 3000 dokters tekort en als er niet snel iets verandert zullen binnen enkele jaren 3,5 miljoen mensen geen huisdokter meer hebben. In Nederland is het aantal plaatsen voor doktersstudies beperkt en vele komen naar Vlaanderen om hier hun opleiding te volgen. Maar ... het zijn wij die deze studiekosten betalen.

En zo brengt "De Standaard" ons informatie waarop de Nederlandse journalisten wel een hele andere kijk hebben. (ads)

Denk er eens aan !

Zoekt u een interessant en nuttig eindejaarsgeschenk voor een familielid of vriend(in)? Schenk dan een jaarabonnement op VREDE.

U stort 800 fr. op prk. 000-0956015-80 van Vrede vzw met vermelding van naam en adres en de vermelding "eindejaarsgeschenk aan ..."

Wij sturen aan de betrokkene een wenskaart met uw wensen en de vermelding van uw geschenk.

INHOUD

EDITORIAAL	Ontwikkelingssamenwerking	3
UITKIJK	Terroristen	4
EUROPESE UNIE	De coup van Solana	5
VERENIGDE STATEN	Het (af)tellen naar het Witte Huys	8
MONDIALISERING	Armoede, ontwikkeling en mondialisering	10
	- Postkolonialisme zonder einde	12
	- WTO wil onderwijs en gezondheidszorg privatiseren	13
	- Het rijk van de speculant: de globale financiële markt	14
OLIECRISIS	Enkele bedenkingen op en rond de oliecrisis	16
	- Het gewicht van de OPEC	17
JOEGOSLAVIË	Nieuwe leiders in Belgrado	18
DOSSIER	- De schokken van de Apocalyps	19
	- Oorzaken Palestijnse crisis: aanpakker	20
VERKIEZINGEN	Won Poetin dankzij kiesbedrog?	24-25
NOORD-ZUID	Wat de media niet willen zien	26
ZUID-AMERIKA	Chili: Andere wegen	29
MAGHIEB	De Marokkaanse Paradox	31
AZIË	Bombardementen in Zuid-Korea	34
EUROPA	Europa met twee gezichten	35
AGENDA - DIALOOGAVONDEN		36
25 JAAR GELEDEN IN VREDE - KRUISWOORDRAADSEI		37
VOOR DE VUIST	Vrouwen, media en discriminatie	39

Werken mee aan dit nummer

André De Smet, Georges Spriet, Willy Courteaux, Ludo De Brabander, Lucien Bollaert, Francine Mestrum, Victor Stuyck, Merel De Smet, Antoine Uytterhaeghe, Paul Van de Baviere, Marie-Jeanne Van Mol, Karin Talbot (V.S.), Jonny Van Lerberghe, Michiel Billiau, Jozef Vandromme.

vrede

sedert 1957
tweemaandelijks tijdschrift
vrede vzw
studie- en informatiecentrum
internationale politiek, vredes- en
ontwikkelingsproblematiek

redactie - beheer - publiciteit
gaigenberg 29 9000 genl
prk 000-0956015-80
tel. (09) 233 46 88
fax (09) 233 56 78
e-mail: vrede@ngonet.be
internet:
www.democratisch-links.be/vrede

leesgeld :

140 fr.: los nummer
800 fr.: 6 nummers per jaar
900 fr.: instellingen met factuur
1.000 fr.: Nederland en E.U.
1.200 fr.: rest van de wereld

54 gulden op postbankgiro nr. 5267830
van Ad Woudenberg / VREDE postbus
92311 1090 AH Amsterdam

steunabonnement : 1.000 fr.

abonnementendienst: L. Verwest
vrede wordt gedrukt op
kringlooppapier
offset druk:
Nevelland, B.W., 9850 Nevele

redactie :

Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Osen,
Georges Spriet, Victor Stuyck, Ludo De
Brabander, Marie-Jeanne Vanmol, Antoine
Uytterhaeghe

redactiesecretaris: L. Bollaert.

hoofdredacteur: André De Smet

verantwoordelijke uitgever:

Michiel Vanderborght
Beukendreef 15, 9401 Peltare-N nove

De onroerende artikelen beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan ons standpunt.
Overname van artikelen is slechts toegelaten
mits bronvermelding en toezending van een
presentexemplaar.

Ontwikkelingssamenwerking

Het Belgisch budget voor ontwikkelingssamenwerking zal de komende drie jaar telkens met 10% omhoog gaan, tot het einde van de legislatuur is dat meer dan 16 miljard verhoging. We lijken dan toch uit het diepe dal te kruipen. De jarenlange dalende trend wordt eindelijk omgebogen. Vraag is echter voor hoe lang.

Tegen 2004 wordt de ontwikkelingssamenwerking ook communautair opgesplitst. De betrokken Staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking is met deze opsplitsing alles behalve gelukkig. Het beste aan dat akkoord is, zo zei hij, dat het pas ingaat in 2004.

Inderdaad, wat daar positief aan zou kunnen zijn, lijkt

velen een raadsel. De derdewereldorganisaties langs Vlaamse kant reageerden unaniem: "dit is een maatregel die werd ingegeven door binnenlandse dynamieken niet door het belang van het zuiden". Naar verluidt zal die opsplitsing verlopen via het ingewikkeld (deel)verantwoordelijkheidsschema van de verschillende beleidsniveaus van dit land. Ontwikkelingssamenwerking die over materies gaat die bij ons federaal liggen blijven federale bevoegdheid. De zaken die gemeenschapsmateries betreffen gaan naar de gemeenschappen, idem dito voor de gewesten. Geen Viëtnames die daar nog aan uit kan.

SP'er Dirk Vandermaelen verwoordde met een klaar beeld hoe inefficiënt dergelijke versnippering wel zou kunnen werken. Wat kan Louis Michel nog aan politieke rol spelen in een vredesproces in Centraal Afrika, vroeg hij zich af, mocht de officiële Brusselse ontwikkelingssamenwerking programma's financieren met Kinshasa. De Vlaamse met rebellenleider Bemba (en diens broodheren van Oeganda), en de Waalse met de opstandelingen van Goma (gesteund door Rwanda).

Maar wat mij fundamenteel lijkt, is het bijna automatische gevolg dat ontwikkelingssamenwerking sowieso nog minder zal wegen op het prioriteitenlijstje van de beleidsmensen. In plaats van een volwaardig ministerie van ontwikkelingssamenwerking te installeren, - dat minstens ook een waakhondrol zou kunnen op zich nemen, tegenover het beleid van bijvoorbeeld de minister van economische zaken of die van financiën of buitenlandse zaken, - krijgen we nu een versnippering van bevoegdheden en verantwoordelijkheden, met versnipperde budgetten, en dus ook een versnipperd politiek gewicht. Want de drie, vier jong-

ste staatssecretarissen beschouw(d)en zichzelf als ambassadeurs van het zuiden. Dat was ooit anders: ontwikkelingssamenwerking werd (tot ver in de jaren '80) gewoon gezien als een onderdeel van de buitenlandse relaties en de internationale handelspolitiek van dit land. Lopen we niet het risico daar naar terug te gaan?

Kijken we even naar de politieke agenda van de derdewereldbeweging. Vandaag zet men de financiële speculatie in het daglicht. "Stuur je pen naar de premier, en zet de Tobin-taks op de Europese Agenda" is de slogan van deze actie. Bovendien wordt deze eis versterkt door een staatssecretaris die openlijk sympathiseert met deze stel-

ling, en met anti-mundialiseringgedachte van de Praagse protesten.

Mocht de verantwoordelijke voor het ontwikkelingsbeleid een ministerniveau hebben dan zou de politieke draagwijdte van zijn uitspraken (en dus van de ideeën van 11.11.11) veel breder spreiden, ook in regeringskringen. Door de opsplitsing gaan we terug naar af.

Het is dan ook toe te juichen dat de brede publiekscampagne van 11.11.11 op dit politieke luik sterk de aandacht vestigt. "Je geeft meer dan geld" zegt de affiche. En daarom is het ons te doen: de eisen voor nodige diepgaande veranderingen in de verschillende beleidsdomeinen die ook maar iets met het zuiden te maken hebben. Maar vooral de bewustwording dat in een wereld waar kapitaalaccumulatie de centrale doelstelling is, mensgerichte ontwikkeling nooit zal kunnen bereikt worden.

Maar het beeld van de affiche ondersteunt de slogan niet, lijkt mij. Het miserabilistisch beeld van een uitgehongerd kind trekt de aandacht weg van de politieke boodschap. Waarom niet een beeld tonen van de actievoerende Ecuadorianen,

begin dit jaar o.m. tegen de dollarisering van hun land, of de acties tegen de privatisering van de waterrdistributie in Cochabamba, Bolivia. Dan zou het duidelijk zijn dat onze strijd tegen de kapitalistische mundialisering en hun strijd dezelfde inzet heeft. Dan wordt 11.11.11 echt een solidariteitsgebeuren: een samengaan van belangen van de mensen hier en de mensen in de derde wereld.

Maar laat ons in elk geval volop meewerken met de acties van 11.11.11 en tonen dat ontwikkelingssamenwerking ook politiek is: de Tobin-taks moet op de Europese agenda.

Georges Spriet

Vrede vernieuwt. Vanaf januari wordt ons tweemaandelijks tijdschrift 56 bladzijden dik. Een nieuwe opmaak moet wat meer rust en openheid in de teksten brengen. Daarom zal de bestaande redactie uitgebreid worden, vooral met jongeren en vrouwen. U krijgt vanaf 2001 dus meer dan 300 bladzijden informatie, en dat voor de nieuwe abonnementsprijs van 800 F.

Terroristen

Eind vorige maand hielden het IMF en de Wereldbank hun jaarvergadering, dit keer in Praag. Zoals vorig jaar in Seattle was ook dit jaar een protestbeweging aanwezig met zware kritiek op de globalisering en de gevolgen ervan voor de welvaart van de arme regionen, voor het milieu en voor het functioneren van de democratie. Ik denk dat wij (dat zijn: de lezers van Vrede) met deze protestbeweging sympathiseren en wellicht actief zijn in een organisatie die deel uitmaakt van die beweging. Ik vraag me af of elk van ons er zich wel van bewust is, dat hij of zij sympathiseert met of aanhanger is van een terroristische beweging. De protestbeweging tegen de politiek van het IMF en de Wereldbank behoort immers tot de organisaties die op de lijst staan - luidens een intern document van de politie dat onlangs uitlekte - van terroristische organisaties. Er zijn dus bij de politie nog altijd (of opnieuw) mensen die van oordeel zijn dat een eerzaam en onverdacht burger iemand is die een correct politiek denken aankleeft; dat wil zeggen: het denken van de heersende klasse, dit is, om het bij de juiste naam te noemen: het totalitair denken.

De Britse krant "The Independent" is wat milder: in een hoofdartikel drukt de krant de mening uit dat de protesten "naïef, leeg en nutteloos zijn".

Wij staan dus voor een pijnlijke keuze: moeten wij ons nu belachelijk voelen zoals "The Independent" dat van ons verlangt; of moeten wij onszelf betichten van terroristische neigingen, zoals de politie dat zou willen?

Bij dat gewetensonderzoek kunnen wij ons wellicht laten inspireren door de uitspraken van Walden Bello, directeur van "Focus on the Global South", een onderzoeksprogramma aan de universiteit van Bangkok en auteur van een aantal boeken over Aziatische economische en politieke ontwikkeling. Walden Bello werd in *De Financieel Economische Tijd* (6 oktober) over deze problematiek uitvoerig geciteerd. Zijn uitspraken waren geïnspireerd door de betogingen in Melbourne in september van dit jaar. Hij vat in weinig woorden zijn kritiek op de grote internationale organisaties samen: "...De structurele aanpassingen die door de grote financiële instituten vooropgesteld worden, zijn de grootste oorzaak van het mislukken van de wereldwijde strijd tegen armoede. De onoverkomelijke conclusie van de werking van organisaties zoals het IMF en de Wereldbank in de voorbije decennia is, dat deze het merendeel van hun hulpbronnen spenderen aan de meer welgestelde ontwikkelingslanden. Voor wat de armste landen betreft, mislukten hun projecten a rato van 65 tot 70 procent."

Het zal wel waar zijn dat, zoals "The Independent" schrijft, de slogans van de betogers in Praag simplistisch en naïef waren in hun formuleren: dat is eigen aan elke betoging over gelijk welk thema, om de simpele reden dat een betoging bezwaarlijk spandoeken kan dragen met complexe analyses. Maar de grond van de zaak is niet dat in een betoging simpele slogans worden geschreeuwd, maar dat de ideologie waartegen ze

protesteren zelf simplistisch is. Zo wordt door de voorstanders van de globalisering het argument gebruikt, dat wereldwijde vrijhandel de beste weg is naar de opheffing van de armoede in de wereld. Je hoeft geen specialist in economische aangelegenheden te zijn om te weten dat dit een valse overtuiging is. Totale vrijheid in economische aangelegenheden speelt altijd in het voordeel van de sterken en in het nadeel van de zwakken. In alle situaties blijft de stelregel van de Franse denker Lamennais geldig: "Entre le riche et le pauvre, c'est la liberté qui opprime et la loi qui libère".

Natuurlijk hebben instituten als het IMF en de Wereldbank regels, maar die zijn dan wel opgesteld door de sterken in het voordeel van de sterken. De internationale organisaties dwingen immers de arme landen om, in ruil voor hulp, hun nationale uitgaven terug te dringen; en de gevolgen daarvan voor de gezondheidszorg, onderwijs, sociale voorzieningen allerlei zijn dan catastrofaal. Met andere woorden: de internationale organisaties zijn valsspellers.

Tussen de rijke en de arme, is het de vrijheid die onderdrukt en de wet die bevrijdt.

Het is zo flagrant, dat ook politici er niet naast kunnen kijken. Zo liet Tony Blair in zijn toespraak voor het World Economic Forum in Davos kritische geluiden horen. "Maar zoals de Britten onderhand begrepen hebben," laat Bello hierbij opmerken, "heerst er bij Blair een diepe kloof tussen zijn retoriek en zijn verwezenlijkingen. (...) In plaats van overrompeld te worden door de globaliseringssnelweg, wordt aan de mensen gevraagd kalm en vreedzaam mee te werken en zich aan te passen aan de continue en onvoorspelbare veranderingen teweeggebracht door de transnationale bedrijven in hun zoektocht naar meer winst."

Meer dan anderhalve eeuw geleden heeft iemand de aanzet van deze ontwikkeling opgemerkt. "De behoefte aan een steeds groeiende afzet voor haar producten jaagt de bourgeoisie over de hele aardbol. Overal moet ze binnendringen, overal ontginnen, overal betrekkingen aanknopen. (...) Door de snelle verbetering van alle productiemiddelen, door de oneindige vergemakkelijktte communicaties, trekt de bourgeoisie ook de meest barbaarse naties binnen de civilisatie. (...) Ze dwingt alle naties zich de productiewijze van de bourgeoisie eigen te maken als die niet ten onder willen gaan; ze dwingt hen de zogenaamde beschaving bij zichzelf in te voeren, dat wil zeggen bourgeois te worden. In één woord, ze schept voor zichzelf een wereld naar haar eigen beeld." De terminologie is die van de negentiende eeuw. De inhoud wijst de weg naar de toekomst die er vandaag is. De tekst is van Marx en Engels: Het Communistisch Manifest, 1848.

Willy Courteaux.

De coup van Solana

Europees besluit verspert toegang tot documenten van het veiligheids- en defensiebeleid

De Hoge Vertegenwoordiger voor het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid (GBVB), Javier Solana, is er in geslaagd om een hele reeks EU-documenten rond veiligheid en defensie voortaan in de beslotenheid te houden. De manier waarop het EU-besluit tot stand is gekomen getuigt van een verregaande arrogantie. Inmiddels weten we dat de maatregel er is gekomen op vraag (eis) van de NAVO. Zeker in tijden van oorlog is het voor de parlementen zo al moeilijk om de uitvoerende macht en het leger te controleren. Met het nieuwe besluit weet Javier Solana, die ook Secretaris-Generaal is van de West-Europese Unie (WEU) ontzettend veel macht in zijn persoon te verzamelen. De Hoge Vertegenwoordiger en in zijn kielzog het hele militaire apparaat moeten nu nog minder verantwoording afleggen dan al het geval was. Een gevaarlijke situatie.

Tussen de burger en Europa gaapt een enorme kloof. Dat is de veel gehoorde klacht die dikwijls te horen valt in parlementaire en regeringskringen. Daar is weinig op af te dingen. De opkomst tijdens Europese verkiezingen is in de meeste landen beschamend laag. Er zijn talrijke mogelijke verklaringen voor het gebrek aan interesse in onze Europese instellingen. De ondoorzichtige besluitvorming is daar een van. Dat kon nog begrepen worden als eigen aan de complexe structuur van de EU of de onmogelijkheid van de Europese bestuurders om belangstelling op te wekken voor de thema's waarmee zij bezig zijn. Een recente beslissing toont dat er meer aan de hand is. Op een aantal terreinen worden gewoon geen pottenkijkers geduld.

In de zomers stilte

In volle vakantieperiode keurde het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (COREPER) in alle stilte het voorstel goed van de Hoge Vertegenwoordiger voor het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid (GBVB), Javier Solana.¹ De goedkeuring heeft tot gevolg dat de toegang tot documenten die te maken hebben met

veiligheid en defensie en militaire en niet-militaire crisisbeheersing van de EU, voortaan gewoon versperd wordt via labels als: 'zeer geheim', 'geheim' of 'vertrouwelijk'. Deze beslissing werd bij meerderheid bekrachtigd door de Raad van de Europese Unie.² Volgens het besluit zullen deze 'geheime' en 'vertrouwelijke' documenten ook niet meer vermeld worden in het openbaar register van Raadsdocumenten. Dit betekent dat parlementaire instellingen en

Binnen de Commissie en de Raad lopen de discussies om art. 255 van het Verdrag van Amsterdam concreet invulling te geven. Art. 255 legt het recht op toegang van EU-documenten verdragsrechtelijk vast. De voorstellen zoals ze binnen de Commissie circuleren lijken eerder het tegenovergestelde na te streven. Bovendien wordt heel de discussie binnenskamers gehouden, d.w.z. zonder enige publiekelijke consultatie. In de voorstellen zitten heel wat uitzonderingen vervat op het principe van publieke toegang tot documenten. Art. 4 zegt: 'Instituten zullen toegang tot documenten weigeren, indien het gevaar bestaat dat de openbaarmaking de bescherming ondermijnt van (o.m.): de publieke veiligheid; defensie en internationale betrekkingen, financiële en economische betrekkingen, de monetair stabiliteit...'. Het spreekt vanzelf dat dergelijke beperkingen zeer ruim kunnen geïnterpreteerd worden. Het gevaar op misbruik is reëel. Volgens het Verdrag moet een globale regeling rond de openbaarheid van documenten rond zijn op 1 mei 2001 tijdens het Zweeds voorzitterschap.

* Voor een uitgebreide bespreking van de voorstellen tot invulling van art. 255 zie: www.statewatch.org.

publiek zelfs over het bestaan ervan in het ongewisse worden gelaten. Tenslotte worden ook documenten waarin de vertrouwelijke gegevens verwerkt zijn of de inhoud van die gegevens is af te leiden, op gelijke wijze behandeld. De algemene verzegeling op militair vlak kan daardoor ook op andere beleidsterreinen uitgebreid worden, zoals migratie, ordehandhaving en sa-

menwerking op gebied van politie en justitie.

Het besluit schroeft het moeizaam verworven recht op publieke toegang tot EU-documenten, zoals dat geformuleerd stond in een besluit van 1993, drastisch terug. Daarom ook dat Denemarken, Finland, Nederland en Zweden, landen met een traditie inzake openbaarheid van bestuur, tegen dit besluit stemden. Deze landen waren geen voorstander van het uitsluiten van hele categorieën documenten en wilden enkel de toegang ontzeggen tot specifieke documenten op specifieke gronden. België daarentegen schaarde zich wel achter het besluit. Uit goede bron is evenwel vernomen dat slechts een beperkt aantal ministers op de hoogte werd gebracht van het Belgische stemgedrag. Wellicht krijgt dit nog een staartje.

Gevolg van samenwerking NAVO/EU

De beslissing tot het inperken van het informatierecht is een logische voortzetting van de strategie van het militair-industrieel complex (MIC) om elke democratische controle over de militaire strategie én beleid zo goed als onmogelijk te maken. Heidi Hautala, voorzitter van de Groene Groep/EVA in het Europees Parlement sprak onomwonden van een "militaire coup door Solana".³

De reden voor de geheimhouding moeten we zoeken in de samenwerking tussen de EU en de NAVO. Een groot deel van de militaire documenten die door de samenwerking met de NAVO ook bij de EU terecht kunnen komen, zijn stukken die binnen de NAVO al de classificatie van 'geheim' of 'vertrouwelijk' hebben meegekregen. De NAVO heeft laten verstaan dat er alleen over verdere samenwerking en meer bepaald rond het opzetten van een Europese interventiemacht kan gepraat worden, als er garantie van geheimhouding wordt gegeven.⁴ Al die geheimdoenerij was te voorspellen. Tijdens de Brits-Franse top te Saint Malo, eind 1998, waar het startsein werd gegeven voor de militaire ontwikkelingen binnen de EU, was naar verluidt al in het geheim overeengekomen dat het Europees Parlement

niet mocht betrokken worden bij de uitbouw van de Europese militaire integratie.⁵ In Lissabon volgde begin dit jaar een nieuw manoeuvre om pottenkijkers uit de militaire keuken te weren. Het 'parlement' van de West-Europese Unie (WEU - politiek-militair orgaan dat de collectieve defensie organiseert van de aangesloten Europese lidstaten) liet weten dat het niet wenselijk zou zijn om de parlementaire controle over het veiligheids- en defensiebeleid over te laten aan het Europees Parlement. In één adem voegden de WEU-parlementairen daaraan toe dat zij daarvoor zelf beter geschikt waren.⁶ Het hoeft weinig betoog om de bewering te staven dat het WEU-parlement niet in staat is om onafhankelijk van het militair establishment te functioneren en in feite een nep-parlement is.

De democratische controle op het militaire gebeuren, of dat nu in EU-verband is of in NAVO-verband, is zo al zeer klein. Nationale staten en daarmee dus ook de parlementen, verliezen meer en meer de controle over het veiligheidsbeleid.⁷ Leden van de nationale parlementen geven openlijk toe dat ze eigenlijk niet goed meer weten wat er allemaal bedisseld wordt. Het Europees Parlement beschikt tot nader order nog niet over de bevoegdheid om hun taak gedeeltelijk over te nemen.

De minachting vanwege de NAVO voor het Europees Parlement kent overigens geen grenzen. Een uitnodiging voor deelname van NAVO-vertegenwoordigers aan een publieke hoorzitting op 18 september rond transparantie, opgezet door het Comité voor Burgerlijke Vrijheden van het Europees Parlement, werd gewoon afgewezen. Bridget Austin, lid van de directie voor NAVO-veiligheid, liet botweg weten dat een dergelijk discussie "prematuur en niet opportuun" is.⁸ Zij gaf daarbij trouwens openlijk toe dat de NAVO de hand had in de beslissing van de Raad om de militaire documenten ontoegankelijk te maken: "het langetermijndoel voor de NAVO en de Raad van de EU bestaat erin om een veiligheidsovereenkomst af te sluiten en te tekenen".

Nochtans kwamen onze regeringsleiders op de laatste Top in Feira juist overeen om meer 'openheid' te laten gelden in de relaties tussen de EU en de NAVO m.b.t. ontwikkelingen op het domein van veiligheid en defensie. Is het op deze manier dat 'openheid' wordt gecreëerd?

Een goed voorbereide coup

Meteen vanaf zijn aanstelling tot Hoge

Vertegenwoordiger (13 september 1999) en tot Secretaris-Generaal van de WEU (25 november 1999) werkte Solana aan een 'Veiligheidsplan'. Als voormalig NAVO-secretaaris-generaal kende hij heel goed de gevoeligheden. Er werden een hele boel maatregelen genomen om het nieuwe militaire hoofdkwartier van de Raad in het Cortenberg-gebouw in Brussel, sterk te beveiligen. Belangrijkste onderdeel van zijn plan was het beschermen van informatie m.b.t. het Europese Veiligheids- en defensiebeleid: "de bestaande wetgeving moet geamendeerd worden en nieuwe teksten moeten worden aangenomen."⁹ Solana begon zich te moeien in de discussies tussen de verschillende EU-instellingen. Zo lag er een raamakkoord op tafel die de rela-

ties tussen het Europees Parlement en de Commissie moest uittekenen. In de eerste versie (van 6 juni) stond (in Annex III punt 2.1.) nog dat vertrouwelijke informatie "van een staat of een institutie" enkel kon worden doorgestuurd met hun goedkeuring en dat "elke weigering om informatie door te sturen behoorlijk moet beargumenteerd worden" en dit op basis van de geldende wetgeving. Dit laatste stuk werd in de uiteindelijke versie geschrapt, waardoor de Commissie voortaan het doorsturen van informatie aan het parlement kan weigeren zonder daarvoor redenen op te geven. Een andere belangrijke wijziging was de aanvulling bij de zinsnede "een staat of een institutie" met "of een internationaal orgaan". De zinsnede kwam erbij omdat de NAVO dat zo wilde. In die periode schreef de Portugese voorzitter van de Raad een brief aan de voorzitter van de Commissie, Romano Prodi, dat artikel 2.1. "geen adequate garanties gaf", omdat de Raad op het punt stond "akkoorden met derde organisaties (af te sluiten) in het raamwerk van de implementatie van het Europese Veiligheids-

en Defensiebeleid". De 'derde organisatie', zoals het omzwachteld wordt gesteld, is natuurlijk de NAVO. De brief eindigde met de dreiging, dat "bepaalde staten" de deelname van de Commissie aan "bepaalde activiteiten" in vraag zouden kunnen stellen.

Solana's departement zou kort daarna een "werkdokument" overmaken aan een werkgroep met vertegenwoordigers van de verschillende regeringen, twee dagen voordat deze zou samenkomen. Voor een aantal vertegenwoordigers werd het duidelijk dat ze voor voldongen feiten werden geplaatst. Tijdens de daaropvolgende vergadering zouden de Zweedse en Finse vertegenwoordigers gewoon wegllopen. De Nederlandse delegatie sprak onomwonden van een "militaire coup".

Ook in officiële kringen en een belangrijk deel van de anders uiterst behoedzame EU-ambtenarij heerst ongenoegen over Solana's greep op de EU. De Europese ombudsman, Jacob Söderman, vond het helemaal niet nodig om de bestaande regulering (het Besluit van de Raad van 1993) te amenderen om militaire geheimen te beschermen. Hij voegde er aan toe dat de aanduiding van Solana als Secretaris-Generaal van de Raad van de EU een "ernstige fout" was. Toen de Britse belangenorganisatie *Statenwatch* informatie opvroeg over het verloop van de discussie en de circulerende voorstellen over de toegang tot documenten, weigerde men die te geven, omdat dit (vrij vertaald)

"slapende honden kon wakker maken" en "de partners van de Raad" in verlegenheid kon brengen.

Verzet

De nationale parlementen en het Europees parlement werden op geen enkel ogenblik om hun mening gevraagd. Het Europees Parlement, dat niet mocht mee beslissen over het nieuwe besluit, is inmiddels in alle staten. De Commissie Juridische Aangelegenheden stemde midden september een resolutie om de zaak aanhangig te maken bij het Europees Hof van Justitie. De resolutie werd overhandigd aan de voorzitter van het Europees Parlement, Nicole Fontaine, die eind oktober een beslissing zal nemen. De indieners van de resolutie verantwoordden hun voornemen op grond van het feit dat de beslissing tot geheimhouding niet alleen een aantasting is van de bevoegdheid van het Europees Parlement (namelijk het medebeslissingsrecht), maar dat het ook om een flagrante overtreding gaat van het Verdrag van Amsterdam. Artikel 255

bepaalt immers "het recht op toegang tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie" (zie ook kader). Er zijn restricties mogelijk op dat recht, maar niet voor een hele categorie van documenten. Bovendien moeten beperkingen telkens voorafgegaan worden door een grondige verantwoording. Artikel 28 van het EU-verdrag stelt bovendien expliciet dat artikel 255 ook van toepassing is op het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid.

Het protest tegen de 'NAVO-Solana'-coup komt langzamerhand op gang. Onlangs heeft zelfs de Nederlandse regering een procedure opgestart bij het Europees Hof van Justitie in Luxemburg en kreeg daarvoor inmiddels de steun van de Zweedse regering. Het Europees Milieubureau (EEB), een netwerk van NGO's, heeft ook al zwaar uitgehaald naar het besluit. "Waarom zouden de Europese burgers nog langer respect opbrengen voor een verdrag, dat zo gemakkelijk genegeerd kan worden?", aldus een lid van het EEB.¹⁰

¹⁰ Besluit van de Secretaris-Generaal van de Raad/Hoge Vertegenwoordiger voor het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid van 27 juli 2000, inzake maatregelen betreffende de bescher-

ming van gerubriceerde gegevens die op het secretariaat-generaal van de Raad van toepassing zijn (2000/C 239/01). Verschenen in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen op 23 augustus 2000.

- 2 Besluit van de Raad van 14 augustus 2000 tot wijziging van Besluit 93/731/EG betreffende de toegang van het publiek tot documenten van de Raad en van Besluit 2000/23/EG over de verbetering van de informatie over de wetgevende activiteiten van de Raad en van het openbaar register van Raadsdocumenten.
- 3 Persmededeling van de Groen Groep/ EFA, 31 augustus 2000.
- 4 NRC Handelsblad, 26 september 2000.
- 5 Uit kringen van de regering. De bron kan hier evenwel niet geopenbaard worden.
- 6 Persbericht van AFP, 21 maart 2000
- 7 Het parlement krijgt nauwelijks de tijd om over deze fundamentele koerswijziging van ons buitenlands - en veiligheidsbeleid een debat te voeren. Zo werd het Nieuw Strategisch Concept (Washington 23 april 1999) dat voortaan een optreden buiten het NAVO-gebied mogelijk maakt en dus een wijziging van het NAVO-verdrag inhoudt, amper besproken, laat staan geratificeerd in het parlement. Op de Europese top in Helsinki werden eveneens beslissingen geforceerd, zonder dat het parlement een standpunt kon formuleren.

- 8 Brief van Bridget Austin, Nato office of Security gericht aan de heer Watson van het Committee on Citizens' Freedom & Rights van het Europees Parlement (23 augustus 2000 ref. NOS/2(2000)102 - NATO unclassified).
- 9 Statewatch, juni - augustus 2000, vol 10, nr 3/4.
- 10 Bulletin Quotidien Europe, nr 7807, 27 september 2000.

Ludo De Brabander

(Vrede vzw is inmiddels met een petitie gestart om zoveel mogelijk Belgische organisaties uit diverse hoek achter het protest tegen het Europees besluit te krijgen.)

Wist je dat ...

... volgens de in 1996 uitgevoerde telling werd vastgesteld dat 65 % van de Australiërs die in het buitenland geboren werden niet langer van Britse oorsprong zijn daar waar dit in 1971 nog voor 45 % het geval was.

... uit een onderzoek van de Britse Nobelprijswinnaar prof. dr. Robert Wil en zijn collega's is gebleken dat er in Groot-Brittannië 82 gevallen van de ziekte van Creutzfeldt Jacob, als gevolg van de gekke koeienziekte werden vastgesteld, maar zij vrezen dat dit zou kunnen oplopen tot meer dan 100.000 gevallen.

... er bij een pas opgericht Russische onderzoekscommissie voor mensenrechten in enkele dagen tijd vierduizend klachten werden ingediend met betrekking tot het Russisch optreden in Tsjetsjenië. De ex-minister van justitie Pavel Krachninniniov voegde er aan toe dat er dagelijks honderden binnenkomen.

... de Verenigde Staten een schuld heeft van ongeveer 1,8 miljard dollar aan het algemeen budget van de Verenigde Naties en 1,3 miljard dollar aan de initiatieven voor het behoud van de vrede. Het Amerikaans Congres wil echter slechts 500 miljoen dollar storten.

... de V.S. bovendien haar bijdrage als lidstaat, die in 1973 gemeenschappelijk werd vastgelegd voor alle landen, tegen 20 januari 2001 wil verminderen van 25 naar 22 % voor het algemeen budget en van 30 naar 25 % voor de vredesopdrachten.

Bezorgdheid bij Business Week

Het Amerikaans weekblad Business Week (11/9) is na een onderzoek tot de vaststelling gekomen dat er zich in de openbare opinie een anti-bedrijfsklimaat ontwikkelt.

Dit gaat, volgens het blad over campagnes tegen de werking van grootwarenhuizen, het weigeren van overuren, de mobilisatie van ouders van leerlingen tegen publiciteit voor coca-cola en pepsi-cola in de scholen, enz.

Het blad wijst er op dat in de openbare opinie drie op vier ondervraagden van mening is dat de zakenwereld te veel macht heeft op teveel aspecten van het dagelijks leven. Bijna 50 % gaat er van uit dat, wat goed is voor het bedrijf niet noodzakelijk goed is voor het geheel van de Amerikanen.

Twee op drie verklaren dat de grote bedrijven het belangrijker vinden grote winsten te maken dan goede kwaliteitsproducten te vervaardigen. Sinds 1992 stegen de reële lonen (buiten inflatie) met 7,6 % daar waar de productiviteit met 17,9 % verhoogde. Ze wijzen eveneens op de groeiende kloof tussen armen en rijken en stellen de hoge inkomsten van de bedrijfsleiders aan de kaak.

Business Week besluit dat gedurende een generatie de leiders van de multinationals zich weinig zorgen hebben

gemaakt over de sociale problemen van de bevolking maar dat het hoog tijd wordt dat ze daar rekening mee houden. (ads)

Ook in Australië

Het Wereld Economisch Congres, dat reeds jaarlijks de financiële top van Davos (Zw.) organiseert had, aansluitend bij de olympische spelen te Melbourne een gelijkaardige top voor Oost-Azië gepland. Gezien tal van multinationals de olympische spelen sponsoren leek het haar gepast hiervan gebruik te maken.

Maar zoals in Seattle, Washington en Davos hadden ook hier een aantal niet gouvernementele organisaties (NGO's) tegen deze financiële top gemobiliseerd.

Enkele duizenden betogers blokeerden de ingang van het conferentiegebouw zodat een derde van de deelnemers bij de opening geen toegang kregen.

De betogers hielden er een nachtwake. De politie reageerde brutaal op deze vreedzame betoging.

Een 3000 vakbondsmilitanten die niet rechtstreeks aan de manifestaties deelnamen protesteerden eveneens tegen de "globalisering" en veroordeelden met kracht het optreden van de politie. (ads)

Het (af)tellen naar het Witte Huis

Met de televisiedebatten is de wedren naar het Amerikaanse presidentschap in de laatste, rechte lijn beland. De opiniepeilingen worden angstvallig bijgehouden en geanalyseerd. Beide kandidaten lijken aan elkaar gewaagd. Laten we even kijken wie de doorslag zal geven en hoe het telraam in elkaar steekt. In vorige Vrede (nr. 345) werd de Republikeinse tactiek toegelicht. In dit nummer nemen we de draad weer op bij de Democratische conventie van midden augustus jl.

De Democratische Conventie

Net zoals de Republikeinse 2 weken voordien, was de Democratische Conventie vooral een mediagebeuren. Toch werd angstvallig uitgekeken naar het resultaat in de opiniepeilingen. Al Gore, de gedoodverfde Democratische kandidaat, leed als Clintons vice-president nog onder zijn onfrisse schaduw.

Gores keuze om met Joseph Lieberman als kandidaat vice-president (*running mate*) aan de eindrace te beginnen, was een duidelijk signaal. De diepgelovige jood uit het kleine, noordoostelijke Connecticut schreef immers op 3 september 1998 geschiedenis. Toen oefende hij openlijk zware kritiek op Clintons gestoei met stagiaire Lewinsky. Nochtans zijn Lieberman en Clinton reeds vrienden sinds hun studententijd. Ze studeerden beiden rechten aan de befaamde Yale universiteit. Samen met o.a. Gore stichtten ze samen de *Democratic Leadership Council*, een gematigde groep die de partij 10 jaar geleden naar het centrum deed opschuiven, wat hen geen wind-eieren gelegd heeft.

Clintons rol op de conventie was dan ook beperkt tot het voorleggen van een

gunstig rapport van zijn ambtstermijn en de verzekering dat Gore een sterke leider zou zijn. Voor het eerste is natuurlijk vooral de economische evolutie verantwoordelijk. De tweede cliché was vooral een aanval op de Republikeinse tegenkandidaat Bush, van wie geweten is dat hij als zakenman van het ene bankroet naar het andere stapte, en vooral rijk is dankzij de familie en door een basketbalteam met veel winst te verkopen en zo het gemeenschaps-geld van de stad in zijn zakken te steken.

De Democratische tactiek

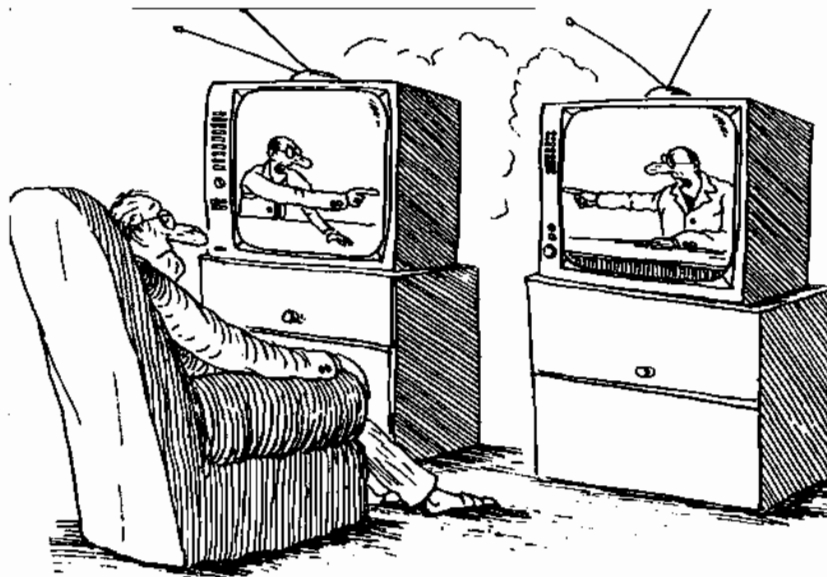
Maar vermits het Republikeins *Compassionate Conservatism* ook al op het centrum mikt, krijgt Gore af te rekenen

iemand laat executeren. Zestig procent van de Texanen is ervan overtuigd dat onschuldigen sterven, maar blijft voor de doodstraf.

Ook al gebruiken de Democraten het argument dat de Republikeinen hun centrumpolitiek overnemen, Al Gore moest een andere tactiek uitstippelen om zich politiek van Bush te onderscheiden. De partij verwijst daarbij duidelijk naar wat 40 jaar geleden, niet toevallig ook in Los Angeles, gebeurde. Precies op dezelfde plaats nomineerde de Democratische Partij namelijk J. F. Kennedy, die zich tijdens de televisiedebatten als een gedreven politicus met een nieuwe visie ontpopte. Door naar Kennedy te verwijzen wordt geprobeerd om het centrumprogramma

ook door de traditionele Democratische achterban te doen aanvaarden. En die bestaat nog altijd uit de progressieven (de *liberals*, van sociaal werkers, onderwijsmensen tot advocaten), de vakbonden, de vrouwen en de etnische minderheden.

Het feit dat de zwarte dominee Jesse Jackson nu echter veel minder de regenboogkaart trekt dan inderd eerst voor Clintons eerste overwinning, is een teken aan de wand. Tachtig procent van de Amerikaanse

met de one-liners en de goedkope emotie van Bush. Gore daarentegen staat gekenmerkt door zijn koele, rationele analyses. Hij gooit met cijfers, terwijl Bush irrationele tremelo's in zijn stem steekt. Wetende dat ook in Amerika de kiezer vooral irrationeel stemt, eerder tegen iemand of iets, dan voor, is het begrijpelijk dat Gore de televisiedebatten moeilijk in zijn voordeel kan keren. Gore bewijst er dat de doodstraf geen enkele invloed gehad heeft op de misdaad, terwijl Bush zijn geloof in de Amerikaanse justitie verkondigt en in zijn thuisstaat, Texas, iedere week

zwarten stemt Democratisch, maar minder en minder zwarten gaan stemmen. De groeiende zwarte middenklasse voelt zich ook aangesproken door de zwarte overwinnaar van de Golfoorlog, generaal Powell. En de relatie tussen de zwarten en de joden ligt ook gevoelig. Ook daarom zet Clinton alles op alles om toch nog vóór 7 november een of ander akkoord tussen Barak en Arafat binnen te halen. Analisten berekenen dan ook dat Gore door amper 65% van de partijleden gedragen wordt, terwijl dat voor Bush 90% is. Vandaar dat de slimme Al

Gore overal verklaart dat "het presidentschap meer is dan een populariteitstest". De naakte cijfers van het stemgedrag spreken echter anders.

De naakte cijfers

Sinds 1960 gaan steeds minder mensen stemmen. Bij de vorige verkiezingen in 1996 daagde niet eens de helft de kiezers op. Dat was sinds 1824 niet gebeurd. Nog angstkwekkender is dat van de groep kiezers tussen 18 en 25 jaar amper 30 procent stemde. Deze lage opkomst speelt in de kaart van de Republikeinen, waarvan veel meer partijleden gedisciplineerder stemmen. Omgekeerd zijn het vooral de sociaal zwakkeren en de etnische minderheden, traditioneel eerder Democratische stemmers, die het eerst afhaken en waar de politieke apathie sterk toeneemt.

Bij ondervraging voor de televisiedebatten antwoordde zo'n 39 procent dat de debatten voor hen van doorslaggevend aard zijn. Zeventien procent van degenen die wel al wisten voor wie ze zouden stemmen, was van mening dat diezelfde televisiedebatten nog hun stem konden beïnvloeden. Het is niet voor niets dat de helft van het hele campagnebudget naar tv-advertenties gaat. Na het eerste debat bleven de opiniepeilingen dezelfde nek-aan-nek-race tonen. Het tweede debat een week later gaf een lichte overwinning voor Bush.

In de vorige aflevering stelden we reeds hoeveel zo een presidentscampagne kost. Meer en meer geeft dat budget de doorslag. Sedert 1976 ging de nominatie van de 2 grote partijen steeds naar de kandidaat die in het jaar voordien het meeste geld inzamelde. Elke verkiezing breekt daarbij records. In 1992 wisten de 2 grote partijen zo maar eventjes 2 miljard dollar of 88 miljard BEF in te zamelen. In 1996 was dat opgelopen tot 2,4 miljard dollar of 100 miljard BEF. En deze keer haalt men waarschijnlijk de kaap van 3 miljard dollar of 130 miljard BEF.

Dat wordt natuurlijk niet voor niets gedaan. In vorige aflevering gaven we reeds een aantal flagrante voorbeelden van het binnenhalen van duidelijke voordelen via directe contacten gekocht met "schenkingen". Zo is nu bekend dat tussen januari 1995 en augustus 1996, in volle campagnetijd dus, niet minder dan 1.544 mensen met de president koffie gedronken hebben. Samen hadden zij de Democratische partij 26,4 miljoen dollar geschonken. Grote schenkers mogen zelfs een nachtje in de historische *Lincoln Bedroom* van het Witte Huis verblijven.

De vraag kan gesteld worden wat dit nog met democratie en democratische verkiezingen te maken heeft. Een van de hete hangijzers in deze campagne is de stellingenoorlog rond de advocaten. Sommige kantoren, de jongste jaren rijk geworden met processen tegen de tabaksindustrie en grote monopolies, schenken nu tot de helft van hun honorarium. Bush wil hun, in de traditionele, Republikeinse keuze voor het nieuwe grootkapitaal, immers het leven zuur maken door hen burgerlijk aansprakelijk te maken en de schadeloosstelling en hun honoraria te begrenzen.

De speculatieve cijfers

Uiteindelijk zijn het echter de kiesmannen die beslissen. Om te winnen heeft een presidentskandidaat er 270 op de 538 nodig. Politieke analisten tellen er voorlopig 209 voor Bush en 194 voor Gore. Op de kaart worden volgende staten (met vermelding van leden van het kiescollege) als zeker voor Bush geteld: thuisstaat Texas (32), praktisch het hele midwesten Arizona (8), Utah (5), Idaho (4), Montana (3), Wyoming (3), Colorado (8), Oklahoma (8), Kansas (6), Nebraska (5), South Dakota (3) en North Dakota (3), de zuiderse staten Mississippi (7), Alabama (9), South Carolina (8), en Virginia (13), met de noordelijke Alaska (3) en Indiana (12). Aangrenzende staten Nevada (4), Louisiana (9), Georgia (9), Georgia (13), Kentucky (8) en Ohio (21) worden als "overhelelend naar Bush" geïdentificeerd.

Gore daarentegen beperkt zich tot de kleppers van California (54), New York (33), Massachusetts (12), Maryland (10) en Hawaii (4) en de hoofdstad Washington D.C. (3) als zeker omschreven. Aanpalende staten Vermont (3), Connecticut (8), New Jersey (15), West Virginia (5), Tennessee (11), en de oude industriestaten Illinois (22) en Minnesota (10) worden ook bij Gore gerekend.

Dat betekent dat volgende staten als voorlopig nog als "onbeslist" geboekt worden: Washington (11), Oregon (7), New Mexico (5), Arkansas (6), Missouri (11) Iowa (7), Wisconsin (11), Michigan (18), Pennsylvania (23) Maine (4), New Hampshire (3) en de zuidelijke zwaargewicht Florida (25), waar broer Jeb Bush gouverneur is, maar waar vooral veel rijke gepensioneerden hun intrek genomen hebben, evenals de rechtse, Cubaanse maffia die Miami Republikeins kleurt.

Bovenstaande berekeningen houden ook rekening met de sociale structuur en haar aansprekpunten in de verkiezingsprogramma's. Zo worden de wer-

kende moeders uit Kentucky, Missouri en Maine eerder aangesproken door het onderwijsbudget en de sociaal vriendelijke crèches uit het Democratisch discours, terwijl de goed verdienende, kinderloze twee-inkomensgezinnen uit Georgia, Washington en Illinois zich eerder zullen terugvinden in de Republikeinse belastingbeloften.

Op de wip

Alle voorspellingen wijzen dus op een spannende eindspurt. Vandaar dat sommige analisten reeds beweren dat amper 1 miljoen kiezers wel eens de doorslag zouden kunnen geven. De 7 analisten van de *political science association* voorspellen Gore een nipte meerderheid. Veel zou dus kunnen afhangen van de opkomst, en die neemt stelselmatig af.

In zo een situatie zou wel eens een derde hond met het spreekwoordelijke been in sommige staten kunnen gaan lopen. Daarbij moet rekening gehouden worden met het feit dat alle kiesmannen van een staat naar de overwinnaar gaan, hoe numeriek krap die ook wint. Zo komt in California de oude voorvechter van de consumentenbelangen, Ralph Nader, voor de Amerikaanse groenen op. Zijn 7 procent stemmen zouden wel eens zeer gevaarlijk voor Gore kunnen zijn, die de 54 stemmen voor het kiescollege broodnodig heeft. De als gematigd ecologist bekende Gore kan wel rekenen op de steun van de gevestigde milieuorganisaties, maar Nader lijkt de vele ontevreden en intellectuele, politiek daklozen aan te trekken.

Hetzelfde kan gezegd worden van Amerika's derde partij, de Reform party van de Texaanse miljardair Ross Perot, die maar niet van ophouden wil weten. De aartsconservatieve Pat Buchanan, voormalig adviseur van Republikeinse presidenten, wordt wel niet door de hele partij gedragen, maar zou toch op 3 procent van de stemmen kunnen rekenen. Als die zich in één bepaalde staat concentreren die momenteel als "onbeslist" geboekstaafd staat, zou ook die eeuwige verliezer wel eens voor cijfermatige verrassingen kunnen zorgen.

Dat dit alles, zowel het geld en de strategie van de campagnes, als de numerieke toevalligheden, weinig met democratie te maken heeft, zullen de Amerikaanse beleids mensen niet aan hun hart laten komen. Uitkijken naar de som op 7 november dus, die voor de rest van de wereld weliswaar niet zoveel zal veranderen.

Lucien Bollaert
16.10.2000

Armoede, ontwikkeling en mondialisering

Een nieuwe sociale wind?

Het jongste verslag van de Wereldbank is volledig gewijd aan de wereldwijde strijd tegen de armoede. Net vóór de toetsingsconferentie van afgelopen maand juni in Genève, vijf jaar na de sociale top in Kopenhagen, brachten de V.N., de Wereldbank, de OESO en het IMF een gezamenlijk verslag uit met concrete doelstellingen voor het ontwikkelingsbeleid. Armoedebestrijding staat daarbij op nummer één, en de zes andere doelstellingen houden er rechtstreeks verband mee. Op de top van de G-8 in Okinawa in juli stond eveneens een armoedeverslag op de agenda. Het IMF maakte onlangs van haar leningsfaciliteit voor structurele aanpassing een leningsfaciliteit voor armoedevermindering. Al deze initiatieven worden genomen in het kader van het eerste V.N.-decennium voor de uitroeiing van de armoede dat loopt van 1997 tot 2006. Vanwaar die plotse, hoge belangstelling? Is het de internationale instellingen dan menens met hun boodschap dat ontwikkeling een nieuwe inhoud moet krijgen, met meer aandacht voor de echte, sociale behoeften van mensen en met meer armslag voor de nationale staten? Het lijkt bijna te mooi om waar te zijn. Toch kan een zorgvuldige analyse van alle belangrijkste documenten die de V.N., de Wereldbank en de UNDP de afgelopen tien jaar over armoede en ontwikkeling hebben verspreid, enkel tot de conclusie leiden dat deze instellingen wel degelijk bedoelen wat ze zeggen. Ze hebben van de strijd tegen armoede hun grootste prioriteit gemaakt. Echter, dezelfde zorgvuldige analyse toont aan dat ze ook nog veel meer bedoelen dan dat.

Armoede en zelfredzaamheid

De Wereldbank maakte al in 1972 een prioriteit van armoedebestrijding en in 1990 wijdde ze een eerste volledig verslag aan dit probleem. Men zal in de vele verslagen die ze sindsdien heeft gepubliceerd, zowel als in de documenten van de andere mondiale instellingen echter tevergeefs op zoek gaan naar nauwkeurige statistieken en precieze definities. De Bank stelt zelf dat haar cijfers slechts benaderend zijn en dat er nog steeds een groot gebrek aan betrouwbare en vergelijkbare statistieken bestaat. Er valt uit haar verslagen

dan ook niet af te leiden dat de armoede wereldwijd de afgelopen twintig jaar zou zijn toegenomen, rekening gehouden met de bevolkingsgroei. Een duidelijke omschrijving van wat armoede is, bestaat er evenmin. Op het eerste gezicht kan dit verbazen, maar het is geenszins een nieuw gegeven en ook geenszins een kenmerk van internationale instellingen. Armoede, begrepen als een materieel tekort, is namelijk wel een objectieve realiteit voor honderden miljoenen mensen in de wereld, maar tegelijk is armoede ook altijd een ideologische constructie geweest die op de politieke agenda wordt geplaatst als daar behoefte aan ontstaat. Het gaat dan niet om de behoeften van de armen, maar om die van de niet-arme samenleving en van de politieke wereld, op zoek naar een nieuw project of een nieuwe legitimiteit. Vandaar dat men ook in de wetenschappelijke literatuur weinig concreet houvast vindt voor armoede-onderzoek. Er doet zich daarbij een vreemd verschijnsel voor dat vooral in de jongste teksten van de internationale instellingen tot haast schizofrene resultaten leidt. Enerzijds worden grote en dure inspanningen geleverd om meer gegevens te verzamelen over monetaire armoede. Wellicht besefte de Wereldbank niet hoe cynisch het klinkt wanneer ze spreekt over het "*Afrikaanse succesverhaal*": de armoede is er enorm toegenomen de afgelopen twintig jaar, maar nergens anders werd zo'n vooruitgang geboekt met het meten van die armoede. Anderzijds wordt er in de definities van armoede meer en meer de klemtoon gelegd op het "*multidimensionele*" karakter ervan en wordt er steeds meer belang gehecht aan de niet-monetaire aspecten. Voor de Wereldbank is armoede vooral een kwestie van "*kwetsbaarheid, gebrek aan macht en aan participatie*" geworden. Ze staat dit met uitspraken van de armen zelf die, zo wordt beweerd, geld en inkomen minder belangrijk vinden. De indicator voor menselijke armoede van de UNDP houdt helemaal geen rekening meer met het inkomen. Echter, stellen dat armoede méér is dan een tekort aan inkomen is één zaak, het inkomen uit de definitie weren opent wel de deur voor alle mogelijke subjectieve en vooral ideologisch gekleurde omschrijvingen. Het kan dan niet verbazen dat de oplossingen die worden voorgesteld evenmin

rekening houden met het inkomen. Ook al werkt men voor de statistieken met een armoedegrens van 1 US\$ per dag, in de definities worden de armen vooral voorgesteld als slachtoffers van een tekort aan ontwikkeling en van een fout beleid, van een overheid die met hen geen rekening houdt. Dat moet veranderen, en de armen, die zoals alle andere mensen in de wereld tot de soort van de homo economicus behoren, hebben recht op dezelfde kansen. Armen moeten daarom met voldoende kapitaal worden uitgerust: fysiek kapitaal in de vorm van grond of een microkrediet, menselijk kapitaal in de vorm van basisonderwijs en basisgezondheidszorg, en sociaal kapitaal in de vorm van familiale en buurtsolidariteit. Als de overheid bovendien een gezond macro-economisch beleid voert, alle discriminaties wegwerpt – vooral jegens vrouwen – en zich niet schuldig maakt aan corruptie, dan staat niets nog in de weg van de armen om alle kansen waar te nemen die de vrije markt hen biedt. Armen moeten worden geholpen opdat ze "*zichzelf zouden helpen*". Ze moeten autonoom worden – de nieuwe vertaling van "*empowerment*" – en voor zichzelf kunnen zorgen. Men begrijpt dan dat de internationale instellingen het inkomen uit hun definities en hun oplossingen hebben geschrapt, want voor dat inkomen moeten de armen zelf zorgen. Ze moeten een baan zoeken of een micro-bedrijfje stichten. Ze moeten elkaar helpen in tijden van nood. Ze moeten zelfredzaam zijn.

Armoede en vrouwen

Men begrijpt dan eveneens waarom armoede in het internationale verhaal zo sterk met vrouwen wordt vereenzelvigd. Cijfers over de monetaire armoede van vrouwen bestaan er niet en de stelling over de "*feminisering van de armoede*" kan slechts worden hard gemaakt als armoede uitsluitend in niet-monetaire termen wordt bepaald, in de vorm van achterstelling en discriminatie. Maar vrouwen zijn per definitie goede armen die aandacht verdienen. Ze zijn niet zozeer een doelgroep van de armoedestrategie, maar een deel van die strategie zelf. Zij zijn het immers die instaan voor de sociale voorzieningen die de overheid niet langer levert, zij zijn het ook die met hun huishoudelijk én hun

communautaire werk verantwoordelijk zijn voor de stabiliteit van hun gezinnen en hun gemeenschappen. Zij zijn het bovendien die onderbetaald werk en slechte arbeidsomstandigheden accepteren, omdat ze nu eenmaal hun kinderen in leven willen houden. En vinden ze geen baan, dan is er het micro-project dat hen in staat stelt hun drie rollen tot ieders tevredenheid te vervullen. Kortom, arme vrouwen moeten gelijke rechten krijgen omdat ze een bijzondere variant van de homo economicus zijn. Het zijn rationale individuen die handelen uit eigenbelang, maar die dat eigenbelang wel spontaan vertalen in termen van het belang van hun gezin en hun gemeenschap. In tegenstelling tot mannen laten ze geen enkele kans onbenut, "they swallow their pride", zoals de VN het elegant uitdrukt. Maar juist door armoede met vrouwen te associëren kan ook de aandacht worden afgeleid van andere maatregelen die hier bij ons, een eeuw geleden, de verpaupering hebben verdrongen, met name lonen die boven de armoedegrens uitkomen en sociale zekerheid.

Armoede en mondialisering

De specifieke maatregelen voor armoedebestrijding die de internationale instellingen voorstellen zijn echter slechts een deel van het hele verhaal en ze komen pas in laatste instantie aan bod. Voorop in de strategie staat immers economische groei. Die groei moet weliswaar ook komen van de productieve activiteiten van de armen zelf – "pro-poor growth" – , maar het belangrijkste recept blijft de liberalisering van de handel, integratie in de wereldmarkt, begrotingsevenwicht en lage inflatie. Het komt erop neer dat de overheid een economische omgeving creëert waarin de vrije markt goed kan functioneren. Sinds kort is het besef gegroeid dat hiervoor ook goede regelgeving nodig is, om investeringen en intellectueel eigendom te beschermen bv., evenals

respect voor de regels van de rechtsstaat en de mensenrechten. Multinationals mogen niet in ethische verlegenheid worden gebracht. Indien de economische mondialisering tot hertoe niet aan alle mensen is ten goede gekomen, is ook dit weer de schuld van een falende overheid. Want mondialisering houdt volgens alle documenten "kansen en risico's" in, en het komt er dus op aan al het nodige te doen opdat iedereen kansen zou krijgen. Zo wordt stilaan duidelijk wat er wordt bedoeld met de aansporing om van armoedebestrijding ook op nationaal vlak de grootste prioriteit te maken. Indien die armoede in eerste instantie wordt bestreden door alle maatregelen te nemen die ook precies aansluiten bij wat de mondiale eengemaakte markt vereist, dan hebben de internationale instellingen niet enkel een ethische en sociale verantwoording voor de economische mondialisering gevonden, maar tevens een krachtig controlewapen in de hand om elk beleid af te straffen dat er niet mee overeenstemt. Voor de Wereldbank is armoede een "integre-rend" thema, wat betekent dat alle aspecten van het beleid ervoor in aanmerking komen. Onder het mom van armoedebestrijding kan op die manier de controle op het beleid van arme landen worden versterkt en kunnen de voorwaarden voor het verkrijgen van leningen of het verminderen van de schuldenlast worden uitgebreid en versterkt. Volgens diezelfde liberale logica houdt armoedebestrijding ook in dat de bestaande sociale bescherming, in de vorm van een min of meer ontwikkelde sociale zekerheid, wordt afgebouwd. Die sociale zekerheid komt immers vooral de niet-armen ten goede, de werknemers van de formele sector en de ambtenaren. Hun sociale bescherming is niet van algemeen belang en kan dus geen taak van de overheid zijn. Deze mensen kunnen zich een particuliere verzekering aanschaffen. En zoals reeds gezegd, ook voor de armen zijn

uitkeringen uit den boze. Armoede bestrijdt je met kansen. Het is aan de armen zelf die kansen te nemen of niet.

Armoede en ontwikkeling

Armoedebestrijding en mondialisering gaan dus hand in hand. Men kan zelfs stellen dat armoedebestrijding geen sociale correctie op het neoliberale beleid is, maar juist het sluitstuk ervan. Want niet alleen worden een universele sociale zekerheid uitdrukkelijk veroordeeld als zijnde in strijd met de behoeften van een vrije-markteconomie, bovendien wordt een kader gecreëerd waarin geen enkel aspect van het nationale beleid van arme landen nog aan de controle van de internationale instellingen kan ontsnappen. Armoedebestrijding is daarom in laatste instantie ook de doodsteek aan wat vroeger "ontwikkeling" heette. Hoeveel kritiek men op de praktijk van het ontwikkelingsbeleid en de ontwikkelingshulp van de rijke landen ook kan hebben, het volstaat enkele oudere internationale documenten door te nemen om te beseffen hoe diep de oude idealen van politieke emancipatie, nationale economische zelfstandigheid en sociale modernisering inmiddels zijn begraven. We weten weliswaar wat de tekortkomingen van het oude ontwikkelingsdiscours waren, o.m. op het vlak van ecologie, culturele verscheidenheid en gender. Deze "nieuwe" dimensies zijn nu ten volle aanwezig in het internationale ontwikkelingsproject, maar alle oude thema's en eisen van de derde wereld zijn verdwenen: eerlijke prijzen, rechtvaardige handelsrelaties, soevereiniteit over de natuurlijke hulpbronnen, controle op multinationals, industrialisering en modernisering van het productie-apparaat. Sociale verandering staat niet langer op het programma. Armoedebestrijding houdt op als de armoedegrens is bereikt. Ze laat de economische ongelijkheid en de bestaande machtsverhoudingen intact.

Ontwikkeling is een mensenrecht geworden, maar in feite stelt men vast dat hiermee alle begrippen die vroeger voor de nationale staten golden nu nog enkel van toepassing zijn op individuen. Het zijn de arme mensen die nu worden ontwikkeld, zoals ze in de negentiende eeuw moesten worden beschaafd. Het zijn de individuen die recht hebben op soevereiniteit en "menselijke" veiligheid. Het in stand houden van een nationaal leger wordt niet verenigbaar geacht met armoedebestrijding. Het zijn de individuen die recht hebben op zelfbeschikking en zelf hun lot in handen moeten nemen. Het zijn ook de individuen die zich in micro-schulden steken en als laatste potentieel voor economische groei zichzelf mogen exploiteren.

Dat is wat de Wereldbank, de VN en de UNDP met hun "holistische" ontwikkeling en "multidimensionale" armoedebestrijding bedoelen. Wie de voorstellen van de Wereldbank om aan de nationale staten meer armslag te geven, leest in het licht van het sinds 1990 opgebouwde armoedeverhaal, ziet nog weinig ruimte voor een echt ander beleid. De Wereldbank stelt een matrix voor met 14 vakjes voor de prioriteiten van het ontwikkelingsbeleid. Dertien ervan heeft ze zelf al ingevuld. De nationale staten moeten "het roer weer in handen nemen", zo stelt ze, maar wie aandachtig leest, kan zien dat enkel de

snelheid en het gevolgde parcours voor keuze vatbaar zijn. Het voertuig, het verkeersreglement en het eindpunt werden in Washington bepaald. En het IMF blijft instaan voor de controle op het macro-economisch beleid.

Toch geven ook de jongste verslagen van de Wereldbank soms een indruk van stuurlaaiheid. "Ontwikkeling is mogelijk", zo wordt gesteld, "maar niet onvermijdelijk". Dank zij de lessen uit het verleden weten we zeer goed wat nooit goed kan functioneren – socialisme en overheidsinterventies in de economie, bv. –, maar we weten nog niet goed wat gegarandeerd wel zal functioneren. De markt heeft grillen en we weten niet of de mondialisering een cycloon dan wel een zacht briesje met zich brengt, aldus de UNDP. De Wereldbank slaat spijkers met koppen wanneer ze onomwonden stelt: "Het enige wat we met zekerheid weten is dat de toekomst anders zal zijn dan het heden". Waarmee het nut van de Bank als zelfverklaarde "kennisbank" is bewezen. Het mag duidelijk zijn dat de internationale instellingen geen enkele schuld kan treffen voor de armoede in de wereld. Enkel de nationale staten die nalaten het gepaste kader te creëren en de armen zelf die de hen geboden kansen niet grijpen zijn verantwoordelijk voor het onheil dat ze zichzelf en de rest van de wereld aandoen.

Armoede moet worden bestreden, aldus de internationale instellingen, omdat ze de spil is van een aantal andere, grensoverschrijdende problemen die de wereldvrede bedreigen: vernietiging van het milieu, bevolkingsgroei, migratiestromen, aids, enz. Armoedebestrijding is dus een algemeen belang van de hele wereldgemeenschap. Maar bovendien past deze armoedebestrijding perfect in een wereldwijde strategie van herschikking van de verhoudingen tussen markt, staat en maatschappij, waarin een deel van de economie verder wordt losgekoppeld van de maatschappelijke relaties en van politieke regulering. De economie, zoals de natuur, beantwoordt aan wetten die moeten gerespecteerd worden. Ongelijkheid wordt toegeschreven aan een bestendige natuurlijke orde en moet slechts worden bestreden voor zover ze de stabiliteit en de economische groei in gevaar brengen. Ontwikkeling wordt herleid tot armoedebestrijding. De staat moet instaan voor het algemeen belang, dit is het goed functioneren van de eengemaakte wereldmarkt en het bestrijden van de armoede. En de armen, zij zorgen voor zichzelf.

Francine Mestrum

Postkolonialisme zonder einde

De haat stopt niet bij de dood

De Verenigde Staten hebben verklaard geen moordaanslagen meer te laten uitvoeren tegen staatshoofden. Vroeger waren dit Fidel Castro, Kadhafi en een hele trits anderen "hoofden van criminele regeringen". Dit is nu voorbij. Het ziet er naar uit dat de Libiërs verdacht van de aanslag op Lockerby best zouden kunnen worden vrijgesproken gewoon omdat zij niet schuldig zijn. Voor kolonialisten echt iets ondenkbaar. Voor de oude Belgen is er geen hoop al ware het maar de moord op Lumumba onder het tapijt te kunnen vegen. Radicaal rechts heeft eerst beweerd dat men de zaken uit het koloniaal verleden best zou laten rusten. Men stelt vast dat die vlieger niet opgaat en dit ontketende een uitbarsting van hysterische woede bij dezen die de gruwelijke moord op Lumumba klaarblijkelijk niet voldoende achtten. Zijn dood moest ook een politieke betekenis hebben voor het nageslacht. Nu is het een ongelooflijke schande geworden.

De Belgische politiecommissaris die als opdracht had het lijk van Lumumba op te graven en te doen verdwijnen verklaarde achteraf dat hij er ziek van geweest was. Zoiets mag men ook een vijand niet aandoen zei hij voor zijn dood. Recentelijk leidde de moord op Kennedy tot onthullingen over die op Lumumba. De senaatscommissie van de V.S. verklaarde dat er een redelijk vermoeden was dat hun president (Eisenhower) de moord op Lumumba goedkeurde. De fascistische onder ons zouden nu kunnen in de verleiding komen om de verantwoordelijkheid naar "boven" te verschuiven. Dit pakt alleszins geen verf want bij de uitvoering waren Belgische overheidspersonen betrokken die normaliter hun orders van een Belgische hogere overheid hebben gekregen. Zo functioneert de Belgische democratie wanneer zij niet buiten spel wordt gezet. Hier werd dat functioneren van zijn doel afgewend om een zware misdaad mogelijk te maken.

De Lumumba commissie

De parlementaire onderzoekscommissie die de moord op Lumumba onderzoekt zal nog deze maand een eerste verslag indienen. Er werd reeds uitgesproken met het feit dat heel wat archieven van de regering en van het Hof werden vrijgegeven. Men wacht best op wat de commissie te vertellen heeft over de volledigheid van die archieven, hoofdzakelijk de documenten die noodzakelijk zijn voor het onderzoek. Het mag niet zijn dat de artiesten van de doofpot de hele boel trachten te verzieken. De minister van buitenlandse zaken weet dat zijn diplomatie in Afrika kan staan en vallen met de geloofwaardigheid van het onderzoek. Er zijn echter nog conservatieve krachten die alles op alles willen zetten om stokken in de wielen te steken. Men mag de aandacht niet laten verzwakken want de kous zal zeker niet af zijn met een eerste verslag.

Victor Stuyck, (9/10/2000)

WTO wil onderwijs en gezondheidszorg privatiseren

Noch onze politici, noch onze zogenaamd onafhankelijke media hebben er ruchtbaarheid aan gegeven. Sinds kort zijn er nochtans geheime onderhandelingen begonnen tussen de 138 lidstaten van de Wereldhandelsorganisatie. Wat op de dagorde staat is de voltooiing van de Marrakesh akkoorden van 1994 met betrekking tot de privatisering van de openbare diensten. Enkele jaren terug werd al in het grootste geheim over een multi-lateraal investeringsakkoord (MAI) onderhandeld binnen de OESO.

Door het verzet van Frankrijk en de openbare opinie, o.m. de manifestaties in Seattle, werd het afgevoerd.

De inzet is enorm. Alle diensten, in alle sectoren, met uitzondering van de diensten geleverd bij de uitvoering van de regeringsmacht, zijn hierin betrokken.

Dit betekent, de verlening van diensten aan bedrijven (juridische diensten, boekhouding, architectuur, informatie, publiciteit) de diensten van de telecommunicatie, de financiële diensten, de gezondheidszorg en de sociale diensten, toerisme, onderwijs, sport, transport ... kortom niets ontsnapt aan de bemoeizucht van de WTO.

Met de OESO en de opstelling van het MAI werden alle voorstellen van bovenaf opgelegd.

De topmensen hebben uit hun falen geleerd. Nu pakt men het anders aan. Men wil schijnbaar de indruk geven dat er inspraak is. Met de nieuwe techniek moeten de 138 lidstaten in de komende maanden een lijst indienen over wat ze van andere lidstaten verwachten.

Op dit ogenblik wacht men om de concrete basisproblemen op tafel te leggen zodat men in Genève hoofdzakelijk discussieert over de methodes en de technische regels van de onderhandelingen.

Aan de onderhandelingen zullen de lidstaten van de Europese Unie niet afzonderlijk deelnemen. Het is de Europese commissie die in naam van de vijftien lidstaten spreekt.

Als een land niet akkoord gaat over een probleem kan ze wel, tot op zekere

hoogte, uitzonderingsmaatregelen aanvragen. Eens dat de onderhandelingen ten einde zijn wordt teruggetrokken een

Het zelfde geldt voor gezondheidszorg. Hier ligt de prioriteit op de ziekenhuizen, de sociale diensten en de ziekteverzekering.

Volgens de WTO zijn gezondheidszorg en onderwijs diensten zoals alle andere.

De gezondheidszorg vertegenwoordigt jaarlijks een bedrag van 2000 miljoen dollar in de lidstaten van de OESO. Het verouderingsproces van de bevolking, de nieuwe medische technologieën en het gebruik van geneesmiddelen maken hiervan een markt in volle expansie.

Deze nieuwe uitgaven worden in grote mate gedragen door het budget van de staten die voor $\pm 75\%$ van de gezondheidsuitgaven instaan. De privatisering zal dus volgens de WTO de last van de staten verlichten. Ten koste van de burgers natuurlijk. Voor de ontwikkelingslanden zal dit catastrofaal worden.

Op het vlak van de gezondheidszorg zal dit een vlucht van het verplegend personeel tot gevolg hebben, zoals dit nu reeds het geval is met de specialisten uit de nieuwe economie die door Duitsland en de Verenigde Staten worden aangetrokken.

Zo verloor Jamaica reeds de helft van zijn verplegend personeel dat naar de V.S. vertrok.

Op het vlak van het onderwijs bestaat het gevaar dat de staten hun soevereiniteit verliezen voor wat de inhoud en eigenheid van hun onderwijs betreft.

De multinationale ondernemingen hebben hier nieuwe belangrijke financiële winstbronnen geroken. Van deze liberalisering van de diensten verwachten ze nieuwe mogelijkheden om hun zakencijfer, macht en invloed uit te breiden.

Eens te meer laten de politieke machten, regeringen en parlementen zich op sleeptouw nemen. Hog tijd om hiertegen te reageren.

André De Smet
Bron: "Le Monde"

"De kleine tekenaar"
Picasso 1954

moeilijke zaak. Een lid van de WTO kan zich namelijk slechts na drie jaar terugtrekken en dan alleen na onderhandelingen over een compensatie voor de andere lidstaten.

Uitzonderlijk belangrijk en voor de volkeren van kapitaal belang zijn de gezondheidszorg en het onderwijs die in deze operatie ten gunste van de vrije markt betrokken worden. Achtenveertig landen hebben reeds aanvaard de gezondheidszorg in de onderhandelingen te betrekken. Zesenvieftig hebben eveneens de sector van het onderwijs ingeschreven. De Europese Unie staat ingeschreven op de twee lijsten.

Alle delen van het onderwijs staan vermeld: lager, middelbaar, hoger onderwijs en onderwijs voor volwassen (zijn hier volgens de principes van de WTO bij betrokken) en zijn bijgevolg onderworpen aan de "logica" van de vrije markt.

Het rijk van de speculant: de globale financiële markt

Als we denken aan vreemde valuta herinneren we allemaal wel die keren dat wij geld wisselden voor een reis naar het buitenland. Opmerkelijk daarbij is dat men geen goede wisselkoers geniet (de verkoop- en inkoopprijs verschillen een stuk zodat hier de kleine speculatie ontmoedigd wordt). Bovendien betalen we allemaal een commissie aan de bank, een vergoeding voor de inspanningen die de bank levert om de vreemde valuta te voorzien. Nu hebben we het in geen geval over deze kleine geldwisselaars als we spreken over de globale markt van vreemde valuta. Het gaat hier over een fenomeen dat het samengeteld financieel belang van alle toeristen ver overtreft. Speculatie is het inspelen op minime verschillen in de waarde van, tja eender wat eigenlijk. Je kan immers op vanalles speculeren: vreemde valuta, maar ook op aandelen, gewone producten,

Een korte schets met de belangrijkste kenmerken van de financiële speculatie.

valuta domineren de globale speculatieve markt; de meeste transacties vinden plaats in slechts enkele beurzen. Zo neemt de Londense beurs ruim 32 % van de wisselverrichtingen voor zijn rekening. Het gaat in verschillende opzichten om een zeer geconcentreerd verschijnsel: slechts enkele valuta, maar wel onvoorstelbare bedragen, slechts enkele plaatsen op de wereld vormen de draaischijf voor een vrij beperkt (om niet te zeggen select) groepje mondiale spelers.

Deze laatste zijn zelf enorm vermogend of ze vertegenwoordigen allerlei fondsen. Met kleine bedragen kan men

bepalen een stuk mee het beleid van een bedrijf, land dat van hen afhankelijk is. Ik denk dat de gevolgen van een muntcrisis geïllustreerd zijn toen de markt in verschillende delen van de wereld instortte en de bevolking van de ene op de andere dag geconfronteerd werd met een totaal nieuwe realiteit. Men kan niet beweren dat een prijsstijging (ten gevolge van een zware devaluatie van de munt) van 80% voor alle daagse producten geen invloed heeft.

4. "De goede speculant"

De wetten die de wereldmarkten beheersen zijn eerder van psychologische dan van rationele of logische aard. Hoewel men vaak wetmatigheden durft formuleren, voorspellingen durft maken over een verwachte "groei", zijn deze zelden gebaseerd op feitenanalyse en bijgevolg niet betrouwbaar. De groep "deskundigen ter zake" laat zich leiden door een sfeer (van pessimisme, optimisme), baseert zich op onvolledige of onware informatie (zo zijn er bv. onlangs valse berichten op het internet verschenen in verband met een op til zijnde overname. Ondanks de foute gegevens was er duidelijk een invloed op de aandelen en het vertrouwen van de beleggers.).

1. Omvangrijk verschijnsel

Wie meent dat slechts zonderlingen zich verrijken met speculatie, vergeet naar de bedragen te kijken die dagelijks verhandeld worden. We spreken hier over een 1500 tot 2000 miljard dollar per dag. Het zijn snelle transacties, vaak vergen ze slechts een virtuele overdracht (een druk op de knop), zelden wordt erop echt uitgewisseld. Wie zich moeilijk iets kan voorstellen bij zulke bedragen: die som staat ongeveer gelijk met de totale derdewereldschuld. In België alleen wordt dagelijks 28 miljard dollar uitgewisseld met geen enkel ander doel dan er geld mee te verdienen. Geld verdienen door reeds geld te hebben dus.

2. Geconcentreerd verschijnsel

Ruim 70 % van de transacties bestaan uit het omwisselen van de volgende valuta: dollar, yen en euro. De westerse

niet (snel) genoeg verdienen door in te spelen op de soms zeer kleine koerswijzigingen.

3. Mythe van de casino-economie

Een vaak gehoord bezwaar tegen het belastingen van de grote speculanten is het volgende: deze spelers zouden zich in een soort vacuüm bevinden en weinig te maken hebben met de reële markten. Ze zouden de waarde van de munt, de kredietwaardigheid van landen niet beïnvloeden, noch er door beïnvloed worden. In realiteit oefenen geldschietters een enorme invloed uit, en deze is nog sterker geworden sinds in alle sectoren fusieën plaatsvinden. Deze enkele spelers bepalen zelf of een land al dan niet kredietwaardig is. Niet-kredietwaardige landen zien de gevolgen van een geldvlucht met lede ogen aan. De beïnvloeding beperkt zich bovendien niet tot de vraag wel/geen geld geven: investeerders

5. Financiële landsverdediging

Het vertrouwen dat in een land of bedrijf gesteld wordt kan gemakkelijk geschaad worden als er pessimistische berichtgeving circuleert (of die nu correct is of niet). Voor het beschermen van de munt bestaat er geen echte maatregel. Door de deregulering van de globale markt worden steeds meer sectoren opengesteld voor multinationale ondernemingen die hun kapitaal naar believen uitdelen en terugtrekken. De gevolgen voor de landen zijn tweeledig: enerzijds zijn ze gebonden aan een bepaald beleid, namelijk dat beleid dat voor de investeerders een gunstig klimaat schept. Anderzijds kunnen landen slechts weinig ondernemen tegen massale speculatie met de munt. Zo kunnen zij zich niet wapenen tegen een inflatie. Wanneer een munt snel aan

waarde verliest, worden de gewone producten voor dagelijks gebruik duurder, soms 100 % !

Het is duidelijk dat bij dergelijke crisissen eerst de armsten zullen getroffen worden. Zij beschikken immers niet over reserves om de prijsstijging op te vangen (hun geld is plots niets meer waard). Als de dalende trend aanhoudt blijft er niemand gespaard van de crisis, komen hele gemeenschappen, zelfs landen in diepe problemen (zoals bv. de crisis in Zuidoost-Azie). Herstel van zulke crisis sleept jaren aan.

6. Ondermaatse controle

De globale financiële markt is een potje geworden. Door het wegvallen van elke controle (er bestonden beschermende maatregelen voor landen in nood in de Bretton Woods-akkoorden die door de WTO zijn afgevoerd) kan kapitaal de wereld (meestal virtueel) ronddraaien. De groeiende interneteconomie maakt het er niet eenvoudiger op : iedereen die dit wil en thuis of op het werk een computer heeft kan dus naar believen aandelen kopen en verkopen, speculeren op bepaalde valuta. Het aantal spelers op die financiële markten neemt dus aanzienlijk toe, zonder dat er evenwel enige controle georganiseerd wordt. Bovendien is de regel nog steeds dat het vertrouwen in bepaalde munten primeert op reële feitenanalyse. De massahysterie en het kuddegedrag kunnen nu niet alleen in de beurzen zelf toeslaan, maar ook bij de kleine belegger (zie bvb. de reactie van de lepenaren met Lernaut&Hauspie-aandelen, toen bekend werd dat er een fout in de boekhouding zou zijn). Er is nog een ander fenomeen dat bijdraagt aan de ondoorzichtigheid van de financiële markt en dat is het wegvallen van een duidelijk onderscheid tussen banken die verzekeren, banken die beleggen, aan pensioensparen doen enz... Zo nemen de meeste grote banken vandaag alle financiële verrichtingen in hun pakket op en zijn ze bv. zowel een beleggersbank als verzekeraar.

Dat de situatie vandaag onduidelijk is, zelfs voor de ervaren beurspelers, hoeft niet te betekenen dat het onmogelijk zou zijn de speculatie en het geldverkeer in kaart te brengen. Het *laissez-faire* principe is een gevolg van menselijke beslissingen, niet van economische wetmatigheden. Het credo dat alles wel goed komt met de wereld en haar bewoners zolang men niet te veel regels invoert, is naïef en getuigt niet van verantwoordelijkheid. De prak-

tische bezwaren die geopperd worden zijn vaak de bezwaren die met een tobin taks zouden verholpen worden. Zo zegt de VLD bv. dat een taks op speculatie de mondiale kapitaalstromen zou beïnvloeden (een kapitaalvlucht veroorzaken dus). De voorstanders van de taks antwoorden daarop dat enkel een wereldwijd genomen maatregel het gewenste resultaat zal hebben, waardoor overal dezelfde regels gelden voor speculanten. In dit kader past ook het bespreken van de belastingsparadijzen, die enkel voor rijken en multinationale ondernemingen voordelen hebben.¹ Bovendien zou de financiële markt nog eenvoudig in kaart te brengen zijn, indien daar de bereidheid toe bestond. Er bestaat immers een systeem van onderlinge afspraken, waarbij de centrale banken elkaar op het einde van de dag inlichten. In zoverre is de ondoorzichtigheid relatief. Een ander argument is dat door niet tussen te komen in de markt de meest efficiënte verdeling van goederen plaatsvindt. Dit gaat terug op de eerste economische theorieën, die op een totaal andere situatie betrekking hadden en geen rekening hielden met de vrije wereldmarkt (men sprak over de natie-staat). Bovendien kan men zich afvragen in hoeverre een efficiënte verdeling ook een rechtvaardige is. De roep om privacy van de speculanten kan en mag niet primeren op de belangen van ganse delen van de wereld. Er bestaat toch ook geen recht op geheimhouding van inkomsten op arbeid. Daarmee zijn we bij het volgende argument beland. Zo zouden de belastingen te zwaar wegen op de speculanten. Nu wordt op arbeid een vrije hoge belasting geheven. Die is de voorbije decennia ook gestegen. Inkomens uit vermogens (aandelen, beleggingen) worden maximaal 15 % belast en eenieder hoeft er maar zijn loonbrief bij te nemen om de ongelijkheid te zien. Wie werkt voor zijn geld geraakt gemakkelijk de helft van zijn loon kwijt aan belastingen. De inkomens uit speculatie worden niet belast.

Belastingen worden door economen vaak gezien als een hulpmiddel voor het rechtzetten van bepaalde scheve situaties. Zo geldt een milieubelasting als maatregel om het verder belasten van het milieu te ontmoedigen. De

gevolgen van het mondiaal transport van geld zijn enorm, een rechtzetting is dus wel gewenst. Zo zou men een kleine belasting kunnen invoeren op speculatie, een TOBIN TAKS. Die zou tussen de 0,01 en 0,5 % liggen, geen enorme verliezen dus. De opbrengsten kunnen dan ingezet worden voor het dichten van de kloof tussen arm en rijk. Een ander voorstel is de Spahn-taks. Die is specifiek. Er moet van elke muntwaarde een gemiddelde dagwaarde genoteerd worden. Op speculatie wordt dan een kleine belasting geheven. Zodra de munt keldert heft men echter een zeer zware taks (er is sprake van 50%) om verdere devaluatie en verkoop van de munt tegen te gaan.

De voor- en tegenstanders van de Taks op financiële speculatie zijn zich aan het differentiëren. Zo zijn er steeds meer initiatieven die ijveren voor de invoering van zulke taks. In ons parlement is er reeds een voorstel tot resolutie, waarin duidelijk erkend wordt dat de gevolgen van financiële speculatie bijgestuurd moeten worden. Indien u verdere informatie wenst hierover kan u steeds terecht bij Vrede vzw. Het internet biedt ook interessante mogelijkheden. Zo is een bezoekje aan de site Attac, Broederlijk Delen of Vlaams Netwerk tegen financiële speculatie zeker de moeite waard.

Merel De Smet, 15 oktober 2000

Referenties

een interessante discussie tussen de VLD en Broederlijk Delen. Pro's en contra's op een rijtje : <http://www.democratisch-links.be/vrede/nl/index.html>

Attac : <http://www.attac.org>

Le Monde Diplomatique <http://www.monde-diplomatique.fr/en/>

de groene amsterdamer : vrijhandel onder vuur http://www.groene.nl/2000/3/rw_wto.html

canadese studie naar de haalbaarheid van de tobin taks <http://www.igc.apc.org/globalpolicy/finance/alternat/schmidt2.htm>

actie van Netwerk Vlaanderen <http://www.alternatievegids.com/Artikels/990727.html>

VN-informatie <http://www.ncrb.unac.org/landmines/UNACinfo/tobin-tax.html>

Oxfam, U.K. enkele argumenten pro en contra <http://oxfam.org.uk/policy/papers/tobintax/tobintax.htm>

tekst van Luk Soete <http://meritbbs.rulimburg.nl/soete/dutch/tobin.html>

War on Want, campaign against worlds poverty <http://www.tobintax.org.uk/>

Alternative economy - links <http://dfg-vk.de/english/book52n.htm>

verder speurwerk kan je hier beginnen: <http://reseau.chebucto.ns.ca/Current/P7/tobin.html>

(1) Zie ook André De Smet. Hoe de VS-multinationals de belastingen ontduiken en de wereldhandel ontwichten, Vrede, nr. 343, mei 2000.

Enkele bedenkingen bij en rond de oliecrisis

Het ziet er naar uit dat de strategie van de economische en politieke leiders van het noorden niet fundamenteel veranderd is.

Tijdens de koloniale periode was het reeds hun belangrijkste zorg de grondstoffen van het zuiden naar het noorden te slepen en dit aan de voor hen voordeligste voorwaarden.

Vandaag eigenen ze zich het zelfde recht toe voor de petroleum.

Zij wensen eenzijdig de prijs te bepalen die de petroleumlanden voor hun product zouden mogen rekenen terwijl ze zelf hoge accijnzen en BTW tarieven opleggen op dit zelfde product om er hun staatskas mee te spijzen.

De recente oliecrisis kan men zeker niet uit het oog van een wit zwart verhouding bekijken. Het is een geschiedenis vol tegengestelde belangen.

Vooreerst hebben we de OPEC-landen. Op 14 september 1960 werd te Bagdad, tussen de toenmalige belangrijkste olieproducenten (Saudi-Arabië, Venezuela, Koewit, Iran en Irak) de organisatie van exporterende petroleumlanden opgericht als een gemeenschappelijk front om hun belangen te verdedigen.

De stichtingsakte vermeldt: "Na de verschillende oplossingen te hebben onderzocht zullen de regeringen de gepaste maatregelen nemen om de prijzen te stabiliseren en een productie te verzekeren".

Het initiatief werd eveneens genomen als een tegenzet tegen de samenwerking en afspraken onder de grote petroleummaatschappijen die destijds de zeven zusters werden genoemd.

De vijf stichters werden vervoegd door Qatar, Libië, Indonesië, de Arabische Emiraten, Nigeria en Algerije. De der tien vielen terug op elf leden toen Ecuador en Gabon het kartel verlieten. Vandaag heeft Rusland het lidmaatschap aangevraagd.

De OPEC staat in voor $\pm 42\%$ van de wereldproductie van petroleum.

De OPEC is hoe dan ook niet alleen bepalend voor de olieprijs al neemt ze hierbij wel een belangrijke plaats in. Ook de petroleummaatschappijen spelen een belangrijke rol. Zij zijn toch ook de uitbaters van heel wat belangrijke olievelden.

Denken we aan Shell in de wateren van

Noorwegen, en Groot-Brittannië waar ook Elf belangen heeft, Shell in Nigeria, Total in Birma, Chevron in Angola, enz. Het volstaat de cijfers te overlopen van de winst tijdens de zes eerste maanden van dit jaar van de grootste van de bedrijven om vast te stellen dat deze fenomenaal zijn. (cijfers zie op voorpagina) De stijging van de olieprijs is daar niet vreemd aan.

Hieraan moet nog worden toegevoegd dat verschillende petroleummaatschappijen (men spreekt van 20% in Saudi-Arabië) in sommige OPEC-landen belangen hebben.

Het is met lede ogen dat de OPEC-landen vaststellen dat tot $\pm 70\%$ van de verkoopswaarde van hun product door accijnzen en BTW door de invoerende landen naar hun eigen staatskas wordt overgeheveld. Meestal gaat het om hun belangrijkste exportproduct en inkomstenbron.

Ze weten dat ze door uitputting of de uitvinding van nieuwe energiebronnen wel eens op droog zaad kunnen komen zitten en fondsen moeten samenbrengen voor de toekomst.

Is het dan niet begrijpelijk dat deze productielanden zich vragen stellen over de aanpak van de importerende landen? Natuurlijk is er een ontzaglijk verschil tussen de producerende landen onderling.

Er is geen vergelijking mogelijk tussen Saudi-Arabië e.a. Golfstaten - die bovendien met een deel van hun winsten wapens kopen in de V.S. e.a. westerse landen - en landen als Venezuela, Algerije e.a. derdewereldlanden waar het kapitaal ontbreekt voor noodzakelijke investeringen.

Er is een oneindig verschil tussen niet OPEC-landen als Groot-Brittannië en Noorwegen en de kleine Afrikaanse landen waar de petroleummaatschappijen eveneens dikke winsten maken dank zij de steekpenningen die aan sommige leiders worden gegeven.

Het kan niet ontkend worden dat de regeringen van de geïndustrialiseerde landen, onder druk van de multinationals van de petroleumindustrie, op vlak van energie nooit een langetermijnstrategie hebben gevoerd. De keuze was zoveel mogelijk geld verdienen in de kortst mogelijke tijd. Berustend op hun economische, politieke en militaire overmacht hebben ze een neo-koloniale politiek verder gezet.

Andere sectoren uit de industrie, o.m.

de auto-industrie, chemische nijverheid e.a. dreven het gebruik van olie steeds maar de hoogte in. Steeds meer wagens kwamen op de markt, steeds meer en grotere vrachtwagens werden ingezet, met "het-juist-op-tijd-systeem" kwamen de vrachtwagens in plaats van opslagplaatsen, het openbaar vervoer werd gedenigreed, de waterwegen vernalatigd.

Kortom met de vrije markt, de toemende privatiseringen en de concurrentiestrijd als zaligmakende oplossing werd een gezonde planning, waarin de belangen van de gemeenschap vooraan staan, als ouderwets afgedaan.

En toen kwam de staking van de vrachtvervoerders. Onder leiding van de grootsten.

Sommige van die stakers erkenden in het tv-journaal over een "stal" van 100 vrachtwagens te beschikken. Meestal zijn het dezelfde, die ook verdedigers zijn van de vrije markt en de concurrentiestrijd, die bij de overheid kwamen aankloppen.

Weten we niet dat velen onder hen, die nu hun chauffeurs naar de stakingsposten stuurden aan deze chauffeurs dikwijls onmenselijke werkvoorwaarden opleggen?

Het zijn dezelfde die kort geleden nog eisten dat chauffeurs uit Oost-Europa - die ze aan vele lagere lonen kunnen doen werken - hier een werkvergunning zouden krijgen.

Natuurlijk zijn er ook de kleine zelfstandigen die regelmatig uit de markt worden gedrukt. In de mate van het mogelijke moeten zij door aangepaste kredieten geholpen worden. Wat eveneens het geval is voor de burger die zijn koopkracht ziet dalen in bijzonder deze met sociale moeilijkheden.

Een zaak is duidelijk. De topconferenties van de G8 en van de E.U. hebben de ontwikkeling van de oliecrisis niet zien aankomen.

Het is bijna niet te geloven. Moet men spreken van gebrek aan interesse of onbekwaamheid. De waarheid is dat in hun politiek van mondialisering, het niet zij maar de grote financiële en economische machten zijn die hun dwingen de richting in te gaan die zij bepalen.

En in deze richting wordt weinig of geen rekening gehouden met de belangen van de mensen, van de gemeenschap. Daarin staat de winst centraal.

André De Smet

Het gewicht van de OPEC

Reserves eind 1999 In miljarden vaten		Productie in 1999 In miljoenen vaten	
263,5 of 25,5% v.d. wereldreserves	Saudi Arabië	8.595 of 11,9% v.d. wereld- productie	
112,5 of 10,9%	"	2.580 of 3,6%	"
97,8 of 9,3%	"	2.025 of 2,9%	"
97,8 of 9,4%	"	2.505 of 3,2%	"
89,7 of 8,7%	"	3.550 of 5,1%	"
72,6 of 7%	"	3.125 of 4,7%	"
29,6 of 2,9%	"	1.425 of 2%	"
22,5 of 2,2%	"	2.030 of 2,9%	"
9,2 of 0,9%	"	1.340 of 1,6%	"
5 of 0,5%	"	1.445 of 2%	"
3,7 of 0,4%	"	715 of 1%	"
8025 of 77,7%	Totaal	29.330 of 40,9%	"

Belangrijkste olieproducerende landen

Noorwegen	4,3 procent
Groot-Brittannië	4,0 procent
China	4,6 procent
Mexico	4,8 procent
Rusland	8,8 procent
Verenigde Staten	10,3 procent
Andere	22,3 procent
OPEC	40,9 procent

Opec verzekert 40 procent van de wereld olieproductie, maar ook 60 procent van de wereldhandel in olie.

De tien belangrijkste olieconsumenten

1 - Verenigde Staten	18.490 vaten per dag	25,5 procent
2 - Japan	5.650 vaten per dag	7,5 procent
3 - China	4.370 vaten per dag	5,8 procent
4 - Duitsland	2.825 vaten per dag	3,8 procent
5 - Rusland	2.535 vaten per dag	3,6 procent
6 - Zuid-Korea	2.165 vaten per dag	2,9 procent
7 - Frankrijk	2.045 vaten per dag	2,8 procent
8 - India	2.010 vaten per dag	2,7 procent
9 - Italië	1.955 vaten per dag	2,7 procent
10 - Brazilië	1.805 vaten per dag	2,4 procent
Totaal wereld	73.215 vaten per dag	100 procent
Waarvan OPEC	13.375 vaten per dag	18,3 procent

Belangrijkste consumerende centra's

(percentage van het wereldverbruik)

Noord-Amerika	31,9 procent
Europa	19,6 procent
Azië & Stille Zuidzee gebied	27,2 procent
Midden-Oosten	6,0 procent
Zuid-Amerika	6,5 procent
Ex- Sovjet Unie	4,6 procent
Afrika	3,2 procent

Veertig jaar bewogen geschiedenis

14 september 1960 – Saudi-Arabië, Iran, Irak, Koeweit en Venezuela komen bijeen in Bagdad en stichten de organisatie van olie-exporterende landen. Dit syndicaat stelt zich tot doel de prijsdaling van de ruwe olie te bestrijden zoals die hen wordt opgedrongen door de "majors" van de grote oliemaatschappijen, die als absolute meesters heersen over het zwarte goud. In het westen wil niemand geloven in het succes van dit kartel.

1961 – Qatar voert de OPEC. Het land zal gevolgd worden door Indonesië en Libië in 1963, Abu Dhabi Algerije in 1967, Nigeria in 1971, vervolgens door Ecuador en Gabon in 1973 (de laatste twee zullen zich in de loop van de jaren negentig uit de OPEC terugtrekken).

Juli 1965 – Eerste poging van het kartel om de prijzen van de ruwe olie mede te bepalen. OPEC bepaalt de maat van de maximale productieverbod voor de lidstaten. Deze quota's zullen niet worden geëerbiedigd.

Februari 1971 – Er wordt een akkoord getekend met de oliemaatschappijen die de prijzen gevoelig doen stijgen. Een programma wordt ingesteld voor prijsverhogingen over 6 jaar.

Oktober 1972 – De olieproducerende landen nemen de bevoegdheid over hun grondstoffen terug in eigen hand. Begin van een golf van nationalisering van de olieproductie in het Midden-Oosten.

1973 – De Kippoorlog met Israël breekt uit. Tot ieders verrassing besluiten de Arabische oliestaten de prijs te verhogen met 70% en de productie te verminderen. Er wordt een embargo ingesteld tegen de landen die aanzien worden als pro Israël, waaronder België. De prijs per vat verviervoudigt zich in een trimester. Het is de eerste petroleumcrisis. België kent zijn eerste zondagen zonder auto.

Maart 1975 – Eerste top van de OPEC in Algerije.

1976 – Islamitische revolutie in Teheran. De olieproductie van Iran stort in, de olieprijs stijgt pijlsnel. Door het tekort stijgen de olieprijs voor een vat maal drie. Het is de tweede oliecrisis.

1980 – Begin van de oorlog tussen Irak en Iran. Die zal acht jaar duren. De prijs per vat olie bedraagt meer dan 30\$ US. De economische groei komt tot stilstand. Het verbruik van olie daalt. Er is een te groot olie aanbod op de markt.

1982 – De OPEC stelt een quota in voor de productie van iedere lidstaat, om de ineenstorting van de olieprijs te vermijden.

1985-86 – De quota's worden niet nageleefd. Ryad overspoelt de markt. De prijzen storten in. De prijs per vat duikt onder de 10\$ US.

1990-91 – Golfoorlog: de markten slaan in paniek, iedereen vreest een tekort. De prijs per vat ruwe olie stijgt tot 41\$ US... gedurende 24 uur. Na de mededeling van de militaire interventie tegen Irak, verdwijnt de vrees. De prijs stabiliseert rond 25\$ US.

November 1997 – Euforie over de stijgende olieprijs. OPEC verhoogt de productiequota's op aandringen van Saudi-Arabië. Maar de Aziatische crisis en een zachte winter doen de vraag naar olie dalen. De prijzen storten in. De quota's worden opnieuw niet gerespecteerd.

Maart 1999 – Nieuwe productie vermindering om de prijzen te doen stijgen die gezakt waren tot minder dan 10\$ US. Eind 1998. De economische heropleving en een stijgende vraag luiden het begin in van felle prijsstijgingen.

A.U.

Nieuwe leiders in Belgrado

"Milosevic door de straat verdreven" en "Revolutie in Belgrado" zijn maar twee voorbeelden van de vele krantenkoppen die we over de gebeurtenissen te lezen kregen. In dit artikel worden een reeks vragen gesteld voor de zeer nabije toekomst. Veel meer dan dat kunnen we voor het ogenblik niet doen, meer dan één factor van het geheel is behoorlijk onzeker. Over verschillende van deze vragen hangt de schaduw van een internationale gemeenschap die er in het verleden hoofdzakelijk op uit was de problemen in de schoenen van 1 man te schuiven.

Het bleek een onwaarschijnlijk grote politieke flater van Milosevic om in de gegeven omstandigheden niet onmiddellijk de uitslag van de verkiezingen te aanvaarden. Het regime had die kennelijk vervalst aangezien de officiële kiescommissie eerst niet en dan later wel erkende dat Kostunica in de eerste rond al had gewonnen. Dat had het regime niet verwacht, denk ik, de grote steun voor de oppositie. Buitenlandse waarnemers had men dan wel in slechts geringe getale toegelaten (CNN is altijd gebleven), maar anderzijds bleek de oppositie toch onmiddellijk het resultaat te kunnen vaststellen van de stembusgang. Ook het Westen had dergelijk resultaat eigenlijk niet verwacht, anders had men er nog een duwtje aangegeven door bijvoorbeeld de Montenegrijnen over te halen toch deel te nemen aan de verkiezingen?

Nationalisme

Er is al vaker op gewezen, maar de verschillen tussen de nieuwe leider en de voormalige president zijn niet zo talrijk. In elk geval, één van de belangrijke verwijten die Milosevic werden aangewreven, met name zijn nationalisme, is niet van antwoord gediend met de komst van Kostunica. Over alle grote thema's op dit domein gaat er in de Servisch houding niet veel veranderen. Kosovo is een provincie van Servië, vindt ook de nieuwe sterke man. Zo is het ook best dat Montenegro binnen de Joegoslavische Unie zou blijven. Hij is de vriend van vele leiders van de Bosnisch-Servische deelrepubliek. Verzoenend zegt onze pers dat er in Servië geen andere politiciers bestaan

dan nationalistische...

Wat verandert er dan wel? Met Kostunica vergroot het belang van de parlementaire democratie, wat de 'aansluiting' met Europa moet verzekeren. Ook wil hij conflicten een politieke regeling geven. Dat is positief. Maar was het voormalig regime wel echt als eerste uit op het gebruik van zwaar geweld? Was er niet al lang financiële steun en wapenleveringen aan verschillende vijanden van Milosevic, al lang voor dat het vuur echt in de pan had geslagen? En is het niet zo dat de NAVO-bombardementen zijn die het gewelddadig optreden tegen de Kosovaren hebben geïn-tensifieerd?

Prangende problemen

Het Montenegrijnse vraagstuk is wel het meest prangende. President Djuganovic wil absoluut een referendum houden over de afscheiding, alleen de mogelijke gewelddadige confrontatie met Belgrado hield hem daar van af. (zie ook Vrede nr 445). Maar deze dreiging valt nu eigenlijk weg. Mocht op korte termijn Montenegro zich toch afscheuren, dan zal de Servische bevolking snel Kostunica's politiek bilan maken, valt te vrezen. En wat wordt de houding van het Westen: zal ze Montenegro blijven steunen voor onafhankelijkheid, of kiest ze voor de politiek belangrijker vriendschap met Belgrado?

En uiteraard blijft Kosovo een heet hangijzer. Alle Albanese partijen van Kosovo willen de onafhankelijkheid. Geen Servië in Belgrado die dat kan aanvaarden. Hoe gaat het Westen nu omspringen met de wil naar afscheuring, nu er zich een bevriend politicus in de presidentszetel van Belgrado heeft genesteld? Krijgen we hier extra spanningen te verwachten tussen de USA en de Europese landen?

En wat zijn de gevolgen voor Bosnië? Is een door het Westen geliefd regime in Servië niet een enorme bedreiging voor het voortbestaan van Bosnië-Hercegovina? Zal de Servische deelrepubliek nu niet meer 'succes' een aansluiting met het moederland kunnen bepleiten? En wordt dan de rest van Bosnië opgeslokt door Kroatië?

De rol van Rusland bij de ommekeer in Milosevic's houding zullen we toch nog wel 's moeten van korter bij bekijken. Het is inderdaad pas na het bezoek van

de Moskouse Minister van Buitenlandse Zaken, Ivanov, dat de kiescommissie haar eerste uitspraak introk.

Economie

Wat we mogen verwachten ligt voornamelijk op economisch vlak. Milosevic had een privatisering van vele openbare ondernemingen doorgevoerd door simpelweg aandelen uit te delen aan de politieke elite rondom hem. Vandaag zal men een strijd zien groeien om die beweging ongedaan te maken. Niet om opnieuw één en ander onder overheidscontrole te brengen, nee dat niet. Wel om de interessantste stukken voor het buitenlands kapitaal klaar te leggen. De rest moet dan maar verkomen. Daarom ook dat in de eerste ronde van ingetrokken embargomaatregelen de economische hulp nog niet is opgenomen. Die komt pas later aan de beurt, als de juiste poorten openge-maakt zijn.

Het jarenlange embargo heeft ervoor gezorgd dat heel wat importkanalen zich minstens gedeeltelijk in de illegaliteit bevinden. De maffia heeft een gans netwerk kunnen opzetten.

De heropbouw van de kapotte industrie, door jarenlange desinvestering wegens geen geld, en bepaalde bedrijven ook door de bombardementen, zal heel veel middelen vragen. Het Westen slaagt er vandaag nog niet in voldoende middelen bijeen te brengen om het burgerlijk bestuur over Kosovo goed te laten functioneren. Wie zal de beloftes hard maken die nu weer in de euforie worden gedaan?

En tenslotte is er het interne politieke toneel. De winnende coalitie is wel bijzonder heterogeen. Het cement tussen de verschillende partijen en partijtjes was de 'gemeenschappelijke vijand' en de enorme financiële steun van het westen. Zal zij betere bestuurders afleveren dan bijvoorbeeld Izetbegovic in Sarajevo? Hoe zal ze omgaan met al de hogernoemde problemen? En vooral, wat zal het lot zijn van de burgers? Welke economische perspectieven openen er zich voor hen na het embargo?

U ziet niets dan vragen, die helaas overeind blijven, ondanks de euforie in de Westerse hoofdsteden.

G.S.

De schokken van de Apocalyps

Israël en de reflexen van een bezettingsmacht

Ehud Barak en Yasser Arafat staan op de schervenhoop van hun "vredepolitiek". De opstand van de Palestijnen tegen de Israëlische vernederingen toont ons het einde van de compromismogelijkheden van de PLO-leider. Het moet voor iedereen nu duidelijk zijn dat het vredesproces slechts zolang kon duren omdat het door de bestendige compromissen van Palestijnse zijde in leven gehouden werd, tot bij de besprekingen in Camp David waar, voor Yasser Arafat, het uur van de waarheid sloeg.

De VS heeft zich opgedrongen als makelaar in dit vredesproces, de Europeanen werden en worden gedegradeerd tot leveranciers van financiële steun. Rusland is totaal op zijn gezet. Omdat Clinton en Barak er van uitgaan dat Arafat bereid is concessies te doen en te capituleren voor de druk van Washington.

Wat bij de besprekingen in Camp David door Israël en de VS aan Arafat aangeboden werd, kan men onder het vocabularium "provocatie" onderbrengen. Mocht Arafat het aanbod aanvaard en onderschreven hebben, dan werd hij van de politieke Bühne geveegd door zijn volk. Het was werkelijk een bijzonder slecht compromis en een belediging voor het Palestijnse volk. De Palestijnse staat zou tot een karikatuur herleid worden, zonder soevereiniteit en zonder werkelijke hoofdstad. De Israël's zouden in deze staat, zoals voorheen, militaire steunpunten ontplooiën en de buitengrenzen controleren. De joodse nederzettingen en de Palestijnse vluchtelingen zouden blijven waar ze zijn. In al deze problemen vragen en verlangen de Israël's en de VS toegevingen en een grenzenloze compromisbereidheid van Arafat.

Israël was en is tot geen enkele substantiële toegeving bereid. Deze compromisloze onwilligheid is een kenmerk van alle Israëlische regeringen, weliswaar met kleine accentverschillen naar gelang ze geleid worden door de Arbeiderspartij of Likoud. Mocht Israël werkelijk concessies gedaan hebben met betrekking op de Westbank en de Gazastrook, dan zou Arafat bereid geweest zijn zich tevreden te stellen met een symbolische hoofdstad in Jeruzalem. Maar Israël wil de ganse koek, de Palestijnen zouden zich tevreden moeten stellen met de kruimels.

Arafat, indien hij naar de wil van zijn volk luistert, zal versterkt uit deze confrontatie komen. Het ultimatum van Barak, dat hij moest terugnemen, is een fiasco, waardoor zijn positie op internationaal vlak en in eigen land verzwakt. Ultimatums deugen niet als middel voor diplomatie.

Zoals altijd was het een slecht doordachte beslissing, waarvoor Barak zijn politiek handelen beperkte.

Ariel Sharon, de brandstichter, zijn oppositieleider staat nu in zijn werkkamer om een regering van nationale eenheid te vormen.

Barak en Sharon zijn twee gewezen generaals en hebben dus het militair denken gemeen, maar als politici zijn ze ondermaats, zelf gevaarlijk en hebben geen enkele kwalificaties. Wat geen van beiden willen inzien is dat de tijd van Israël als bezettingsmacht ten einde loopt. De politieke en militaire onderdrukking van de Palestijnse opstand al die jaren, is noch politiek noch moreel vol te houden.

Barak heeft met dit nieuwe uitbreken van verzet en geweld een bijkomend - niet te onderschatten - probleem gekregen. De Israëlische Palestijnen komen in opstand tegen hun regering. Vandaag wreekt zich het feit dat Israël deze mensen sedert zijn stichting niet alleen systematisch in onderontwikkeling gehouden heeft, maar ze op de dag van vandaag als tweede- of derde-rangsburgers behandelt.

Bij deze crisis kan men zich de vraag stellen hoe zwaar de autoriteit van Arafat nog is?

Niet alleen de radicalen gooien olie op het vuur. Er is ook

een nieuwe Palestijnse generatie opgegroeid, de zogenaamde "intifada kids", die zich met de armtierige toestand in de "bevrijde gebieden" niet tevreden stellen. Ze vinden de opbrengst van het vredesproces maar zeer pover. Zelfbewust eisen ze in een eigen staat, deze naam waardig, te leven. De burgers willen niet langer de last van een Palestijns Versailles tot in de eeuwigheid dragen.

Wil men het vredesproces een kans geven, dan moet men teruggaan naar en vertrekken op basis van de VN-resoluties, meer speciaal resolutie 242 van 1967.

Deze stelt zeer duidelijk dat men geen territorium kan en mag inlijven door oorlogshandelingen. Dat men tot vrede moet komen waarbij de klemtoon wordt gelegd op het feit dat iedere staat in veilige grenzen moet kunnen leven.

Bijgevolg vraagt deze resolutie de terugtrekking van de Israëlische troepen uit de bezette gebieden in dit conflict. In klare taal uitgedrukt wil dit zeggen dat Israël de bezette West Bank, de Gaza strook en Oost-Jeruzalem moet verlaten. Aan dit verzoek heeft Israël nooit gevolg gegeven, waaruit (nogmaals) blijkt dat ze de autoriteit van de VN niet erkent. In de plaats voerde ze geheime gesprekken in Noorwegen, met als resultaat het Oslo-akkoord van 1993, waarbij Israël de mogelijkheid kreeg de resolutie 242 te heronderhande-

len. Nu konden ze zelf beslissen uit welke gebieden ze zich eventueel zou terugtrekken en welke ze wil inpalmen. De joodse nederzettingen op Arabisch grondgebied blijven in Israëlische handen, alsook Oost-Jeruzalem.

De Amerikanen willen in het Midden-Oosten optreden als vredesmakelaars tussen hun trouwe vriend en bondgenoot Israël en de vergeven terrorist Arafat. Maar alleen om de Israëlische ambitie door te drukken. Om de druk op Arafat nog te verhogen, dreigde Clinton met de verhuis van de VS-ambassade naar Jeruzalem. Men kan dan best begrijpen waarom de Palestijnse betogers de vlag van de VS bij dit straatgeweld verbranden.

Washington heeft haar rol als vredesbemiddelaar verspeeld door haar optreden in de crisissen die het Midden-Oosten teisteren.

Wil men de vrede vooruithelpen dan worden er nieuwe en ernstige makelaars gevraagd die Israël aan het verstand brengen dat het vredesproces terug op gang gebracht kan worden op basis van de V-resoluties, zoals reeds gezegd meer speciaal resolutie 242. Dit zou de Palestijnen eindelijk

een nieuw vertrouwen schenken om terug aan de onderhandelingsstafel te komen. Het zou hen het vooruitzicht bieden eindelijk hun eigen staat op te bouwen. Alle andere wegen leiden naar de Apocalyps.

Arafat en de Palestijnen moeten zich door de retorische uitlatingen van bepaalde Arabische burens in hun handelen niet laten beïnvloeden. Saddam Hussein en Kadafi leven op grote afstand van Palestina. De probleemoplossing van de Hezbollah-leider Narallah zou de ganse regio in de krater van de vulkaan storten, voor de Palestijnen zou dit een politieke zelfmoord zijn.

Arafat zal goede raadgevers nodig hebben wil hij de opstand in afzienbare tijd beëindigen en Israël terug de hand tot rechtvaardige verzoening reiken.

Het blijft zeer vraagwaardig of hij in Israël wel een partner zal vinden.

Uytterhaeghe Antoine

Bron:

Rufweite der Apokalypse/Freitag 42

Ludwig Wantzal

The Independent 10.10.00

Oorzaken Palestijnse onrust aanpakken

Op 28 september 2000 vond de Israëlische uiterst rechtse Likod-leider Ariel Sharon er niets beters op dan onder zware militaire bescherming, en met de zegen van premier Ehud Barak, een toertje te gaan maken op de Tempelberg in Jeruzalem, waarop één van de belangrijkste islamitische heiligdommen, de Al Aqsa-moskee, staat. Het was de druppel die de emmer deed overlopen voor de Palestijnen. De tweede intifada (volksopstand) was een feit. Hij brak uit om dezelfde redenen als de eerste (1987-1993): het uitblijven van een oplossing voor het Palestijnse probleem en de ondertussen steeds voortschrijdende marginalisering door het kolonisatie- en onteigeningsproces.

Er is vooral gebakeleid over de zaak bij wie de schuld voor de nieuwe golf van geweld zou kunnen liggen. Premier Barak zei dat ze bij de Palestijnen ligt, want elke jood heeft volgens hem het recht naar de Tempelberg te gaan. Waarbij hij vergeet dat de joodse wet, die aan elke ingang te lezen is, de toegang aan elke jood tot de Tempelberg verbiedt. En uiteraard vergeet hij ook dat de bewegingsvrijheid beperkt is tot joden: de meeste Palestijnen het recht niet hebben de Tempelberg, zeg maar heel Jeruzalem en nog meer, te betreden.

Eveneens vergeet Barak, nochtans een vice-voorzitter van de Socialistische Internationale, die het op haar bijeenkomsten voortdurend over de mensenrechten heeft, dat Sharon in elk normaal land al lang in de gevangenis zou zitten. Sharon was de chef van de beruchte eenheid 101, die in de jaren 1950 over de bestandslijnen "represailles" ging uitvoeren. Een van Sharons "heldendaden" was het opblazen van de huizen van het dorp Qibya op de Westoever in 1953 - met hun inwoners. De Palestijnse dorpelingen die probeerden hun huizen te verlaten werden gewoonweg doodgeschoten. In totaal vielen er 66 dodelijke slachtoffers. Achteraf zei Sharon dat hij niet gemerkt had dat de mensen in hun huizen zaten toen hij er springstoffen aanbracht! Iets als "eenheid 101" zou men in Latijns-Amerika "doodseskaders" noemen.

Sharon was als minister van Defensie in 1982 de hoofdverantwoordelijke voor de massamoord in de Palestijnse kampen Sabra en Shatila in Libanon: 2.500 doden volgens het Rode Kruis. Van bestraffing van deze "nationale held" was

geen sprake. Hij moest alleen zijn portefeuille van Defensie voor die van Industrie inruilen. In die laatste hoedanigheid liep hij Brussel plat - zonder dat enig Belgisch bewindsman ooit liet weten dat dergelijk sujet niet welkom was.

Bezetting is geweld

Wat in de discussie over de schuld wordt vergeten is dat bezetting op zich geweld is en dat men zich er kan aan verwachten dat geweld tegengeweld uitlokt, zeker als de situatie uitzichtloos is. Zeker ook als het een Israëlische bezetting is, die als eerste doel heeft de Palestijnen zoveel mogelijk grond te ontfutselen. Een proces dat nog elke dag doorgaat. En Israël weigert in geval van rellen stevast politiemethoden te gebruiken om ze onder controle te houden - alhoewel het materiaal daarvoor produceert en uitvoert. Dat wil zeggen dat er gewoonweg wordt geschoten op betogers, zogezegd met rubberen kogels, maar in feite met scherp. Het gaat immers om gewone kogels met daaromheen een laagje rubber, dat ze niet minder dodelijk maakt. Naar joden daarentegen, zo luiden de orders, mag er onder geen enkele omstandigheid worden gevuld.

Enkel het aanpakken van de oorzaken van de ontevredenheid, wrevel en haat kan het geweld uit Palestina bannen. En dat zou eigenlijk geen probleem mogen zijn. In 1993 bood Yasser Arafat Israël op een schoteltje 78% van Palestina aan - zonder enige tegenprestatie. Van de Israël's zou men, als men hun jaren lange vredesretoriek zou mogen geloofd hebben, verwacht hebben dat ze een gat in de lucht zouden springen: terwijl ze in 1948 zowat 6% van de grond in bezit hadden, kregen ze er nog 72% bij cadeau. Plus daarbij hun aanvaarding in een tot dan toe vijandig Midden-Oosten. Niets daarvan echter, want Jeruzalem is de "ene, onverdeeldbare en eeuwige" hoofdstad van Israël. Bovendien zou men om strategische redenen alle buitengrenzen van Palestina moeten controleren en de bergen van de Westoever moeten bezet houden, zou het Palestijnse water van Israël moeten blijven, enz.

De Israëlische vredeswil is altijd een illusie geweest. In feite eist men capitulatie zoals van Egypte en Jordanië. Van vreedzaam samenleven geen sprake, zoals men het in Israël zelf kan zien. In een joodse staat is geen plaats voor Arabieren, zoals het miljoen Palestijnen in Israël dagelijks ondervindt - "Arabieren buiten" is in de praktijk en in de theorie een deel van het zionisme. De Palestijnen in Israël

Boeken in Vrede

bibliotheeknieuwsbrief

driemaandelijks tijdschrift bibliotheek Jan Verwest

Vrede vzw Galgenberg 29 9000 Gent

tel 09 233 46 88 fax 09.233.56.78 e-mail vrede@ngonet.be

web: www.democratisch-links.be/vrede

november-december 2000 4de jaargang nr 4

afgiftekantoor Gent X

v.u. : Georges Spriet F.Bernierstraat 29 1060 Brussel

Zoals steeds krijgt u in deze nieuwsbrief enkele besprekingen van voor ons interessante boeken die in het bestand van het documentatiecentrum en de bibliotheek Jan Verwest werden opgenomen.

onze bib is open elke dag van 13u15 tot 17u15 en op afspraak

Cuba. Réformer la révolution

André Linard, 1999-147p

De afbraak van de sociale verworvenheden -verzekerde tewerkstelling, gratis gezondheidszorg en onderwijs- gaat langzaam maar zeker vooruit naarmate de markt zich meer en meer opent. Het revolutionair proces is zwaar onder druk gezet maar de bevolking wordt aangetrokken door de efficiëntie van de vrije markt zelfs indien hierdoor de ongelijkheden nog verder worden aangescherpt.

Het debat over het embargo gaat nog steeds door: ethisch verantwoord, gewettigd, contra-productief, efficiënt? De westerse media onderschatten de gevolgen van dit embargo. De wet van de financies gestemd in het congres en door Clinton geparafeerd in oktober 1999 bevatten tal van amendementen aangebracht door senator Connie Mack, afkomstig uit Florida. Florida weegt zwaar door in de presidentiële verkiezingen. De VS wil de hegemonie over het continent verzekeren. Zij willen tegen 2005 een vrijhandelszone creëren.

De Verenigde Staten willen een civiele maatschappij stimuleren die aan de controle van de regering ontsnapt. De ontwikkeling van een privésector, de informele economie, en de aanwezigheid van buitenlandse bedrijven geven aanleiding tot nieuwe sociale relaties, nieuwe hiërarchieën waarbij nieuwe waarden worden geïntroduceerd. De interne dissidentie is niet zo sterk. Die zwakte is niet alleen gelegen aan repressie. Op Cuba zijn er geen verdwijningen, executiepeletons, politieke moorden. Zoals in de rest van Zuid Amerika. Er zijn geen

figuren zoals een Vaclav Havel of een Lech Walesa. Er is geen alternatief programma voor een uitweg uit de crisis en het behoud van de nationale soberheid.

Het respect van de mensenrechten en de eis voor vrije verkiezingen zijn niet van deze aard om een bevolking te mobiliseren die eerst een verbetering van zijn levensstandaard wil verwezenlijken.

Voor vele Cubanen zou Fidel zelf de overgang in handen moeten nemen. Maar volgens de officiële regering is het mogelijk de economie te hervormen zonder het socialisme te elimineren. Dus zonder het politiek systeem te veranderen.

Fidel geeft toe dat mensen ontgoocheld en ontmoedigd zijn wegens de ontsparing van het reële socialisme. De bevolking was hier niet op voorbereid vermits de kritiek op het sovjet-socialisme niet toegestaan was. Een nieuw geloofwaardig project heeft nood aan een participatieve en pluralistische democratie waarvan de uitgangspunten nog niet voorhanden zijn. Dus om de fenomenen van een sociale afbraak te kunnen te lijf gaan moet moet krachtadig opgetreden worden. Dus om de criminaliteit, drugtrafik en prostitutie tegen te gaan heeft Fidel een spectaculaire verhoging van het aantal politie-eenheden aangekondigd. (jan. 1999)

De auteur stelt dat een politiek regime zich enkel kan wettigen bij het welzijn van zijn bevolking zowel op materieel vlak als op gebied van menselijke waardigheid. De auteur ziet nieuwe actoren op de Cubaanse scène.

De kerk heeft haar plaats in de maatschappij in deze mate dat zij zich opwerpt als de enige onafhankelijke instantie op nationaal niveau. Daarnaast zijn de pers, syndicaten, lokale bibliotheken, coöperatieven, de massa-organisaties van de partij en enkele embryonale oppositiepartijen.

- "Deze evolutie is echter door de partij niet gewild. Ze zal plaats vinden omdat de kostprijs lager is dan de prijs die moet worden betaald voor een status quo."

De eerste hoofdstukken handelen over de opkomst van een civiele maatschappij binnen Cuba. Het boek bestudeert de verschillende openingen die door de Kerk worden geschapen en de reis van de paus in januari 1998. De notie

“civiele maatschappij” en de verschillende zienswijzen hierover krijgen de nodige aandacht.

In het tweede stuk wordt verder ingegaan op de internationale context, de verdeeldheid binnen de Cubaanse bannelingen en de landen die zich naar Cuba openen.

Patrice Lumumba. Jeunesse et apprentissage politique 1925-1956

J. Omasombo Tshonda en B. Verhaegen., 1998 - 260p

Bijna veertig jaar na datum gaat een onderzoekscommissie van het Belgisch parlement na in welke mate de regering Eyskens destijds betrokken was bij de moord op Patrice Lumumba. Zijn biograaf, Jean Omasombo, wil met dit boek laten weten wie de mens Lumumba was. Omasombo praatte met tal van mensen die Lumumba hebben gekend. Over Lumumba is er reeds veel geschreven maar de periode van zijn jeugd en het begin van zijn publieke optreden zijn nog maar weinig bekend. Documenten en archieven worden geraadpleegd om de herinneringen en getuigenissen te preciseren.

La détention d'armes par les civils. Armes à feu: un enjeu en matière de santé publique.

Sophie Nolet, 2000 - 40p

De aanwezigheid van een wapen in huis, in de schuif van de keukenkast, slingerend op de salontafel doet agressie escaleren en vermeerderd het aantal slachtoffers. Een maatschappij die wapens tolereert bevestigt de aanwezigheid van angst en discriminatie en conflict tussen haar leden. Het wapenbezit van mannen, vrouwen en kinderen doet het geweld dat hieruit voortvloeit escaleren en heeft zware sociale en economische gevolgen. Tijdens de laatste jaren zijn er verschillende schrijnende voorvallen geweest van schietpartijen in de Verenigde Staten en in Engeland waarbij geweld door de burgers werd gepleegd. In België zijn niet minder dan 2 miljoen wapens in het bezit van de burgers. Het onderwerp is brandende actualiteit. De gevolgen van het gebruik van vuurwapens heeft sociale gevolgen: dood, fysieke en psychische trauma's. Een aantal landen nemen initiatieven om de reglementering en de controle op wapens beter te doen verlopen. In Europa zijn een groot aantal overlijdens toe te schrijven aan zelfmoord met wapens. In vele gevallen is de aanwezigheid van een wapen determinerend op kritieke momenten: niet geplande zelfmoord bij jongeren in crisis of onder invloed. Deze studie wil het wapenbezit vanuit de gezondheidszorg bekijken. België beschikt over geen gegevens i.v.m. dood en zelfmoord door vuurwapens. De wetgeving terzake in de verschillende Europese landen zou moeten gecoördineerd worden.

Marquage et traçage des armes légères. Vers l'amélioration de la transparence et du contrôle.

Ilhan Berkol, GRIP 2000 - 68p

Lichte wapens spelen meer en meer een rol tijdens gewapende conflicten en de gewelddadige criminaliteit. De productie, de transferten en het gebruik van de wapens

zijn zeer moeilijk vast te leggen. Elk onderzoek botst op de onmogelijkheid om de bron van de wapens te identificeren: het merken gebeurt niet altijd op een betrouwbare wijze en de legale productie en handel worden niet altijd geregistreerd. Aldus worden de illegale transferten mogelijk gemaakt zonder te kunnen opsporen op welk moment de verduistering heeft plaats gehad. De auteur geeft de huidige stand inzake opsporing van de lichte wapens. Meerdere voorstellen voor de verbetering van het traceren van de lichte wapens worden besproken. De auteur stelt voor om naast het betrouwbaar en universeel merken van de wapens bij de productie ook de transacties systematisch te registreren en te centraliseren in een gemeenschappelijk register dat toegankelijk moet gesteld worden voor de staten en eventuele geautoriseerde onderzoekers. De creatie van een internationaal agentschap zou de transparantie verhogen, de gegevens over internationale transferten verzamelen, de opvolging na verkoop verzekeren en onderzoek te verrichten in geval van niet gewettigd gebruik.

Bilan de la guerre du Kosovo. Le résultat des frappes- La fin du conflit - La reconstruction - la situation en Serbie-Montenegro.

Valerie Peclow, Georges Berghezan, Bernard Adam GRIP 2000 - 59p

Het hedendaags Kosovo is niet multicultureel. Het intercommunautair en crimineel geweld is er dagelijkse kost. De KFOR en de MINUK belast met de veiligheid zijn het doel van geweld. De provincie is een draaischijf geworden van de trafiek in wapens, mensen en verdovende middelen.

De verrechtvaardiging van het gebruik van geweld om het conflict in Joegoslavië tot een einde te brengen is een vraag die nog altijd open blijft en een groter debat inhoudt over de toekomstige keuzes van de buitenlandse politiek van de Europese Unie.

National Missile Defense. Le retour de la guerre des étoiles et les enjeux stratégiques.

Aris Roubos en Michel Wautelet GRIP 2000 - 57p

De NMD is een Amerikaans anti-raketten systeem gericht op Noord-Korea, Iran en Irak. Tegen 2015 moet een eenvoudig alarmsysteem elke vijandige raket afkomstig vanaf de aarde, lucht of water opsporen. Het NMD projecteert ook het ontwerp voor een defensiestrategie in de ruimte. Dit zou tot de militarisering van de ruimte kunnen leiden. Het is belangen nog niet zover maar de huidige dynamiek wijst onherroepelijk op een proces waarbij de militaire dominantie van de ruimte, de ruimte buiten de atmosfeer, ter sprake zal gebracht worden. Het Russisch Amerikaans ABM-verdrag (Anti-Ballistic Missile Treaty) steekt een stokje in de wielen. Kan Rusland het voorstel van de Amerikanen om het ABM-verdrag te wijzigen weigeren? Is Europa geneigd de gevaarlijke politieke, militaire en strategische consequenties te aanvaarden? Kan hierrond in Europa een democratische debat op gang gebracht worden ?

L' Union Européenne et la prévention des conflits Africains

Felix Nkundabagenzi. GRIP 2000 - 34p

Afrika en Europa tekenden onlangs twee belangrijke samenwerkingsakkoorden die betrekking hebben op preventie en de oplossing van conflicten. Het eerste wordt bediscussieerd in het kader van de herschikking van de conventie van Lomé. Het tweede is het Actieplan van Cairo. Beiden zijn bedoeld om de samenwerking tussen Europa en Afrika inzake duurzame preventie van conflicten gestalte te geven. Deze strategie wil de burgers of de civiele Afrikaanse maatschappij terug in het centrum van het gebeuren plaatsen.

The Markets tells them so. The World Bank and Economic Fundamentalism in Africa.

John Mihevic. ZED Books / Third World Network 1995

Het boek werd geschreven met als doel de basisorganisaties, waaronder de kerken, die zich inzetten rond sociale, economische en politieke gerechtigheid rond de tafel te krijgen en hun werking te integreren met de sociale organisaties van de plaatselijke bevolking. De gemaakte keuzes opgelegd door de Wereldbank aan de derde wereldlanden leiden tot desastreuze gevolgen: de armoede wordt nog verder geaccentueerd. Mede door het gebrek aan vakbonden roomt het economische sterke Noorden het Zuiden verder af. Deze analyse zou een beginpunt van samenwerking kunnen zijn. Het werken met behulp van een historische dynamiek waarbij aan de armen gevraagd wordt hun mening te uiten wordt als taak voor de Kerken in het Zuiden gepromoot.

Nieuwe aanwinsten

Jaarboeken

SIPRI Yearbook 2000. Armaments, disarmament and international security.

World Investment Report. 1999. Foreign Direct Investment and the Challenge of Development.

Human Development Report 2000 UNDP

Biografie

Ernest Mandel: 1923-1995. Een leven voor de revolutie. Rood, 1995

Internationale Instellingen

Verenigde Naties: De Millennium vergadering 2000

Résolutions et déclarations du Conseil de Sécurité 1999

Europese Instellingen. Documentatiemap. 2000

Groei, concurrentievermogen, werkgelegenheid naar de 21ste eeuw: wegen en uitdagingen. Witboek Deel C

Europese Unie Conclusie van het voorzitterschap. Europese Raad van Santa Maria da Feira, juni 2000

L'O.S.C.E., quel avenir? Institut de Documentation et de Recherche sur la Paix, 2000

Les traités de Rome et de Maastricht. La documentation française, 1995

Maatschappij

Feminisme: Biopolitics. A feminist and ecological reader on biotechnology. V. Shiva, I. Moser, 1995

Gender ironies of nationalism. Sexing the Nation. Tamar Mayer 2000

Wereldvrouwenmars. Mondiaal Eisenplatform. 2000

Abortion rights, the ERA, and the rebirth of a feminist movement. The party campaigns for women's rights. Socialist Workers Party 1971-1986

Women's liberation and the line of march of the working class. Socialist Workers Party 1971-1986

Women leadership and the proletarian norms of the communist movement. Socialist Workers Party 1971-1986

Ideologieën

Paars. De derde weg. Anthony Giddens, 2000

België

Nota Buitenlands Beleid. België in Europa. 2000

Oost West West Best. België onder de Koude Oorlog (1947-1989), Mark Van den Wijngaert, Lieve Beuylens, 1997

290 Wat het Vlaams Blok verzwijgt. Marc Spruyt, 2000

Ontwapening

Vrouwen en Vrede: Eisenplatform Mannen en vrouwen als potentiële vredeshandhavers. 2000

Vrouwen in conflictzones. Marie Jeanne Vanmol (red) 2000

Vrouwen en de twee wereldoorlogen. M.J. Vanmol (red) 2000

Polemologie

Missed Opportunity a new concept in conflict prevention management, Jos de La Haye, 1999

Noam Chomsky on conflict resolution, Vrede vzw, 2000

Conflict transformation by peaceful means. Johan Galtung, 1998

Quelle sécurité pour l'Europe dans le monde du XXe siècle? Rencontres pour la Paix, 1999

Van krijgsmacht naar vredesmacht. Analyses en standpunten in een snelevoluerend defensiedebat. Pax Christi, 2000

Dossier Militarisering. Vrede vzw, 1999

Vredesopvoeding

Democratie. Van school tot evenaar. Jan De Mets, 2000

Duizend bommen en granaten. Over Internationale Veiligheid en de rol van de Verenigde Naties. Ludo De Brabander, 2000

Hoe puur is je cultuur? Een mondiale blik op cultuur en identiteit. Jan De Mets, 2000

Wereldeconomie

Campagne dossier tegen multinationals, Jong KP, 1999

Une étrange dictature. Viviane Forrester, 2000

Militaire Pacten

Europäisches Tribunal in Berlin. NATO Tribunal 2000

Ministerial meeting of the North Atlantic Council held in Florence on 24 May 2000

WEU. Déclaration de Brême. 1999

WEU Declaration du conseil Européen de Cologne-sécurité et défense. 1999

Veiligheidspacten

Review Conference of the Parties to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons. Mei 2000

Oorlog en bewapening

La détention d'armes par les civils. Armes à feu: un enjeu en matière de santé publique. Grip, 2000

Marquage et traçage des armes légères. Vers l'amélioration de la transparence et du contrôle. GRIP 2000

National Missile Defense. Le retour de la guerre des étoiles et les enjeux stratégiques. GRIP 2000

Pushing the limits. The decision on National Missile Defense, Stephen Young, Coalition to Reduce Nuclear Dangers 2000

Oorlog en Bewapening

Tangled web: the marketing of missile defense 1994-2000. Arms trade Resource Center

U.S. Space Command. Vision for 2020

Noord-Zuid en Derde Wereld

Don Quichote voorbij. NGO's zoeken het ritme van de globalisering. De ekstermolengroep/NCOS, 2000
De digitale kloof. DE informatierevolutie en het Zuiden. Noord-Zuid Cahier dec. 1999

Amerika

L'Amérique dans les têtes. Manière de Voir, oct. 2000

Zuid-en Midden-Amerika

Caribische eilanden. James Ferguson. Mensen Politiek Economie Cultuur. James Ferguson, Landenreeks, 1996
Midden-Amerika

El Salvador. Mensen Politiek Economie Cultuur. C. v. d. Borgh, Landenreeks, 1998

Costa Rica. Mensen Politiek Economie Cultuur. Tjabel Daling, Landenreeks, 1996

Caraïben

Cuba réformer la révolution. André Linard, Editions Complexe, 1999

Hoe werd het socialisme op Cuba opgebouwd? Vormingscyclus 1999

Nederlandse Antillen en Aruba. Mensen Politiek Economie Cultuur. Jacqueline Bakker, Ron van der Veer, Landenreeks, 1999

Zuid-Amerika

Ecuador. Mensen Politiek Economie Cultuur. Omer van Renterghem, Wilma Roos, Landenreeks, 1995

Colombia: Getting in deeper. The United States' growing involvement in Colombia's conflict. Center for International Policy, 2000

Peru. Mensen Politiek Economie Cultuur. Jan Willem le Grand, Landenreeks, 1998

Paraguay: The collective defense of democracy. Lessons from the Paraguayan crisis of 1996. Arturo Valenzuela, 1999

Midden-Oosten

Irak Coalition for Justice in Irak. European Parlement 2000

Iran. Mensen Politiek Economie Cultuur. Leyla Hamidi, Landenreeks, 1998

Koerdistan De zwerftocht van een leider. Achter de schermen van de zaak Öcalan. Britta Böhrer, 2000

Koerdistan: Europa verraadt opnieuw de Koerdische gemeenschap. Schorsing Med-TV. Persmed.22/03/99

Turkei. Krieg oder Frieden? Friedensbrücke, 1999

Eine Europäische Friedensinitiative zur Kurdenfrage ist notwendig. Dialog Kreis, 1999

Turkei-Kurdistan. Eine Reise durch die jüngste Vergangenheit. Mehmet Sahin, 2000

Wirtschaft contra Militär in der Türkei.

Mehmet Sahin, 1997

Kurdistan Newsline Dossier Municipals and Local Council Elections. 2000

The Ilisu Dam. A human rights disaster. Stedenbaden en Solidariteit. Verslag van de studiedag 28 april 2000

Jemen. Mensen Politiek Economie Cultuur. Ruud Hoff, Landenreeks 1995

Israeli nuclear weapons a Threat to peace and stability in the Middle East and the world. 1999

Palestina het beloofde en beroofde land. CODIP, 2000

UN international Meeting Occupied Palestinian Territory, including Jerusalem. 1999

Jordanië. Mensen Politiek Economie Cultuur. Roel Meeijer, Landenreeks, 1997

Centraal Azië

Pakistan. Mensen Politiek Economie Cultuur. Oskar Verkaaik, Landenreeks, 1996

Verre Oosten

China: Chinese society. Change, conflict and resistance. Elisabeth Perry and Mark Selden, 2000

The China Human Development Report 1999

Japan: Military Bases in Okinawa. Japan Peace Committee, 2000

Bhutan. Mensen Politiek Economie Cultuur. Rieki Crins, Landenreeks, 1998

Afrika

L'Union Européenne et la prévention des conflits Africains. Felix Nkundabagenzi. Grip 2000

Noord-Afrika

Algerije: The Algerian civil war 1990-1998. Luis Martinez, 2000

Marokko: Droits de la femme marocaine & code du statut personnel. LDDF, 2000

Marokko. Mensen Politiek Economie Cultuur. Wout Lentjes, Landenreeks, 1995

Hoorn van Afrika

Ethiopië-Eritrea, Oxfam-Sol, 2000

West-Afrika

Ivoorkust. Mensen Politiek Economie Cultuur. Landenreeks, Rogier van 't Rood. Landenreeks, 1999

Mali. Mensen Politiek Economie Cultuur. Guus van Westen, Landenreeks, 1996

Ghana. Mensen Politiek Economie Cultuur. Jos Moerkamp, Landenreeks, 1997

Centraal Afrika

Patrice Lumumba. Jeunesse et Apprentissage Politique 1925- 1956. Cahiers Africains, 1998

Sudan. The human price of oil. Amnesty International, 2000

Kenya. Mensen Politiek Economie Cultuur. Ton Dietz, Dick Foeken, Annemieke van Haastrecht.

Zuidelijk Afrika

Namibië. Mensen Politiek Economie Cultuur. Marcel Bayer, Landenreeks, 1998

Zimbabwe. Mensen Politiek Economie Cultuur. Wim Bossema, Landenreeks, 1999

West-Europa

Duitsland: Alle Macht den Konzernen. Das neue Europa im Griff der Lobbyisten. Johann Günther König Rowohlt 1999

Frankrijk: Sécurité: à la veille de l'an 2000, quelles positions des autorités françaises? Institut de documentation et de Recherche sur la Paix, 1999

Frankrijk: Projet de budget militaire 2000 de la France. Institut de Documentation et de Recherche sur la Paix, 1999

Zuid-Europa

L'Espagne: un modèle pour l'Europe des régions? Gerad et Jean François Dufour, 2000

Ex-Joegoslavië

The potential effects on human health and the environment arising from possible use of depleted uranium during the 1999 Kosovo conflict. UNEP, 1999

Bilan de la guerre du Kosovo. Le résultat des frappes-La fin du conflit-La reconstruction -La situation en Serbie et Montenegro, Grip, 2000

New figures on civilian deaths in Kosovo, Human Right Watch, 2000

Slovenia. Economic transformation and EU Accession. Worldbank, 1999

843 When doves support war hawks oppose it: an analysis of humanitarian intervention in Kosovo. Leon Malazogu, 2000

850 The radical right in Central and Eastern Europe since 1989. Sabrina Ramet, 1999

854 Géopolitique de la Pologne. Christophe Dwernicki, 2000

Oost-en Centraal-Europa

850 The radical right in Central and Eastern Europe since 1989. Sabrina Ramet, 1999

854 Géopolitique de la Pologne. Christophe Dwernicki, 2000

Sovjetunie en GOS

881 Rusland: Kapitalizm. Russia's struggle to free its economy. Rose Brady, 1999

samenstelling:

M.J. Vannol

medewerkers:

P. Burghgraef

A. Fernandez, R. Hubo,

W. De Raes, L. De

Brabander, J.P. Everaert,

G. Spriet, P. Staelens, A.

Uytendaele,

zijn sedert 1948 het slachtoffer van confiscaties en pesterijen allerhande. Vele Palestijnse dorpen bestaan er officieel niet eens en hebben dus ook niet de normale nutsvoorzieningen (water, elektriciteit...). Van mensenrechten heeft men in Israël nog niet horen spreken. Om de zoveel jaar, zoals onlangs weer, is er een eerste minister die zegt dat de discriminatie - zeg maar apartheid - zal worden weggevoerd, zonder dat er iets verandert. En af en toe wordt wel eens een Arabier als vice-minister, zij het zonder enige reële bevoegdheid, opgevoerd. Geen wonder dat de tweede intifada ook door de Israëlische Palestijnen wordt gevoerd. In de westerse logica, zoals die bv. tegenover Joegoslavië en Irak wordt gebruikt, zou Tel Aviv al herhaaldelijk moeten zijn plat gebombardeerd. Maar niets daarvan: Israël wordt niet alleen nooit gestraft, het wordt door de Verenigde Staten jaarlijks met 3 miljard dollar gesteund en ook de Europese Unie deelt uit haar verschillende vleespotten jaarlijks miljarden uit aan Israël.

Alle lidstaten van de Europese Unie hebben zonder scrupules de Euro-Mediterrane Associatie-overeenkomst tussen de EU en Israël goedgekeurd, alhoewel die respect voor de mensenrechten eist. Enkel Frankrijk en België (als het regent in Parijs, dan druppelt het in Brussel...) hebben de boot wat afgehouden wegens het kwakkelende "vredesproces". Maar de grote Belgische mensenrechtenverdediger, minister van Buitenlandse Zaken Louis Michel, porde de Senaat begin dit jaar aan, haast te maken met de goedkeuring van het akkoord. Meer nog, één van zijn aanvallen op Oostenrijk uit bezorgdheid over de mensenrechten aldaar lanceerde hij vanuit Israël waar hij op bezoek was om een bos in te wijden!

Diplomatiek staan de VS en ook Europa, dat enkel formeel wat lippendienst bewijst aan de principes, zonder meer achter Israël. Normalerweise had het conflict als jaren geleden opgelost kunnen zijn als datgene wat men de "internationale gemeenschap" noemt, haar verantwoordelijkheid had genomen en de resoluties van de Verenigde Naties met harde sancties had willen ondersteunen.

Het fatale Oslo-akkoord

Pas in 1991, als doekje voor het bloeden van de Arabieren in de kwestie van de bezetting van Koeweit door Irak en de daaropvolgende oorlog, werd voor het eerst een echte poging tot vrede in het Midden-Oosten gelanceerd. Zij het zonder veel overtuiging, want er kwam niets uit de bus. Yasser Arafat ging het in 1993 door zijn zgn. Oslo-akkoord van 13 september dan maar op eigen houtje proberen. Een fatale beslissing, want het isoleerde Arafat en ontnam hem de bescherming van het corpus VN-teksten en -principes. De enige basis van "Oslo" zijn resoluties 242 en 337, wat de VS en Europa toeliet te zeggen dat al de andere resoluties en besluiten, zoals dat van het recht op terugkeer, niet meer golden. Het Oslo-akkoord is bovendien nooit volledig uitgevoerd door Israël. En dat er vijf jaar na datum een volledige eindoplossing zou zijn, zo wist elke doorwinterde waarnemer, was een illusie. Velen vonden dat het hele proces zeker geen "vredesproces" kon worden genoemd.

In feite heeft men in 1993 de grote problemen (grenzen, vluchtelingen, Jeruzalem...) naar later verschoven in de vals gebleken veronderstelling dat de samenwerking tot groeiend wederzijds vertrouwen zou leiden, dat dan weer haast als vanzelf zou toelaten de grote problemen op te lossen. Niets was minder waar. In feite hebben de VS en Europa Israël de vrije hand gegeven te doen wat het wou onder het excuus dat een duurzaam akkoord enkel door beide betrokken partijen kon worden bereikt. Want er werd geen enkele rekening gehouden met het machtsonevenwicht tussen beide partijen. In 1990-1991 hebben noch de VS noch Europa de emir van Koeweit gevraagd te gaan onderhandelen met Saddam Hoessein...

Israël maakte van het ter plaatse trappelen gebruik om,

tegen het akkoord van Oslo in, eenzijdig feiten te scheppen door voortdurende kolonisatie en landconfiscatie. Het wisten nam daar geen enkele aanstoot aan, laat staan dat het enige sanctie trof. Integendeel, de Europese Unie weigert zich te verzetten tegen de onwettelijke invoer van "Israëlische producten" uit de bezette gebieden, alhoewel die buiten de associatie vallen. Met andere woorden, het moedigt de kolonisatie aan.

Tegelijkertijd gaf de EU wat geld aan Yasser Arafat, waarvan een groot deel verdween, zonder dat dit tot veel Europees protest leidde. Met andere woorden, men zou kunnen zeggen dat men Arafat & Co probeerde om te kopen om op alle Israëlische eisen in te gaan.

Onder programma's, zoals "people to people" dat in Oslo voorzien is, en waar België om onbegrijpelijke redenen geld aan spendeert, brengt men niet "de mensen" maar rijkelui van beide kanten geregeld samen voor wat academische gesprekken. Uiteindelijk creëerde men een klein kliekje Palestijnen dat vervreemd raakte van de eigen achterban en de Israëlische logica ging aanvaarden.

Die vervreemding blijkt duidelijk uit het zgn. plan-Beilin-Aboe Mazen van 1995, kort voor de moord op premier Yitzhak Rabin. Yossi Beilin was toen minister van Justitie en Aboe Mazen (een alias van Mahmoed Abbas) is nog steeds een van Arafats toponderhandelaars. Onder dat plan gaf Aboe Mazen ongeveer alles toe, behalve Jeruzalem. Zo trapte hij in de redenering van Beilin dat het Palestijnse recht op terugkeer 50 jaar na de verdrijving niet meer realiseerbaar is - terwijl hij impliciet aanvaardt dat de joden na 2000 jaar wel een recht op terugkeer hebben naar hun mythisch land van oorsprong.

Het was overigens dit plan Beilin-Aboe Mazen dat de Israël's weer uit de kast haalden toen er in juli in Camp David onder bemiddeling van president Bill Clinton weer eens "beslissende" onderhandelingen werden gevoerd over een definitieve oplossing. Na de mislukking van Camp David nam Aboe Mazen er beschaamd afstand van. Op de Palestijnse televisie ontkende hij op 19 september zelfs het bestaan van dit plan. Beilin had het nochtans vorig jaar gedetailleerd beschreven in een boek zonder dat Aboe Mazen het logenstrafte.

Een Palestijns en Arabisch keerpunt

Tegen de verwachting van velen in, is Arafat in Camp David toch niet door de knieën gegaan. De uitverkoop van de Palestijnse rechten is er niet gekomen. Met als logisch gevolg het einde van "Oslo" en een golf van onrust en geweld bij het verdwijnen van elk perspectief. Een periode is afgesloten. De Palestijnen en Arabieren staan op een keerpunt. De politiek van de nu 71-jarige Arafat is op een mislukking uitgelopen. De in oktober inderhaast bijeengeroepen top in het Egyptisch Sjarm-el-Sjeik heeft daar niets kunnen aan veranderen. Hij toonde integendeel de neergang van Arafat. De oude leider stemde in Sjarm-el-Sjeik in met een bestand, dat door zijn eigen organisatie Al-Fatah werd verworpen. Een van de komende figuren is Marwan Barghouti (41), de leider van Al-Fatah op de Westoever en chef van de Tanzim, de gewapende arm van Al-Fatah, die de voorbije dagen Arafat herhaaldelijk tegensprak en diens bestand afwees. Hij is ook de man achter een pamflet waarin "een volksoorlog" tegen Israël werd uitgeroepen en gezegd werd dat de "intifada" zou worden opgedreven. Arafat werd niet geraadpleegd over de inhoud en het Fatah-establishment toonde zich behoorlijk boos, maar moest machteloos toezien.

Het resultaat van de Arabische top in Cairo van 21 en 22 mag door vele direct betrokkenen en waarnemers als teleurstellend voor de Palestijnen zijn beschouwd, het mag zeker niet onderschat worden, ook al klinkt de tekst voorzichtig en was Israël er blij mee. De top moet ook in zijn context worden beschouwd. Nog voor hij werd gehouden verbrak Tunesië zijn diplomatieke betrekkingen met Israël.

Oman wees de Israëlische handelsattaché de deur en sloot zijn handelsvertegenwoordiging in Israël. De Arabische top gaf aan elk land de toelating naar eigen inzicht zijn relaties al dan niet af te bouwen. Verdere normalisering van de relaties en de feitelijk al jaren durende multilaterale onderhandelingen zijn formeel stopgezet. Qatar liet al weten dat het overweegt zijn handelsrelaties te verbreken. Marokko heeft inmiddels het voorbeeld van Tunesië gevolgd. Resten dan nog Egypte en Jordanië, die onder sterke druk van hun fel anti-Israëlische publieke opinies staan.

Ook voor de Golf en Irak kan de mislukking van het Oslo-proces gevolgen hebben. Het is opvallend hoe de relaties van Saudi-Arabië met de Verenigde Staten aan het verkoelen zijn.

Toen de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Madeleine Albright, er op 18 oktober arriveerde om steun te zoeken voor de top van Sjarm-el-Sjeik stond de pers bol van anti-Amerikaanse kritiek. Washington werd partijdigheid verweten, "tegelijkertijd de vijand en de rechter te zijn", en elke dag de gevoelens en menselijke waardigheid van de Arabieren met de voeten te treden.

Achter die kritiek kan de hand worden gezien van kroonprins Abdullah, die op de top in Cairo de Amerikanen voor een deel de schuld gaf van de gebeurtenissen. Het is uitzonderlijk dat Saudi-Arabië zo'n kritiek uit op zijn Amerikaanse beschermheer, die zo zeker is van zijn onmisbaarheid dat hij denkt zich alles te kunnen permitteren. Een ander veeg teken voor de gemoedsgestelden aan de Golf is dat ook in Koeweit, nochtans dankzij Washington sedert februari 1991 opnieuw een onafhankelijke staat, werd bevestigd voor de Palestijnen - destijds als handlangers van Irak uit het emiraat verdreven - en werd lucht gegeven aan anti-Amerikaanse gevoelens.

Geen wonder dat de VS zich de laatste maanden op de vlakte houden inzake Irak. In principe moest UNMOVIC, de nieuwe organisatie voor de ontwapening van Irak, begin september aan de slag gaan - of het althans proberen want Bagdad wil er officieel niets mee te maken hebben. Maar Amerikanen en Britten vroegen UNMOVIC-chef Hans Blix eerst nog maar wat mensen op te leiden. Gezegd werd dat Washington geen problemen wilde tijdens de Millennium-top van de Verenigde Naties in september. Inmiddels zou Blix al zijn opgeleide mensen naar huis hebben gestuurd in afwachting dat hij groen licht krijgt. Maar Washington vreest duidelijk dat Saudi-Arabië in geval van problemen niet meer zal toestaan dat er nog grootscheepse bombardementen vanop zijn grondgebied zullen worden uitgevoerd. Meer nog, sommige waarnemers menen te weten dat kroonprins Abdullah de VS al heeft gevraagd geleidelijk te stoppen met de vluchten waarmee Amerikanen en Britten hun vliegverbod in Zuid-Irak afdwingen. En Saudi-Arabië, tot voor kort een onverzoenlijke vijand van Irak, heeft de VN gevraagd een grensovergang met Irak te mogen openen voor handel in het kader van het "olie-voor-voedsel"-programma. Feit is dat Saudi-Arabië nog weinig te vrezen heeft en dus minder nood aan Amerikaanse bescherming heeft. Irak is al jaren geen bedreiging meer en prins Abdullah zorgde voor een spectaculaire toenadering tot Iran. Bovendien heeft het land de voorbije jaren zoveel militair materieel gekocht dat elke mogelijke agressor wel even zal nadenken.

Ook Egypte heeft zijn lucratieve handelsbetrekkingen met Irak hervat en Jordanië is plots veel toeschietelijker geworden sedert Bagdad een deel van zijn handel via Syrië begon om te leiden. En bijna alle Arabische landen hebben al, tot grote woede van Washington en Londen, vliegtuigen naar Bagdad gestuurd.

Als de intifada voortduurt en de anti-Amerikaanse gevoelens verder groeien in de Arabische wereld, lijkt het maar een kwestie van tijd meer vooraleer het hele sanctieregime ineensloft. Waarom Irak nog straffen voor zijn kortstondige bezetting van Koeweit tien jaar geleden terwijl Israël al sedert 1967 elke dag opnieuw wordt beloond voor het nege-

ren van VN-resoluties en voor de bezetting van de Gazastrook en de Westoever?

Een nieuwe Israëlisch-Arabische oorlog kan zo goed als uitgesloten worden, hoe erg de situatie ook evolueert. Relatief omvangrijke en ernstige botsingen zijn mogelijk, zeker als Barak met Sharon een regering zou vormen. Israël voert al gevechtsoperaties uit tegen de Palestijnen met tanks en helikopters. Ook de grens met Libanon blijft een kruitvat, zeker na de ontvoering van drie Israëlische soldaten en het in de val lokken van een Israëlische kolonel die probeerde Hezbollah te infiltreren. Pikant detail: kolonel Elhama Tannenbaum vloog van Brussel naar Beiroet met een vals paspoort. De nationaliteit van het paspoort werd niet bekendgemaakt door Hezbollah. Zou het om een echt-vals Belgisch paspoort gaan, dat door de goede zorgen van de bevriende Belgische diensten aan de militair werd versprekt? Toen op 10 april 1973 Israëlische moordcommando's in Beiroet vier Palestijnse leiders vermoordden, ontdekten de Libanese autoriteiten dat ze het land waren binnengekomen met Belgische paspoorten. Volgens Brussel ging het om valse paspoorten en er werd formeel in Tel Aviv geprotesteerd. Ingewijden menen echter te weten dat het om echte Belgische paspoorten ging, die op verzoek van de Israëlische Mossad aan de commando's waren uitgereikt. Herhaalt de geschiedenis zich?

Paul Vanden Bavière

TOP - PUNT

De internationale gemeenschap

Internationale politieke leiders en diplomaten herhalen steeds, wanneer ze "hun" standpunt willen doordrukken (om de belangen van hun land of van bepaalde groepen te verdedigen) dat ze spreken in naam van de INTERNATIONALE GEMEENSCHAP.

Meestal betekent dit een politiek van twee maten en twee gewichten.

Wat aan het ene volk verweten wordt, wordt vanwege een ander volk goedgekeurd of stilzwijgend toegelaten.

Het aantal voorbeelden dat men kan opsommen zijn veelvuldig.

Sinds tientallen jaren belooft men aan het Palestijnse volk een beter bestaan en een betere toekomst. Kortom over een eigen staat te kunnen beschikken op hun eigen grondgebied.

Door de Verenigde Naties (de internationale gemeenschap) werden in de veiligheidsraad en de algemene vergadering in de voorbije driedertig jaar reeds ZES-ENVIJFTIG resoluties goedgekeurd met betrekking tot de Palestijnse kwestie. Amper 10 % werden behandeld.

Ondertussen wordt de uitvoering van deze resoluties, in het bijzonder door de hegemonie van de Verenigde Staten, voortdurend afgeremd.

Tegen alle internationale akkoorden in bleef het grootste deel van de Palestijnse gebieden bezet, er was de eenzijdige en illegale annexatie van Oost-Jeruzalem, de illegale bouw van Israëlische nederzettingen in de bezette gebieden, de bombardementen op Libanon, het uitsloten van een groot deel van de Palestijnse burgers, een uit-hongeringspolitiek, racisme en apartheidpolitiek.

Maar ... de INTERNATIONALE GEMEENSCHAP die borg moet staan voor vrede en rechtvaardigheid heeft steeds gezwegen als vermoord.

En opnieuw blijkt ze de moed te missen, ondanks de dood van zoveel jonge Palestijnen, om de gepaste maatregelen te nemen.

Wordt zwijgen geen medeplichtigheid? (ads)

Noorwegen: Groei van extreem-rechts

Uit recent gehouden opiniepeilingen is gebleken dat de extreem-rechtse Vooruitgangspartij van Carl Ivar Hagens met 34,3 % de grootste partij van Noorwegen kan worden. De regerende Arbeiderspartij werd slechts met 22 % genoteerd of een verlies van bijna 8 %. Deze vooruitgang dankt Hagen niet aan extreme stellingen tegen vreemdelingen, zoals het Front National of het Vlaams Blok. Hij gebruikt geen racistische uitspraken en distancieert zich zelf van hogergenoemde partijen.

De rechtse Fremskrittspartij surft echter op de groeiende ontevredenheid van alle lagen van de bevolking.

Noorwegen is na Saoedi-Arabië de grootste olie-exporteur ter wereld. En dat brengt geld, veel geld op. De oliereserves bedragen ongeveer nog vijf maal de hoeveelheid die het land tot heden verkocht. Er is hier dus nog toekomst.

De regering belegt echter de overschotten op de winsten in een oliefonds en een deel gaat naar buitenlandse beurzen.

Ondertussen blijven de tussenkomsten voor gezondheidszorg, bejaardenhulp en onderwijs onder de maat. Uit een opiniepeiling die op 21 september gehouden werd is gebleken dat zeventig procent van de bevolking het hiermede niet eens is. Zij willen dat vooral meer geïnvesteerd wordt in de hogergenoemde sociale uitgaven, in de plaats van, zoals reeds is aangekondigd, volgend jaar de belastingen opnieuw op te drijven.

Opiniepeilingen zijn geen verkiezingen. De progressieve partijen mogen echter niet uit het oog verliezen dat een anti-sociale politiek in de kaart speelt van rechts. Het komt er dus op aan hiermee rekening te houden. (ads)

De missingen van de Britse RAF in Kosovo

Het gespecialiseerde Britse tijdschrift Flight International maakte bekend te dat de Royal Air Force (RAF) tijdens haar bombardementen op Kosovo en Servië slechts voor 40 % hun doel bereikten. 30 % misten dit en over het overschot weet men niets. Ze liggen elders ten velde met alle mogelijke gevolgen van dien.

Het blad beschrijft per type vliegtuig en de gebruikte bommen het aantal gemiste doelen.

Zo was er geen enkel van de zes afgeschoten raketten tegen Servisch afweergeschut dat doel trof.

In totaal heeft de NAVO 23.000 raketten en bommen op Servië en Kosovo uitgeworpen.

De NAVO gaat er van uit dat 65 tot 70 % van de objectieven geraakt werden.

De Britse piloten wijzen er op - om zich te verontschuldigen - dat het weer, de politieke tussenkomsten met betrekking tot

de opgegeven doelen, de verplichting om boven de 5000 meter te vliegen, de doeltreffendheid van het Servische lucht-afweergeschut en... het niet aangepaste eigen materiaal de reden zijn van hun mislukkingen.

Meteen is dit een aansporing van de militaire overheid aan de regering voor meer en betere bewapening.

Opvallend is natuurlijk dat in dit rapport nergens over slachtoffers iets geschreven is. (ads)

Eerste doorbraak van de blokkade van Irak

Het is reeds algemeen aanvaard dat in de voorbije tien jaar, als gevolg van het V.N.-embargo meer dan een half miljoen kinderen door ondervoeding en het ontbreken van medicamenten in Irak stierven. Drie hooggeplaatste V.N. functionarissen, die een zekere tijd in Irak werkten, dienden hierover een klacht in bij de veiligheidsraad en gaven uiteindelijk hun ontslag omdat ze niet medeplichtig wilden zijn aan deze volkerenmoord. De sub-commissie voor mensenrechten van de V.N. in Genève, onder voorzitterschap van de Belgische prof. Marc Bosuyt (terloops gezegd een PVV-er) stemde eensgezind een resolutie die het V.N.-optreden als illegaal veroordeelde.

Het is opvallend dat geen enkel land zich tot heden bij dit standpunt heeft aangesloten.

Ook ons land blijft zwijgen. Noch de regering, noch de minister van buitenlandse zaken Louis Michel, noch het parlement reageerde.

Ondertussen blijven de Verenigde Staten en Groot-Brittannië dwars liggen en ... bombarderen ze verder Noord en Zuid-Irak.

De maat is echter vol. Drie Franse humanitaire organisaties organiseerden, ondanks het protest van de V.S., reeds een tweetal vluchten naar Bagdad. Ze gingen er van uit dat de Veiligheidsraad hun dit niet kan verbieden, vroegen geen toelating en deelden deze zelfs niets mee. Allerhande personaliteiten (wetenschappers, kunstenaars, sportlui, enz.) namen aan deze reis deel en brachten eveneens medisch materiaal en medicamenten mee.

Dit initiatief kreeg navolging. Rusland organiseerde reeds twee gelijkaardige vluchten. Door Jordanië, Marokko, Tunis, de Verenigde Emiraten, Algerije en Syrië werd eveneens een dergelijke vlucht naar Bagdad ingericht.

Het ziet er dus naar uit dat steeds meer landen de druk van de V.S. en Groot-Brittannië in de Veiligheidsraad kotsbeu zijn. (ads)

Frans parlamentsrapport tegen V.S. spionageapparatuur "Echelon"

We vestigden reeds in vroegere nummers van VREDE de aandacht op de

Amerikaanse luisterapparatuur "Echelon". Het gaat hier over luisterposten die in hoofdzaak in de V.S. en Groot-Brittannië zijn opgesteld (maar ook in Canada, Nieuw Zeeland en Australië) waarmee, over de ganse wereld telefoon, telex, GSP, fax, e.a. elektronische correspondentie wordt afgetapt. Ook privé communicatie, alhoewel dit door de wet verboden is.

Deze luisterposten werden tijdens de koude oorlog opgesteld maar staan nu hoofdzakelijk terbeschikking voor economische spionage. De zaak werd wereldkundig gemaakt door het rechts-europarlementslid, de Gaullist Pompidou, de zoon van de vroegere president.

Er kwam in verschillende landen protest tegen deze praktijken. De Amerikanen wezen het protest af ondanks er in de pers foto's verschenen van de opgestelde luisterapparatuur in Groot-Brittannië. "Big Brother" had gesproken en iedereen kroop terug in zijn schelp.

Ook de Belgische regering en het parlement zwegen als vermoord.

Het Frans parlement ging echter in de tegenaanval. Een speciale onderzoekscommissie werd opgericht onder voorzitterschap van Arthur Pacecht (UDF) een rechtse politicus.

Pacecht wijst er in het verslag dat eind oktober gepubliceerd werd op dat het onrustwekkend is te moeten vaststellen dat door deze praktijken de Europese Unie ondermijnd wordt. Het is namelijk in Menwith Hill (Groot-Brittannië) een lidstaat van de Unie, dat dergelijke luisterapparatuur staat opgesteld waarmee de E.U. lidstaat bespioneerd. Er werken in Menwith Hill niet minder dan 600 Britten naast 1200 Amerikanen. Deze werken nauw samen met de geheime diensten van beide landen.

De onderzoekscommissie wijst er op dat noch de Britten, noch de Amerikanen ook maar enige informatie over de werking van Echelon hebben willen verschaffen. Hun enig antwoord is dat het systeem moet dienen om bedrijven te ontmaskeren die embargo's willen omzeilen en firma's te ontdekken die met steekpenningen contracten willen binnen slepen.

Het Frans parlement stelt voor dat internationale onderhandelingen zouden gestart worden (o.m. op Europees vlak) om een betere bescherming van de burgers te bekomen en de openbare en individuele vrijheden niet in gevaar te brengen.

Dr. Pacecht wijst er op dat er ondertussen geen Europese reglementering bestaat op het verbod van het afluisteren van privé gesprekken. De bestaande teksten laten namelijk niet toe uitvoerende dwangmaatregelen te nemen.

Hoelang gaan onze regering en ons parlement nog wachten vooraleer ook zij aan onze "bondgenoten" om uitleg te zoeken? (ads)

Won Poetin dankzij kiesbedrog ?

Vladimir Poetin won de Russische presidentsverkiezingen op 26 maart met 52,94 % van de stemmen. Duizenden klachten over vervalsing werden ingediend maar zijn nooit onderzocht. Wat wil je? De 400 internationale waarnemers van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking (OVSE) hadden ook een positief oordeel gegeven over het verloop van de verkiezingen.

Het Russisch Engelstalig dagblad "The Moscow Times" heeft niettemin op 9 september in een bijlage van acht bladzijden het resultaat gepubliceerd van hun onderzoek over een aantal van deze vervalsingen en ze op een rijtje gezet.

Het dagblad "Kommersant" had reeds vroeger geschreven tot de vaststelling te zijn gekomen dat in de werkelijke uitslag Poetin slechts 42 % bereikte in plaats van de 52,94 % die hem werden toegekend.

Enkele voorbeelden uit de vele. In het dorp Priouto (Bachkotostan) bleek de uitslag in een kiesbureau als volgt: 862 voor Poetin, 356 voor Ziouganov, 24 voor Jirinovski, 21 voor Titov en Javlinski. Het procesverbaal van deze lokale verkiezingen noteerde echter: 1.092 stemmen voor Poetin en 177 voor Ziouganov. Nul voor de anderen.

In Daghestan behaalde Poetin 81 % van de stemmen. De volksvertegenwoordiger Alexander Salie verklaarde echter dat 700.000 stemmen werden overgeheveld naar Poetin.

The Moscow Times hernam de tellingen en besluit dat

er minstens 551.000 vervalst werden.

Het blad citeert eveneens het typisch geval van de president van de republiek Tatarstan Mintemir Chaïev. Deze had alle burgemeesters van de regio en de leiders van de grote partijen bijeengebracht om de verkiezingen "voor te bereiden". Op deze bijeenkomst verklaarde hij "Na de verkiezingen zullen we de resultaten uit ieder stembureau onder de loep nemen en zien hoe de mensen gestemd hebben om vast te stellen hoe iedere lokale leider gewerkt heeft en of we hem op zijn post kunnen houden".

De krant wijst er op dat een dergelijke administratieve controle niet mogelijk is maar dat de experts die de formule uitdokterden van mening zijn dat dit toegelaten heeft dat verschillende miljoenen stemmen naar Poetin zijn gegaan.

Bovendien wijst de krant naar andere voorbeelden en plaatsen waar burgemeesters en bedrijfsleiders vooraf stembrieven uitdeelden, of van valse kiezerslijsten waar overleden personen, valse kiezers en namen van kinderen die plots enkel jaren ouder geworden waren, op stonden. Wat er ook van zij "waar rook is, is vuur", zegt een spreekwoord.

Twee maanden na de verkiezingen werd namens de groep internationale waarnemers van het OVSE een definitief rapport gepubliceerd dat heel wat kritischer was als het eerste.

Vladimir Poetin was echter intussen president geworden...

A.D.S.

Frankrijk - Referendum - 24/9/00

Toen Generaal De Gaulle zijn vijfde Republiek oprichtte was hierin voorzien dat de president door het volk zou worden verkozen voor een ambtstermijn van 7 jaar en over speciale machten, boven het parlement, zou beschikken. Buitenlandse politiek, en defensie bleven onder zijn controle en hij kon eveneens het parlement ontbinden.

Na hem zegden de meeste kandidaat presidenten dat 7 jaar te lang was en tot 5 jaar moet worden teruggebracht maar na hun verkiezing lieten ze het zoals het was.

Mitterrand speelde het zelf klaar om zich voor tweemaal 7 jaar te laten verkiezen.

Amper één jaar geleden, op 14 juni 1999, verklaarde president Chirac dat hij absoluut tegenstander was van een inkorting tot 5 jaar en dat hij zich hier absoluut zou tegen verzetten. Maar het leven ging verder. Meer en meer Fransen waren de mening toegedaan dat de ambtsperiode moest beperkt worden maar ook de absolute macht van de president zoals tevens vele aspecten van de structuur van het land moesten worden herzien. Zo is er ook het feit dat de senatoren eveneens voor 7 jaar worden gekozen o.m. door

Le Monde

onrechtstreekse verkiezingen door gevolmachtigden.

Kort geleden kwam rond al deze problemen een debat op gang. De vroegere president Giscard d'Estaing diende een wetsontwerp in voor de invoering van een vijf-jarige termijn. Een deel van het parlement en de regering steunde dit en Chirac ging door de knieën. Hij stelde echter zijn voorwaarden. Hij maakte bekend dat hij vanwege het parlement geen enkel amendement zou aanvaarden, noch met betrekking tot de rechten van de president noch over andere aspecten van de structuren van het land.

Van de regeringspartijen bleek enkel de socialistische partij van premier Jospin onder die voorwaarden het referendum te aanvaarden. De andere regeringspartijen riepen op tegen te stemmen of zich te onthouden. De uitslag is dan ook voor president Chirac maar ook voor premier Jospin een catastrofe geworden.

Volgens de officiële resultaten zag deze er als volgt uit:

Ingeschreven kiezers: 39.941.192.

Uitgebrachte stemmen: 12.058.688.

Onthoudingen: 69,81 procent.

Blanco of nul: 1.940.340 (16,90 %) van de uitgebrachte stemmen.

Uitgebrachte stemmen: 10.118.348 (73,21 %) van de uitgebrachte stemmen.

JA: 7.407.679 (73,21 %) van de uitgebrachte stemmen.

NEEN: 2.710.651 (26,70 %) van de uitgebrachte stemmen.

Alle waarnemers waren het er over eens dat als 70 % van de kiezers weigert deel te nemen en 16 % blanco stemt bij een dergelijk referendum ieder gezonddenkend mens zich ernstige vragen moet stellen.

Het is duidelijk dat het overgroot deel van deze kiezers duidelijk hebben gemaakt dat de problemen van tewerkstelling, koopkracht, gezondheidszorg, onderwijs e.a. aanzienlijk belangrijker zijn en dat ze duidelijk hierover meer inspraak willen.

Zwitserland - Referendum - 24/9/00

Het was voor de derde maal in dertig jaar dat de Zwitsers werden uitgenodigd zich in een referendum uit te spreken over de aanwezigheid van immigranten in hun land.

Zwitserland telt 1,3 miljoen immigranten of 19,3 % op een bevolking van 7 miljoen.

Op initiatief van een volksvertegenwoordiger van de Radicale Democratische Partij moest op basis van de 100.000 verzamelde handtekeningen een referendum worden gehouden.

Een antwoord werd gevraagd op het voorstel om het aantal immigranten tot 18 % te beperken.

Alle politieke partijen waren tegen dit initiatief en slechts enkele groepen hadden zich rond de initiatiefnemer geschaard. Het rechtse UDC van de zakenman Cristoph Blocher uit Zürich dat tijdens de laatste verkiezingen aanzienlijk vooruitgang hield enigszins de boot af. Hij is namelijk een bouwondernemer en vreemde arbeiders die aan lage lonen werken zijn voor hem onontbeerlijk.

Uiteindelijk werd het voorstel verworpen met 63,7 % van de stemmen.

In een stad als Genève waar nochtans 37,5 % vreemdelingen wonen verwierpen 76 % van de kiezers het voorstel om het aantal immigranten tot 18 % te beperken.

Denemarken - Referendum - 28/9/00

Zoals acht jaar geleden in een referendum over het Verdrag van Maastricht hebben de Denen ook nu neen gezegd aan de invoering van de Euro in Denemarken.

Hoewel alle grote politieke partijen, de economische en financiële wereld en de media in blok het JA aan de Euro verdedigden, hebben de Denen met 53,1 % **NEEN** gezegd tegen 46,9 % **JA**.

De andere lidstaten van de Europese Unie hadden nochtans ook hun duitje in het zakje gedaan.

Doorheen de vele raadgevingen, laten we ze inmenging noemen, hadden deze regeringen en hun politieke verantwoordelijken niet nagelaten de Deense kiezers hun goede raad te geven.

De tegenstanders van de Euro gaan er van uit dat men de soevereiniteit van hun land wil opofferen aan de Europese Centrale Bank, ze vrezen de zware druk van de grote landen, wijzen op de druk van de Europese administratie en vrezen een aantasting van hun sociale verwezenlijkingen. Daarbovenop kwam dan nog de bestendige daling van de Euro t.o.v. de dollar en de recente oliecrisis waarin de E.U. ernstig tekort schoot.

Praktisch alle regeringsleiders van de lidstaten van de E.U. hebben een beetje misprijzend gereageerd op het neen van de Denen. Dit is een van de klassieke reacties. Zou het niet beter zijn zich hierover ernstig te bezinnen en te onderzoeken wat er misloopt om hieruit de nodige lessen trekken?

Litouwen - Parlement - 8/10/00

Een coalitie van centrum-links, onder leiding van Algudaz Brazaukas, de vroegere secretaris van de Litouwse communistische partij, won met 32 % van de stemmen de parlementsverkiezingen. De conservatieve partij, die de regering vertegenwoordigde behaalde amper 8 %. Gezien de steeds slechter wordende levensvoorwaarden werd deze in de opiniepeilingen reeds gedeeltelijk voorziene uitslag maar niemand had een zo grote ommekeer verwacht.

Men voorziet dat deze centrum-linkse en sociaal democratische coalitie samen de regering zullen vormen met een andere linkse groep, de "Nieuwe Unie" die 20 % van de stemmen behaalde en als tweede uit de bus kwam voor de Liberale Unie (centrum-rechts).

Polen - President - 8/10/00

De aftredende president, de ex-communist Alexander Kwasniewski, werd met 56 % van de stemmen tijdens de eerste ronde verkozen.

De leider van het electorale actiecomité solidariteit, Marian Kuzaklewski, kwam met 13 % van de stemmen slechts op de derde plaats. Tweede was Andrzej Olechowski, een onafhankelijke kandidaat met 18,5 % van de stemmen.

Lech Walesa, de gewezen leider van solidariteit, die de eerste presidentsverkiezingen won en in 1995 slechts nipt verloor, eindigde tussen fantasistische en folklorische kandidaten met 0,8 % van de stemmen.

Volgens waarnemers dankt Kwasniewski zijn overwinning aan een reactie van de kiezer tegen de rechtse politiek van de conservatieve regering.

Slovenië - Parlement - 15/10/00

De centrum-linkse partij van de gewezen premier Janez Drnovsek won met 36,4 % van de stemmen de parlementsverkiezingen. De partij "De Liberale Democratie van Slovenië" van Drnovsek nam een aanzienlijke voorsprong op de sociaal democratische partij, lid van de coalitie van centrum-rechts van de huidige eerste minister Andre Bajuk, die slechts 15,87 % van de stemmen behaalde.

Wat de media niet willen zien

Bij het lezen van de berichtgeving in de kranten en het bekijken van de tv-beelden over de IMF- en Wereldbank-vergadering in Praag is me een zaak toch wel bijzonder opgevallen. Onze media spitsen hun berichten vooral toe op de incidenten tussen de politie en een kleine groep van betogers. Ze waren met velen naar de Tsjechische hoofdstad gekomen om te protesteren tegen de globalisatie en de Bretton Woods instellingen die de neoliberale globaliseringspolitiek aan de rest van de wereld opdringen.

De nieuwsberichten wilden het beeld bij lezers of kijkers verkopen, dat deze demonstranten een stel reischoppers en anarchisten zijn die de werkzaamheden van de nobele instellingen kwamen verstoren. Onze media hadden weinig oog voor de fundamentele problemen waarmee onze planeet onder de neoliberale orde geconfronteerd wordt. IMF en Wereldbank vinden in vele media het ideale communicatiemiddel om de nieuwe verpakking rond een lege doos te verkopen.

Dit alles deed me terugdenken aan de rede die Fidel Castro heeft gehouden op de internationale conferentie van de Derdewereldlanden in Havana eerder dit jaar. Daar legde hij de vinger op de wonde van het huidige wereldsysteem. Precies ook datgene waarvoor vele betogers zijn naar Praag gegaan: protest tegen het beleid van het IMF en WB.

Daarom denk ik dat we onze lezers de inhoud van de toespraak van Castro niet mogen onthouden daar het ons een duidelijk beeld geeft waarover het werkelijk gaat.

Een tribunaal voor de neoliberale globalisering

Nog nooit voordien heeft de mensheid zo'n potentieel aan wetenschappelijke en technologische mogelijkheden

gehad om rijkdom en welvaart te produceren. Maar tegelijkertijd zijn ongelijkheid en verschillen nog nooit zo groot geweest. De kloof wordt steeds groter tussen rijkdom en armoede, tussen ontwikkeling en onderontwikkeling. Globalisering is een objectieve realiteit. We zijn allen passagiers op dezelfde boot: onze planeet. Maar de passagiers op deze boot maken de reis onder zeer verschillende omstandigheden. Enkele passagiers reizen zeer

le verleden. Dat zijn 85% van de passagiers, samengeperst in smerige krotten. Ze lijden honger, zijn ziek en hulpeloos.

Dit schip vaart met al z'n onrechtvaardigheden een koers die het onmogelijk maakt in een veilige haven aan te leggen. De ijsberg lijkt niet te ontwijken. Mocht de botsing zich voordoen, zullen we allen ten onder gaan.

De staatshoofden en regeringen die mekaar hier op deze conferentie ont-

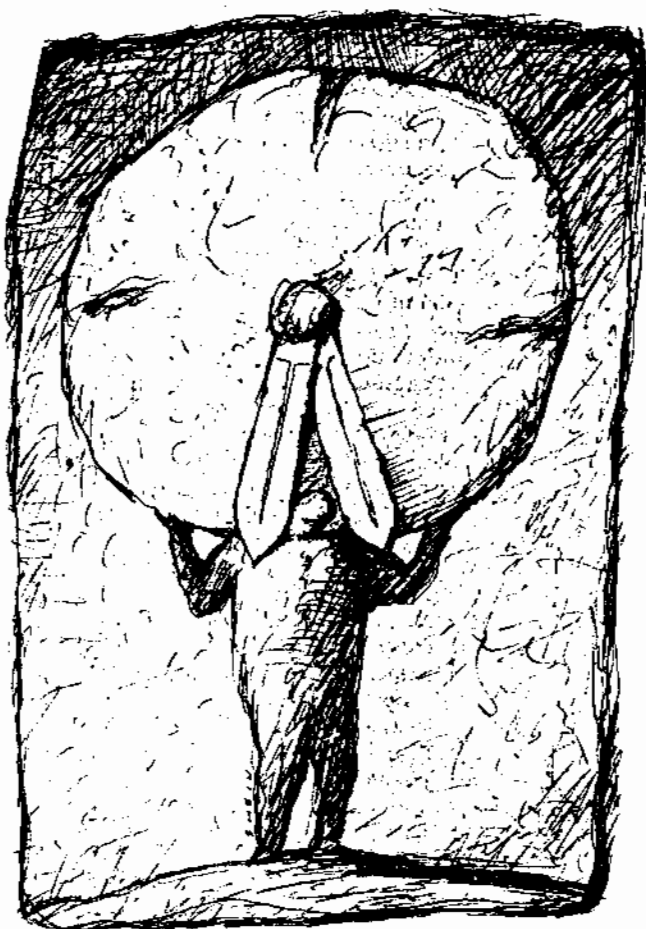
moeten en de grote meerderheid van de wereldbevolking vertegenwoordigen, hebben niet alleen het recht maar de plicht om deze catastrofale koers te wijzigen. Het is onze plicht onze rechtmatige plaats op te eisen en ervoor te zorgen dat iedere passagier kan reizen in solidaire, gelijke en rechtvaardige omstandigheden.

Vijandige economische orde

Gedurende twee decennia heeft de Derde Wereld alleen maar simplistische discours moeten aanhoren. Er werd ons verteld dat deregulering, maximale privatisering en de terugtrekking van de staat uit de economische activiteiten, de onfeilbare principes waren die leiden tot economische en sociale ontwikkeling. Onder dergelijk beleid hebben echter de ontwikkelde landen, in het bijzonder de VS, het meest geprofiteerd van deze politiek.

Het IMF heeft de voorbije twintig jaar deze politiek gestalte gegeven, die zeer nadelig was voor onze landen, die de bestaanszekerheid van onze staten en het leefmilieu ondergraaft.

Globalisering werd doorgevoerd als toonbeeld van het neoliberalisme. Het is niet de ontwikkeling die geglobaliseerd wordt, maar de armoede. Een principe als nationale soevereiniteit wordt helemaal niet meer gerespecteerd. Het gaat 'm niet om solidariteit onder de volkeren, maar redden wie zich redden kan in de ongelijke strijd op

comfortabel, ze reizen in luxe kajuiten uitgerust met internet, met gsm telefoons die hun toegang verschaffen tot het mondiale communicatienetwerk. Ze hebben een overvloed aan voeding, proper drinkwater, enz.. Ze hebben toegang tot de meest gesofistikeerde medische zorgen en cultuur. De meerderheid, de zwakke passagiers, moeten reizen in zeer erbarmelijke omstandigheden die gelijken op de slavenhandel van Afrika naar Amerika uit het kolonia-

de markt.

De twee decennia van de zogenaamde neoliberale structurele aanpassing hebben een sociale ramp veroorzaakt. Het is de plicht voor ieder verantwoordelijk politicus deze feiten onder ogen te zien. Onder de neoliberale politiek zijn economische mislukkingen evident.

De wereldeconomie kende tussen 1975-98 een groei die maar de helft is van deze gedurende de periode 1945-75, een periode met keynesiaanse principes en waar de overheden nog actief waren in het economische proces.

In Latijns-Amerika, waar het neoliberalisme met grote ijver toegepast wordt, is de economische groei niet groter dan ten tijde van de vroegere nationale economische politiek. Na de tweede wereldoorlog, had Latijns-Amerika geen schulden, nu hebben we meer dan een miljard dollar schuld. Dit is de hoogste schuld per inwoner in de wereld, ook het inkomensverschil tussen rijk en arm is het grootst in dit werelddeel. Er zijn nu meer armen, werklozen en hongerlijdenden in Latijns-Amerika als nog nooit voorheen.

Financiële crisis

Onder het neoliberalisme is enerzijds de economie in reële termen niet vlugger gegroeid, maar anderzijds ontstaat er meer instabiliteit, speculatie, grotere buitenlandse schulden en een onevenwichtige uitwisseling tussen landen. Dit vergroot het risico op financiële crisis, op onzekerheid en onrust. De kloof tussen het rijke noorden en het misdeelde zuiden zal groter worden.

Crisis, instabiliteit, onzekerheid en onrust zijn de woorden die het meest gebruikt werden in voorbije twee jaar.

Dereguleringen die gepaard gaan met het neoliberalisme en het vrije verkeer van kapitaal, hebben een diepe en negatieve impact op de wereldeconomie. Speculatie in harde valuta en hun derivaten bloeien zodanig dat de dagelijkse speculatieve transacties 3 triljoen dollar bedragen.

Onze landen worden onder druk gezet om hun informatie transparanter te maken, en hun banktoezicht efficiënter. Maar de beleggingsfondsen blijven in gebreke met het verstrekken van informatie over hun activiteiten en operaties die ze ongereguleerd bedrijven. Hun financiële middelen overschrijden al de bankreserves uit het zuiden.

In een klimaat van onbepaalde speculaties, maken de korte termijn kapitaalstromen de landen uit het zuiden kwetsbaarder voor iedere buitenlandse toevalligheid.

De Derde Wereld wordt verplicht haar financiële middelen in harde valuta te immobiliseren in de hoop ze te kunnen gebruiken om de aanvallen van de speculanten af te slaan. Meer dan 20% van de financiële inkomsten van de voorbije

twee jaar werden geïmmobiliseerd, maar ze volstonen niet om de speculatieve aanvallen af te slaan, zoals de recente financiële crisis in Azië ons heeft aangetoond.

Vandaag bevinden zich 727 miljard dollar van de centrale banken van de wereld in de Verenigde Staten. Dat leidt tot de paradox dat de reserves van de arme landen gebruikt worden om goedkope lange termijn leningen aan de rijke welstellende naties te verstrekken. Deze reserves zouden beter geïnvesteerd worden in de economie en sociale ontwikkeling van de arme landen zelf.

Als Cuba met succes onderwijs, gezondheidsprogramma's, cultuur, wetenschappelijke, sport en andere programma's heeft doorgevoerd, - hetgeen door niemand in vraag wordt gesteld, - dit ondanks vier decennia van economische blokkade, is onze munt in feite meerdere malen in waarde gestegen.

We hebben dit gerealiseerd dankzij onze geprivilegieerde positie als niet lid van het IMF.

Een financieel systeem dat verplicht tot het gedwongen immobiel houden van zulke grote geldmiddelen, - die deze landen dringend nodig hebben om zich zelf te beschermen tegen de instabiliteit, veroorzaakt door een systeem waarbij de arme landen de rijke financieren, - moet worden afgeschaft.

Sinistere instelling

Het IMF is de raadselachtige organisatie van het geldend monetair systeem waarin de VS over een vetorecht beschikt.

Tijdens de jongste financiële crisis heeft het IMF haar gebrek aan vooruitziendheid en haar onhandigheid om met dergelijke situatie om te gaan, duidelijk getoond. Ze drong haar voorwaarden op waardoor de regeringen verlamd werden in hun sociale politiek. Door te verhinderen dat deze landen toegang krijgen tot de nodige hulpmiddelen, veroorzaakt men ernstige sociale spanningen.

Het is hoog tijd dat de Derde Wereld sterker opkomt voor haar eis om een instelling af te schaffen die nooit stabiliteit in de wereldeconomie heeft tot stand gebracht, noch er toe heeft bijgedragen de nodige fondsen te verstrekken aan de landen-met-grote-schulden om te verhinderen dat ze in een liquiditeitscrisis belanden. Waar is de rationaliteit en de ethiek van deze internationale monetaire orde waarbij een kleine groep technocraten die afhangen van Amerikaanse steun, in Washington beslist over structurele aanpassingsprogramma's in die landen die het hoofd moeten bieden aan specifieke Derdewereldproblemen.

Wie is verantwoordelijk wanneer de opgedrongen aanpassingsprogramma's sociale chaos veroorzaken, staten ver-

lammen en destabiliseren? Zelfs landen met grondstoffen en met grote bevolkingsaantallen, zoals Indonesië en Ecuador, ontsnappen er niet aan.

De Derde Wereld moet deze sinistere instelling doen verdwijnen en ze vervangen door een regulerende financiële organisatie die op een meer democratische basis werkt, en waar niemand een vetorecht heeft. Een instelling die niet alleen de rechten van de welstellende crediteurs verdedigt en inningsvoorwaarden oplegt, maar die toelaat de financiële markt reguleren en de ongereguleerde speculatie doet stoppen. Een manier om dit tot stand te brengen kan de invoering van een 0,1% tax op speculatieve transacties zijn, zoals Tobin zeer briljant heeft voorgesteld. Deze 1% zou toelaten een groot fonds op te bouwen om een duurzame en doorzichtige ontwikkeling te verzekeren.

Buitenlandse schuld

De buitenlandse schuld van de onderontwikkelde landen is verbazingwekkend. Niet alleen omdat ze verschrikkelijk groot is, maar voornamelijk door haar beledigend onderwerpsmechanisme, en de uitbuiting waaraan de arme landen het hoofd moeten bieden. Deze schuld heeft de 2,5 triljoen dollar overschreden, gedurende de laatste tien jaar is ze gevaarlijker gestegen dan in de zeventiger jaren. Deze grote nieuwe schuld kan gemakkelijk verhandeld worden op de secundaire markt. Ze is nu meer verspreid en moeilijker te herschikken.

Ik moet nog eens herhalen wat we reeds eerder in 1985 gezegd hebben, deze schuld is reeds terugbetaald, als we rekening houden met de manier waarop ze is aangegaan. Door de snelle en arbitraire stijging van de dollar en de interestvoeten, door de daling van de prijzen van onze grondstoffen en basisproducten, die voor de onderontwikkelde landen een fundamentele bron van inkomsten vormen.

De schuld voedt zichzelf in een vicieuze cirkel waar nieuw geld wordt geleend om de interesten te betalen.

Het is klaar dat de schuld geen economische maar een politieke uitkomst behoeft, daarom moet er dan ook een politieke oplossing komen. Het is onmogelijk er nog langer om heen te draaien: de politieke oplossing moet er komen van diegenen met genoeg inkomen en rijkdom, d.w.z. de rijke landen.

De zogenaamde schuldvermindering voor de arme landen, is een grote naam met een armtierig resultaat. Het kan alleen maar omschreven worden als een ridicule poging die slechts op 8,3% slaat van de totale uitstaande buitenlandse schuld van de landen uit het zuiden. Vier jaar na zijn toepassing hebben slechts 4 van de 33 landen de voorwaarden bereikt van dit delicate

proces om het negligeerbare bedrag van 2,7 miljard dollar te bereiken. Dat is maar 33% van de uitgaven voor cosmetica in de VS.

De buitenlandse schuld vormt een van de grootste obstakels voor de ontwikkeling van de wereldeconomie, een bom die ieder moment de fundamenteën van de wereldeconomie kan opblazen tijdens een economische crisis. De nodige reddingsmiddelen en financiering voor een grondige oplossing van dit probleem zijn gemakkelijk te vinden wanneer we ze vergelijken met de uitgaven van de crediteurlanden. Ieder jaar wordt zowat 800 miljard uitgegeven aan wapenaankopen en defensie, zelfs na het einde van de koude oorlog. Niet minder dan 400 miljard dollar wordt aan drugs uitgegeven en 1 miljard wordt aan publiciteit gespendeerd. De schuld van de Derde Wereld is oncontroleerbaar en niet inbaar. In de handen van de rijke landen is de wereldhandel een instrument van dominantie. Onder de neoliberale globalisering is de schuld een belangrijk middel om de ongelijkheid te laten voortduren en te verscherpen. Het is het terrein waar de ontwikkelde landen zich verder ontwikkelen en veropenbaren.

Het neoliberale discours is een aanbeveling voor de marktliberalisering. Overeenkomstig deze neoliberale redenering geven alle landen hun protectie-instrumenten van hun binnenlandse markt op. Na de harde onderhandelingen in de WTO werden aan de arme landen kleine toegevingen gedaan om te kunnen toetreden tot dit nefast handelssysteem.

Terwijl het neoliberalisme steeds haar discours over de handelsopportunity door de opening van de grenzen herhaalt, is in 1998 het aandeel in de wereldhandel van de export van de onderontwikkelde landen lager dan 45 jaar geleden in 1953.

De liberalisering van de handel bestaat hoofdzakelijk in het afschaffen van de protectie instrumenten van het zuiden, maar ondertussen hebben de ontwikkelde landen verzuimd hetzelfde te doen om de Derde Wereld toe te laten op hun markt zonder beperkingen te exporteren.

De rijke landen bevorderen de liberalisering in de strategische sectoren die nauw verbonden zijn met een geavanceerde technologie. Hun voordelen worden nog groter bij een gedereguleerde markt. Dit zijn de klassieke gevallen in de dienstensector, informatica- en biotechnologie, de telecommunicatie.

Anderzijds heeft men de beperkingen in de landbouw en textiel niet kunnen afschaffen, nochtans twee belangrijke sectoren voor de arme landen. Omdat het noorden niet geïnteresseerd is in de ontwikkeling van landen.

In de OESO, de club van rijke landen, is het gemiddelde tarief op de industriële

export van de onderontwikkelde landen vier maal zo hoog dan dat van toepassing voor de clubleden. Het is een reële muur van tolheffingen om de landen van het zuiden van hun markt te houden. Om deze toestand te rechtvaardigen hanteren ze een hypocriet ultra liberaal protectionistisch discours.

De basisproducten en grondstoffen zijn steeds de zwakste schakel in de wereldhandel. Voor 67 landen uit het zuiden, zijn deze basisproducten goed voor 50% van hun uitvoer en inkomsten. De neoliberale golf heeft de bescherming voor hun basisbehoeften weggeveegd. Het dictaat van de markt kan geen enkele vertekening op deze regel toelaten. Daarom werden bevrediging van de basisbehoeften en andere normen om tot een gelijkberechtiging te komen, opgegeven.

Het is de reden waarom de opbrengsten van producten zoals koffie, cacao, suiker en andere maar 20 procent zijn van de prijzen uit de jaren zestig, ze dekken niets eens meer de productie-kosten.

Een speciale en differentiële behandeling voor de arme landen wordt niet als een elementaire daad van rechtvaardigheid gezien, maar als een tijdelijke houding van liefdadigheid.

Een differentiële behandeling zou niet alleen een erkenning zijn van de grote verschillen in ontwikkeling, maar zou verhinderen dat men dezelfde meetlat voor de armen en de rijken hanteert.

Het zou een compensatie zijn voor het historisch koloniaal verleden.

In Seattle was er een revolutie tegen het neoliberalisme, het meest in het oog springend was de weigering het MAI te aanvaarden. Hierdoor werd ons aangehouden dat het agressieve marktfundamentalisme, dat veel schade aan onze landen heeft berokkend, een terechte afkeuring heeft gekregen in de wereld.. In de geglobaliseerde wereld waar kennis de sleutel tot de ontwikkeling is, wordt de technologische kloof tussen Noord en Zuid nog groter door de privatisering van het wetenschappelijk onderzoek en zijn resultaten. De ontwikkelde landen die 15 procent van de wereldbevolking vertegenwoordigen, leveren 88 procent van de internetgebruikers. In de VS zijn er meer PC's dan in de rest van de wereld. De ontwikkelde landen controleren 97 procent van de patenten, ze zijn eigenaars van 90 procent van de licentierechten, terwijl aan vele landen uit het Derde Wereld het intellectuele eigendomsrecht onbestaand is en ontzegd wordt. Het geprivatiseerde wetenschappelijk onderzoek focust zich op de behoefte van de rijke verbruikers.

De inenting is de beste technologie om de prijs voor de volksgezondheid laag te houden. Maar de nieuwe medicatie, de beste zaden, de beste technologie zijn basisproducten waarvan de prijs

alleen maar door de rijken kan betaald worden.

De wedren naar de catastrofe

Het duister resultaat van deze neoliberale wedren naar de catastrofe is in zicht. In meer dan honderd landen is het reële inkomen per inwoner lager dan 15 jaar geleden. Meer dan 1,6 miljard mensen hebben het slechter dan in het begin van de jaren tachtig. Meer dan 820 miljoen wereldburgers zijn ondervoed, daarvan leven 790 miljoen mensen in de Derde Wereld. Men schat dat 507 miljoen burgers uit het zuiden hun 40ste levensjaar niet zullen halen. In de Derdewereldlanden hier aanwezig, hebben twee op vijf kinderen een ondergewicht. 30.000 kinderen sterven iedere dag omdat ze niet kunnen geholpen worden. Twee miljoen jonge meisjes worden verplicht zich te prostitueren, 130 miljoen kinderen hebben geen toegang tot het onderwijs en 250 miljoen kinderen onder de 15 jaar zijn verplicht en gebonden in het productieproces.

Het is onaanvaardbaar om de 21ste eeuw binnen te treden als bastaards, arm en uitgebuit, als achteruitgestelde slachtoffers van racisme, xenofobie, die de toegang tot kennis verhinderen zien en vervreemd raken van hun cultuur door de geglobaliseerde media.

Het wordt tijd om onze strijdbaarheid, onze eenheid en cohesie te tonen om onze eisen kracht bij te zetten. Vijftig jaar geleden werd aan de Derde Wereld beloofd dat er een dag zal komen dat er niet langer meer een kloof zal zijn tussen ontwikkelde en onderontwikkelde landen. Er werd brood en rechtvaardigheid beloofd. Vandaag hebben we minder brood en meer onrechtvaardigheid.

Het beeld van moeders en kinderen die lijden onder de geseling van droogte en andere catastrofes in grote delen van Afrika doen ons denken aan de concentratiekampen van nazi-Duitsland.

Een nieuw "Nuremberg" is gevraagd, om de economische orde die aan de arme onderontwikkelde landen wordt opgedrongen, te veroordelen. Een economische orde die verantwoordelijk is voor dood, hongersnood en ontzegging van de nodige medische zorgen voor gemakkelijk te genezen ziekten, waardoor nog meer mannen, vrouwen en kinderen zullen omkomen. We moeten ons op deze bijeenkomst uitspreken over wat we hieraan zullen doen.

Deze vraag moet ieder rechtgeaard wereldburger zich ook stellen wil hij zich niet medeplichtig maken aan de onrechtvaardigheden van de neoliberale economische globalisering.

Fidel Castro,

vertaald door

Antoine Uytterhaeghe

Chili: Andere wegen

Begin dit jaar kozen de Chilenen een nieuwe president. De overwinning van de socialist Ricardo Lagos opent de mogelijkheid om meer sociale rechtvaardigheid te bereiken en meer politieke democratie. Na 17 jaar dictatuur en tien jaar overgangsregime waarin enerzijds wel basisrechten werden heroverd, maar anderzijds het economisch en institutioneel model van het militaire regime werden voortgezet, werd een socialist tot president gekozen. Tegelijkertijd ontstaat er een nieuwe krachtsverhouding in de Concertacion, de regeringscoalitie van socialist, christen-democraten en radicalen.

Ricardo Lagos had op verbluffende wijze de voorverkiezing gewonnen tegen de rechtse christen-democraat Andres Zaldivar. De presidentsverkiezingen zelf verliepen heel wat spannender. De eerste rond gaf een technische patstelling als resultaat, met licht voordeel voor de latere president. De tweede ronde bracht met slechts 200.000 stemmen verschil een wijziging teweeg in het politieke landschap van Chili.

Andere verhoudingen

Hierin onderscheiden zich verschillende elementen. De christen-democratie verliest nu ook het presidentschap, nadat ze in 1996 reeds achteruit ging in de gemeenteraadsverkiezingen, en nadat de Concertacion (mét christen-democraten) bij de parlementsverkiezingen zakte van 55 naar 50%. Daarmee gingen de interne spanningen binnen de christen-democratie de hoogte in: de rechtervleugel wou de regerende Concertacion verlaten om partner te ruilen voor de militair-gezinde rechterzijde en het patronaat. Maar het risico volledig opgeslokt te worden door rechts of gelijkaardige perikelen te ondergaan als bijvoorbeeld de Duitse of Italiaanse christen-democraten, deden deze manoeuvres mislukken. De christen-democratie bleef dus binnen de Concertacion, steunde de een-

heidskandidaat, en een groot deel van haar electoraat stemde voor de socialist Ricardo Lagos in de beslissende ronde.

Inmiddels kon UDI (Onafhankelijke Democratische Unie) haar kandidaat Joaquin Lavín opdringen in het rechtse kamp. De PRN (Partij van Nationale Vernieuwing) – electoraal sterker – moest intern korte metten maken met een poging van een bepaalde fractie om de banden te verbreken met het militaire regime en Pinochet. UDI was in het verleden een verantwoordelijke fac-

Nieuw rechts

Tijdens de periode van de eerste twee burgerlijke presidenten, bleef UDI zich profileren als de voortzetting van het Pinochetregime. Dit zowel op liberaal economisch vlak als qua politieke en institutionele structuren. Een timide moderniseringsvleugel van PRN aanvaardde dat het aanduiden van senatoren moest stopgezet worden en was pro een aantal wijzigingen van de grondwet. UDI en de senatoren, echter, blokkeerden dit project. Door diepe interne verdeeldheid slaagde de PRN er voor de presidentsverkiezingen niet in een tegenkandidaat voor te stellen tegen UDI-man Lavín.

Vaandeldrager Lavín effende de weg voor een nieuwe rechterzijde die zich duidelijk onderscheidt van traditioneel rechts. Zo sprak Ricardo Lagos tijdens de eerste ronde zelfs van een sociaaldemocratische campagne van z'n tegenkandidaat. Lavín is burgemeester van de rijkste gemeente van Chili, Las Condes. Hij beschikt daar over een miljoenenbudget om zijn programma te realiseren, dat ook de ruggengraat vormde van zijn presidentsprogramma. De basis waardoor een en ander mogelijk werd, is de ontgoocheling bij de bevolking dat er geen veranderingen gerealiseerd werden in de overgangperiode. Socio-economische veranderingen ontbreken totaal. De overgang werd een voortzetting

van, en geen breuk met het beleid van het militaire regime. Het leger bleef voogd over de democratie, met dreigementen, manoeuvreer, défilé's, en algemeen gesproken, de arrogante "bewaker van de instellingen" zoals de grondwet het stelt. Lavín voerde met veel demagogie campagne onder de slogan "verandering". Zonder te preciseren of te suggereren wat dit zou kunnen inhouden. Geen woord over grondwetswijziging, geen woord over de dramatische problemen van de gezondheidszorg, het onderwijs, de woonstijtuatie. Lavín kan getypeerd worden met deze twee principes: zich afzetten tegen de politiek en pragmatisme.

Voor nieuw rechts bestaat de geschiedenis niet

tor binnen de dictatuur. Ze komt uit het "gremialismo", een beweging met corporatistische en fascistoïde wortels. UDI participeerde destijds volop aan de voorbereiding van de staatsgreep tegen Allende, en ontplooiëde zich tot de theoretische grondlegger en de civiele branche van de dictatuur. Haar leider, Jaime Guzmán, is de voornaamste vormgever van de zogenaamde Constitutionele wetten en de latere grondwet van 1980. Lavín zelf is auteur van "De stille Revolutie", een soort verantwoordingsbijbel van de dictatuur en een propagandaboek voor het gevoerde economisch beleid.

Het verleden bestaat niet

Lavin bleef maar herhalen: ik doe niet aan politiek, ik doe iets. En met dat "iets" verwees hij steevast naar zijn verwezenlijkingen als burgemeester: banken in het park werden geschilderd, verkeerslichten geïnstalleerd, theaterfestivals georganiseerd, openbare verlichting verbeterd, en zelfs... enkele poliklinieken gemoderniseerd. Las Condes was het voorbeeld en ook de norm.

Dit pragmatisme van rechts – in de campagne werd er nooit allusie op 'rechts' gemaakt – gaat hand in hand met een stijl die moet doen vergeten dat UDI, én Lavin, de harde kern uitmaken van een rechterzijde die nauwe banden heeft met het leger en Pinochet. Een rechterzijde die nauw verbonden is met een patronaat dat zich totaal verzet tegen een arbeidswetgeving, dat zich verrijkte door schandalige privatiseringen, dat eigenaar is van 90% van de media, dat productie en distributie bezit van energie, water, elektriciteit.

Lavin deed alsof de geschiedenis niet bestaat. Zonder verpinken verklaarde hij in juni '98 dat Pinochet een man van het verleden was. Hij zei steevast niet het militair regime te vertegenwoordigen zoals Lagos niet de Unidad Popular van Allende.

De toon was gezet: het verleden bestaat niet, en de toekomst begint met het rechts populisme, dat haar banden met het leger en met een hoogmoedig patronaat goed verborgen houdt.

Geld

De combinatie van demagogie, mediagebruik, het jonge en minzame uiterlijk van de kandidaat en zijn familie, is een sleutelement dat de verrassende uitslag van Joaquín Lavín helpt verklaren. De campagne was een marketing operatie.

De ongelijke financiële middelen gaven Lavín veel mogelijkheden (verkiezingsuitgaven worden geschat op 100 miljoen dollar voor Lavín, 8 miljoen voor Lagos): hij betaalde telefoonrekeningen, elektriciteit, schoolgeld, kerstcadeaus. Er was een gratis telefoonlijn waar een automatische stem de beller vroeg om 1 te drukken voor kalkoen, 2 voor kip, 3 voor kerstbrood. Hij kwam in sportieve kledij in de volkswijken, en ontdekte her en der verre verwanten die nog verdwenen gevangenen in de familie hadden...

De communisten

De tweede ronde van de presidentsverkiezingen bracht de politieke rationaliteit terug bij sectoren van de bevolking waar de ontgoocheling ruimte liet voor de demagogie. Bovendien heerste er nog wel angst voor een terugkeer van de militairen, en zaaiden de posities

van de communistische partij heel wat verwarring.

De kandidatuur van de algemeen secretaris van de communistische partij, Gladys Marín, was perfect begrijpelijk als platform om de problemen aan te kaarten van het vorige beleid van de Concertación, en om de zwakke houding aan te klagen van president Frey tegenover leger en Pinochet onder het voorwendsel de nationale soevereiniteit te willen verdedigen.

Maar het blijft moeilijk te begrijpen waarom de partijkrant "El Siglo" (de eeuw) de dag na de eerste ronde de kop afdruckte: "Chili, tussen twee leugens". Meer nog. De eerste verklaringen van Gladys Marín waren een oproep om tijdens de tweede ronde ongeldig te stemmen.

De uitslag van Marín, slechts 3%, was ontgoochelend. De peilingen en voorspellingen hadden een optimistische pronostiek van 6 tot 10% voorgespiegeld. Een deel van de leiding begreep hieruit dat het onvoldoende is om welbespraakte kandidaten naar voor te schuiven, als die niet kunnen stoelen op een eenmaking van die sociale krachten die in staat zijn om bredere acties op te zetten. Een plenaire vergadering van de PC wijzigde de eerste oproep, en zei dat militanten die niet ongeldig zouden stemmen geen partij-sancties hoefden te vrezen.

In de praktijk bleek dat meer dan de helft van de kiezers voor Gladys Marín, hun stem in de tweede ronde inderdaad aan Ricardo Lagos hebben gegeven, waardoor ze meteen een decisieve factor bleken voor zijn overwinning.

Perspectieven

Chili vat een tocht aan waarin de hoop en de politiek mekaar ontmoeten. De jaren onder Pinochet waren jaren van angst. De jaren '90 brachten herwonnen fundamentele vrijheden, maar kenden ook de brutaliteit van een economie ten dienste van de winsten van een kleine minderheid.

Vandaag krijgen we de mogelijkheid om stappen te zetten naar sociale rechtvaardigheid op het gebied van lonen, gezondheidszorg, onderwijs en woningpolitiek. Daarvoor moet de grondwet worden gewijzigd, moet het electoraal systeem worden gewijzigd, en moet er komaf worden gemaakt met de autoritaire enclaves die de dictatuur ons naliet.

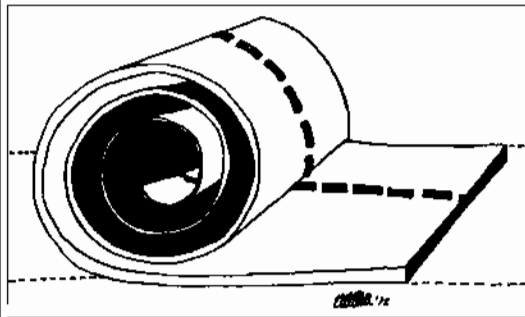
Deze weg zit vol hindernissen en valstrikken. Het is daarom van vitaal belang om de progressieve socialistische vleugel te versterken, de partij die voor de democratie staat binnen de Concertación. Het is van vitaal belang een linkerzijde te ontwikkelen die de simpele - weze het gerechtvaardigde - slogans overstijgt, die zich ontdoet van het zelfbeklag en de nostalgie.

M. Portnoy

10 oktober 2000

NIEUW!!!

Vredeschahier over mondialisering - 240 fr. - post inclusief - prk. 000-0956015-80

vredeschahier 4/2000**mondialisering**

door
Antoon Roosens

een uitgave van de vzw Vrede

Kenmerken van de mondiale groepen

In zijn baanbrekend werk "La mondialisation du Capital" (4) onderscheidt François Chesnais vier grote kenmerken, die gemeen zijn aan alle mondiale groepen:

- zij zijn actief in een of meerdere takken van de hoogtechnologische nijverheid;
- zij zijn ingeplant in de drie polen van de "triade": Noord-Amerika, West-Europa en Oost-Azië;
- zij beheersen het wetenschappelijk onderzoek en de technische ontwikkeling in hun bedrijfstak;
- zij bekleden, in hun bedrijfstak, een oligopoliepositie op de wereldmarkt (d.w.z. dat er slechts een gering aantal producenten optreedt aan de aanhoudzijde van de markt, uitg.)

Wij voegen daar nog een vijfde gemeenschappelijk kenmerk aan toe:

- zij hebben allen een rechtstreekse toegang tot de gedereguleerde, mondiale kapitaalmarkt.

De Marokkaanse Paradox

Gedurende de laatste 10 jaar verergerden de grote Marokkaanse financiële groepen de onderontwikkeling, de armoede en de economische afhankelijkheid van hun land. In het laatste UNDP-rapport¹ fungeert Marokko inzake ontwikkeling op plaats 124 van de wereldranglijst, achter Algerije en Tunesië. Ondertussen stapelden banken en verzekeringsmaatschappijen gigantische sommen geld op en betaalden ze miljarden dollars voor fusies en overnames ten koste van het nationaal belang.

Gedurende het laatste jaar leveren de titanen in de financiële sector op de beurs een bikkelaarstrijd om hun monopoliepositie op de Marokkaanse markt te verzekeren. Het economische apparaat van de Marokkaanse koninklijke familie bezit, via haar hoofdaandeelhouders Siger, een trouwe dienaar van het paleis, 18% van de aandelen van de holding Omnium Nord Africain (ONA). Daardoor bezit de koninklijke familie een sleutelpositie in de Marokkaanse economie. De eerste minister Youssef slaagt er ook maar niet in een begin te maken met het op peil brengen van het sociaal deficit. De droogtes van de laatste twee jaar dreven de kleine boer op de vlucht naar de stad. De werkloosheid stijgt daar tot 22%. Ondertussen worden de vakbonden onder druk gezet om de sociale vrede te bewaren en tijdens arbeidsconflicten enkel 'beschaafde' middelen te gebruiken. Marokko zet zijn handelspartners onder druk om hun erkenning van de soevereine Westelijke Sahara in te trekken. Hierin wordt de politiek van de vroegere minister van Binnenlandse Zaken, Driss Basri², dus onverminderd verder gezet. Verbannen politieke tegenstanders mogen terugkeren en getuigen over de terreur van Hassan en zijn geheime politie. De nieuwe koning wil een «nieuw gezag» vestigen «zonder terreur» en de aandacht vestigen op de 12 miljoen armen in zijn land. De koning vertegenwoordigt echter ook een politieke en economische elite, de Makhzen, die niet bereid is haar voorrechten af te staan. Deze legt de rode loper voor de mondialisering. De kloof tussen arm en rijk zal erdoor vergroot worden. Dit werpt een flinke schaduw op het engagement van de regering Youssef voor respect van de mensen-

rechten, het recht op arbeid, onderwijs en gezondheidszorg, het respect voor de vrouwenrechten en haar integratie in de samenleving.

De economische macht van de Marokkaanse koning

De staatschuld bedraagt 33% van de begroting en 55% gaat naar de ambtenaren. De resterende 15% moet dienen om de armoede, werkloosheid, corruptie, jeugddelinquentie, gebrekkige gezondheidszorg en onderwijs, hervorming van de justitie en corruptie aan te pakken. Via het Fonds Hassan II³, worden sinds kort nu ook middelen vrijgemaakt om hier en daar wat projecten in Marokko te ondersteunen. Dit is een lachertje natuurlijk vergeleken met het immense fortuin van de koninklijke familie. Dat wordt op 40 tot 50 miljard geschat dollar zonder de bezittingen en immobilia bij te rekenen. Onder Hassan II beschikte de koninklijke familie gedurende 40 jaar via ONA een monopoliepositie in de Marokkaanse economie. Onder leiding van de nieuwe directeur, Mourad Cherif, een vertrouweling van het Paleis, heeft de holding resoluut een nieuwe strategie uitgewerkt. Zij heeft zich op de financiële markt gestort en heeft daarbij haar marktpositie in Marokko op gebied van verzekeringen veilig gesteld. Zij heeft maandenlang strijd geleverd met de concurrenten op dit terrein. Met haar nieuwe strategie wil ONA zich profileren in de mijnbouw, en constructiemateriaal, voedingsindustrie, dranken, toerisme, distributiesector en financiële activiteiten. De omzet van ONA vertegenwoordigt 15% van het BNP. ONA vertegenwoordigt één van de machtigste consortia in Afrika. Zij controleert twee belangrijke banken die samen 25% van de Marokkaanse banksector vertegenwoordigen. Banken spelen immers een belangrijke rol in het beheren en investeren van de spaarcenten, ook van de arbeidsmigranten. ONA heeft ondertussen schulden gemaakt maar blijft voor buitenlandse investeerders de beste belegging omdat ze de garantie van de koning geniet.

Marokkaans kapitalisme en het koningshuis

Sinds de herziening van de grondwet

hebben parlement en regering meer macht. Maar de koning is niet van plan de touwtjes uit handen te geven. Zoals bijvoorbeeld de scheiding van de machten: zij wordt door de grondwet gegarandeerd maar in de praktijk gaat het er helemaal anders aan toe. Tot nu toe staat het gerecht ten dienste van de politie en de uitvoerende macht, dus de regering. De minister van justitie behoort samen met de minister van Binnenlandse Zaken, Defensie en Religieuze Zaken tot de 'inner circle' van de koning: deze ministers worden door de koning benoemd en zijn volledig afhankelijk van hem.

De wetgevende macht behoort aan het parlement maar de koning kan zich rechtstreeks tot het parlement en de natie richten. Hij kan wetten uitvaardigen in materies die hem door de grondwet zijn toegewezen. Het volk is en blijft de grote afwezige in de Marokkaanse grondwet. De Marokkanen bestaan maar als natie of als vaderland. De koning is zeer populair, en dat beschermt hem tegen de islamisten. Men noemt hem zelfs koning der armen. Maar zal deze populariteit hem beschermen tegen de mafia, die sinds jaren fortuinen en privileges hebben opgestapeld? Dit is zeer twijfelachtig: de vader en de grootvader van de huidige koning hebben hieraan actief meegeewerkt. De huidige koning behoort tot de Makhzen. Zij heeft hem op de troon geplaatst en van hem wordt gevraagd de politieke en economische macht van dit establishment verder in stand te houden.

Abraham Serfaty verklaarde na zijn terugkeer uit ballingschap: "Ik heb vrouwen in de koning. De civiele maatschappij heeft bewegingsvrijheid, in de regering zitten er socialist en communisten en men wil algemeen stemrecht. Het zijn garanties om de structurele armoede te lijf te gaan, want dit is de voedingsbodem van de islamisten. Indien deze evoluties niet ondersteund worden, dan zal de Makhzen weer de overhand behalen".

De eerste minister en zijn 'gouvernement de l'alternance'⁴

De regering wordt door de pers, de koning en de islamisten bekritiseerd. De koning verwijt de regering dat zij ten

achter is op de civiele maatschappij. Hij vraagt de regering uitdrukkelijk om de sociale rust te behouden en hiervoor een arbeidscode in het leven te roepen waarbij patronaat en syndicaten over vrijheid van arbeid en stakingsrecht een akkoord zouden sluiten. De koning vraagt aan de Marokkaanse syndicaten een bedrijfscultuur aan te meten waarbij ze zich moeten gedragen als "waardige burgers" en alle illegale protestmethoden tijdens werkconflicten te bannen. Dat wil wat zeggen in een land waar de laatste tijden meer en meer bedrijfsbezettingen gebeuren gezien de hoge werkloosheid, lage lonen en slechte arbeidsomstandigheden. Door het sociaal overleg aan banden te leggen en een cadeau van 17% reductie op de energieprijzen voor de investeerders aan te kondigen wil de koning het investeringsklimaat aantrekkelijk maken.

Hoe meer investeringen, hoe meer werkgelegenheid en dat is volgens de heersende klasse de oplossing van de armoede. Welke strategie hierbij wordt gevolgd bepaalt de wereldbank: investeringen in woningbouw, toerisme, visvangst en nieuwe informatietechnologieën⁵. De eens zo belangrijke textielsector krijgt hierbij de doodsteek: niet meer competitief op de wereldmarkt. 8 000-10 000 mensen op straat. In deze sector werken veel vrouwen⁶.

Het patronaat zet de politieke partijen en de syndicaten onder druk. Volgens hen zou de koning tesamen met de civiele maatschappij en een regering van technocraten moeten regeren met het doel Marokko op de golfhoogte van Europa en de mondialisering te brengen. Hun wensdroom is een regering van technocraten waarbij geen verantwoording moet afgelegd worden tegenover het parlement. Het patronaat verwijt de regering zijn zwakheid tegenover de syndicaten. De eerste minister wil democratische instellingen opbouwen naast de macht van de koning. De zogezegde democratische veranderingen moeten in stilte en discretie gebeuren, maar waar blijft de democratische controle dan bij de opbouw? De 76-jarige eerste minister is weinig spraakzaam over zijn sociaal project. Hij is en blijft een man van de vorige Makhzen waarbij transparantie en communicatie en democratische controle niet de hoofdton voerden.

Het platteland

Op het platteland heeft 2/3 van de bevolking geen toegang tot schoon water, of helemaal geen water. 87% beschikt over geen electriciteit en 93% heeft geen medische voorzieningen. Na de onafhankelijkheid werden de gronden

Vrouwen uit de Westelijke Sahara op de wereldvrouwenmars in Brussel

die door het protectoraat waren onteigend niet teruggegeven. Deze gronden waren de uitgestrekte modern geleide Europese landbouwbedrijven in de Atlantische vlakten waarvan Mohammed VI, de grootvader van de huidige koning de beste gronden heeft overgenomen. De landelijke burgerij nam de rest. Vanaf de jaren 60 werden grote damprojecten op touw gezet die vooral de irrigatie van deze gronden tengoede kwamen. In 1956 werden 60 000 hectaren bevoeid terwijl in 1987 ongeveer 800 000 hectaren werden geïrrigeerd. Op het einde van het Franse protectoraat lag het aantal landloze boeren reeds op 20%. Meer dan 60% van de Marokkaanse boeren beschikte over minder dan 4 hectare grond. In 1971 bezaten 5% van de grondbezitters 60% van de rijkste gronden. Er is nooit werk gemaakt van landbouwhervormingen en het naast elkaar bestaan van moderne grootschalige en traditionele mini-landbouwbedrijven is een belangrijke tegenstelling niet alleen in het landschap maar ook op gebied van sociale en economische rechtvaardigheid.

De grote bedrijven worden scheikundig bemest en zijn op de export gericht. Landbouwproducten worden ingevoerd voor industriële verwerking. De arme boeren kunnen op hun kleine stukjes land geen mechanisering toepassen en hebben geen geld om te investeren in dure irrigatiesystemen. In deze regenafhankelijke landbouw gebieden wordt zeventig procent van Marokko's voedselgranen geproduceerd. De regering heeft tijdens de laatste twee droogtes hulp geboden aan de arme boeren. Een structurele aanpak van de armoede in de traditionele landbouw vraagt echter om agrarische hervormingen. Maar hierdoor worden de belangen van de elite bedreigd.

De «geheime tuin» van Hassan

Tazmamart, gelegen in het Atlasgebergte, op 450 km ten Zuid-Oosten van Rabbat, was één van de talrijke geheime detentiecentra van Marokko. Hassan liet ze bouwen in de jaren '70 om politieke tegenstanders in «nacht und nebel» te doen verdwijnen. Abraham Serfaty, 17 jaar opgesloten in Kenitra en in 1991 naar Frankrijk verbannen, brengt in het begin van de jaren '80 het bestaan van Tazmamart⁷ en zijn folterpraktijken aan het licht. Op 6 en 7 oktober 2000 hielden honderden politieke gevangenen een protestmars buiten het vroegere detentiecentrum dat nu terug fungeert als een militaire opslagplaats. Deze mars was goedgekeurd door het ministerie van Binnenlandse Zaken. Het detentiecentrum was omgeven door tientallen paramilitaire troepen die de toegang tot het vroegere detentiecentrum afsloten. Een Franse cameraploeg werd aangehouden toen zij het gebeuren filmde. De deelnemers droegen een rode roos en een kaars ter herinnering aan de 58 officieren die daar werden opgesloten

....Terreur is een wapen. Ze verlamt een gans land zodat niemand durft verroeren. Het regime van Hassan en zijn terreur had geen ander doel dan te blijven voortbestaan omdat het aan de elite meer voordeel opleverde dan het land te ontwikkelen en werkgelegenheid te creëren. We kunnen het vandaag zeggen: deze mannen hebben enorme fortuinen vergaard en bijgedragen tot de onderontwikkeling en de achteruitstelling van hun land.

Christine Daure-Serfaty : A la mémoire des «tazmamartiens», *Le Monde* 7 oktober 2000

na de mislukte aanslagen op Hassan in 1971 en 1972. 32 van hen stierven na foltering en eenzame opsluiting in blinde cellen.

Wat te doen met het verleden ?

Een onafhankelijke mensenrechtencommissie heeft tenminste 5500 aanvragen voor schadevergoeding gekregen. De nieuwe koning heeft een commissie samengesteld die zich enkel zal bezighouden met de schadevergoeding en niet met het achterhalen van de waarheid en de veroordeling van de verantwoordelijken voor de misdaden. Sinds kort worden schadevergoedingen uitbetaald. Het is een erkenning van het statuut van slachtoffer en een erkenning van de verantwoordelijkheid van de staat. De debatten laaien hoog op, vooral sinds de getuigenissen van de teruggekeerde politieke gevangenen in de kranten verschijnen, ook in de krant van USFP⁸ de partij van de eerste minister Youssef. Het boek van Christine Daure-Serfaty over Tazmamart werd in het Arabisch vertaald en als vervolgverhaal in de kranten gepubliceerd.

De benoeming van sommige commissieleden lokt kritiek uit, er is geen beroep mogelijk bij de beslissingen van de commissie en geen criteria voor de toekenning van de vergoedingen.⁹ Talloze nabestaanden zijn nog altijd onwetend over het lot van hun familieleden.

Westelijke Sahara

Tijdens een persbriefing van de regering over de positie van Marokko inzake de Westelijke Sahara bedreigde de Minister van Binnenlandse Zaken een redacteur van «Le Journal» die op 15 april een interview met de voorzitter van het Polisario had gepubliceerd. Het weekblad had daarop verbod van publicatie gekregen.

Marokko is meer dan ooit besloten de Westelijke Sahara binnen haar eigen grenzen te houden en laat geen gelegenheden voorbij gaan om dit op alle internationale bijeenkomsten te onderstrepen. Verscheidene landen hebben hun erkenning reeds ingetrokken waaronder Indië en een hele reeks Latijns-Amerikaanse landen waarmee Marokko stevige handelcontacten uitbouwt. Het gebied staat onder mandaat van de Verenigde Naties. Een referendum dat de Saharoui de keuze moet laten tussen onafhankelijkheid of integratie bij Marokko werd al verscheidene malen uitgesteld. Marokko gaat door met de militaire bezetting van de Westelijke Sahara en de grove schending van de mensenrechten: ontvoeringen, martelen en afgrendelen van gebieden zodat de mensen niet meer vrij naar werk of school kunnen. De laatste gewelddadige en grootschalige repressie gebeur-

de in september 1999 in Laayoun waarbij Marokkaanse militairen op een vreedzame menigte schoot. Er vielen tientallen doden en gewonden. De Fédération Internationale des Droits Humains (FIDH)¹⁰ meldt de verdwijning van ongeveer 1 500 mensen. Kinderen worden hierbij niet gespaard.

Maroc-Telecom, een overheidsbedrijf wordt op 5,8 miljard\$ dollar geschat. De staat verkoopt 35% van de aandelen aan internationaal kapitaal. Geïnteresseerden zijn France Telecom, Vivendi en Telecom Italia. Maroc Telecom maakte de eerste 6 maanden van 2000 een zakencijfer van 543 miljoen dollar en een nettowinst van 126 miljoendollar, een stijging van resp. 32 en 48% t.o.v. dezelfde periode van 1999. In juni 1999 leverde de regering een gsm licentie ten bedrage van 1,1 miljard dollar aan een spaans-portugees-marokkaans consortium.

De Marokkaanse paradox

Terwijl het Marokkaanse politieke systeem nog steeds gedomineerd wordt door de Makhzen dat op een archaische manier functioneert ondanks een socialistische premier beschikt de civiele maatschappij over een relatieve bewegingsruimte. Het sociaal en cultureel veld heeft de mogelijkheid, alhoewel beperkt, om te discussiëren en zijn mening naar voor te brengen. Volgens de Franse specialist inzake de Islamwereld, Olivier Roy¹¹ zal de islamitische beweging in Marokko in geen geval een harde en pure politieke oppositiebeweging worden. Een hoopvol perspectief voor de toekomst. Vrouwen in Marokko hebben het nu al hard genoeg om hun persoonlijk statuut te verbeteren. De vrouwenbewegingen hebben sinds verleden jaar een brede moot van de civiele maatschappij kunnen mobiliseren voor de toepassing van het actieplan voor de integratie van de vrouw. Mensenrechtenorganisaties, vakbondsbewegingen hebben efficiënt gebruik gemaakt van de relatieve opening op sociaal en cultureel vlak. Schuchtere pogingen worden ondernomen om het verleden een plaats te geven. Corruptieschandalen krijgen weerklank in de pers. Al deze verschijnselen zijn zeer nieuw en broos. Daar is iedereen van overtuigd. De elite met haar economische en politieke macht blijft aanwezig en heeft voor het moment baat bij deze relatieve opening: het geeft de potentiële investeerders een gerust geweten. Zolang dit gunstig klimaat heerst kan er gediscussieerd worden. Maar de regering mag niet telang meer aarzelen. Voor de 12 miljoen Marokkanen die onder de armoedegrens leven is de maat vol.

22 oktober 2000
Marie Jeanne Vanmol

¹ UNDP-rapport: United Nations Development rapport

² Driss Basri: minister van binnenlands zaken onder Hassan II. Met zijn geheime politie was hij gedurende 25 jaar verantwoordelijke voor bloedige repressies, ontvoeringen, martelingen en allerlei duistere manipulaties (fraude, drugtrafik, corruptie). De nieuwe koning stuurde hem op 9 november 1999 de laan uit. Hij werd benoemd tot professor in de rechten aan de universiteit van Marokko. Op internet circuleert een petitie om hem uit zijn functie te ontsetten. De ondertekenaars vragen ook dat hij zich zou verantwoorden voor een rechtbank.

³ Fonds Hassan II: een fonds gespijsd door Koninklijke gelden om projecten van Marokkaanse onderdanen in emigratie te ondersteunen, en om de banden met het moederland te verstevigen. Het fonds controleert daarmee ook de activiteiten van haar onderdanen in het buitenland.

⁴ Le gouvernement de l'alternance: Tot 1996 was er slechts één kamer waarvan 1/3 onrechtstreeks werd verkozen. In 1998 komt dan de "alternance", de "vernieuwing": twee kamers waarvan de eerste in zijn geheel rechtstreeks wordt verkozen en de tweede kamer onrechtstreeks door "notabelen" waarbij omkoop en fraude schering en inslag zijn. Via deze tweede kamer blijft de koning een controle en censuur op het democratisch wetgevend werk van het parlement uitoefenen. Zij vertraagt het parlementaire werk. Elk wetsvoorstel moet twee maal onderzocht worden. Zij kan ook de regering doen vallen. De "gouvernement d'alternance" van de socialistische premier Youssef staat dus zwaar onder druk.

⁵ Marokko is van plan hier al haar troeven uit te spelen: in het najaar van 2002 gaat in Marrakech de conferentie van de Internationale Unie van de Telecommunicatie door. Er worden meer dan 2 000 afgevaardigden uit 189 landen verwacht waaronder de ministers, bedrijfsleiders en industriëlen uit de sector.

⁶ Lees ook Vrouwenrechten zijn het hart van de democratie, een interview met Fouzia Assouli van de Ligue Démocratique des Droits de Femmes, *Vrede maart 2000*

⁷ Zie ook: Gilles Perrault, Notre ami le roi, 1990 (uit te lenen in de bibliotheek Vrede). Dit boek is gebaseerd op de brieven die uit de gevangenis werden gesmokkeld en de informatie van Christine Daure-Serfaty die in 1986 met Abraham Serfaty in de gevangenis van Kenitra huwde. De weerklank van het boek had zo zijn gevolgen: vele politieke gevangenen, ook deze van Tazmamart werden in 1991 vrijgelaten. Abraham Serfaty, een politieke opposant werd na 17 jaar opsluiting vrijgelaten en onmiddellijk verbannen. Christine Daure-Serfaty was sinds juli 1991, als Franse coöperante niet meer gewenst in Marokko. Over de gevangenis van Tazmamart zie: Christine Daure-Serfaty: Tazmamart, une prison de la mort; Ed. Stock, 1992. Na de dood van Hassan keert A. Serfaty uit ballingschap terug. Over deze terugkeer en een blik op de politiek van de nieuwe koning zie Christine Daure-Serfaty: Lettre du Maroc, Ed. Stock, 2000

⁸ Union Socialiste des Forces Populaires.

⁹ Zo spreekt de commissie alleen van arbitraire gevangenen, dat zijn gevangenen die geen proces hebben gehad. Dus alle gevangenen die een proces hebben gehad hebben geen recht op schadevergoeding. Alle gevangenen van Tazmamart hebben een proces gehad. Zij vallen dus uit de boot. Was dit een eerlijk proces? De meesten waren veroordeeld tot max. twee of drie jaar. Ze hebben er 18 jaar gezeten. 32 zijn er gestorven.

¹⁰ Een internationale commissie van de FIDH bracht een bezoek aan Marokko en de Westelijke Sahara in juni 2000.

¹¹ Olivier Roy is onderzoeksdirecteur bij het Centre Nationale de Recherche Scientifiques en geeft les aan het instituut voor politieke wetenschappen in Parijs. Hij spreekt meerdere oosterse talen. Hij publiceerde o.a. *L'échec de l'islam politique, le Seuil 1992*. Zie ook Mohamed Tozy, *Qui sont ces Islamistes au Maroc? Le Monde Diplomatique aug. 1999 p.20*

Reisverhaal:**Bombardementen in Zuid-Korea**

Karen Talbot van het Noord-Amerikaanse Internationale Center for Peace and Justice, en redactrice van Covert Action Quarterly, reisde deze zomer naar Zuid-Korea. Haar relaas vertelt ons zaken die we in het 'normale' nieuwsaanbod niet terug vinden.

Het ene na het andere jachtvliegtuig raast over de bommentoppen, hier vlakbij. Voor mij leek het wel de hel op aarde. Het was in elk geval de meest angstwekkende situatie die ik ooit had meegemaakt. Telkens opnieuw waren er oorverdovende ontploffingen en lawaai van machinegeweren. Hun doelwitten lagen zowat achthonderd meter verderop. Doelwitten zijn het, alleen maar dat: doelwitten. Meestal, of zeg ik beter gewoonlijk, worden ze niet eens geraakt. Het is ongelooflijk maar waar: dit is al 50 jaar aan de gang, elke werkdag, 50 jaar. Vierhonderd tot zevenhonderd bommen worden dagelijks uitgeworpen door de A-10 en F-16 V.S.-jachtvliegtuigen, vlak in de buurt van een tiental eenvoudige kustboerendorpjes. Maehyang-ri ligt op nog geen anderhalve kilometer van de doelwitten. Dit is Zuid-Korea, 75 kilometer ten zuiden van Seoel aan de westkust.

We waren daar in juli jongstleden, de 18^e en 19^e, om een feitenrelaas op te stellen in naam van de 'Internationale onderzoekscommissie naar geweld dat V.S.-militairen op burgers plegen' en 'naar de Maehyang-ri bommencampagne' op initiatief van de Koreaanse Waarheidscommissie. We waren te gast bij de Nationale Alliantie voor Democratie en de Hereniging van Korea, een behoorlijk brede coalitie in het land.

(...)

De doelwitten van de bommencampagne liggen in een mooie baai, dicht bij de kust. Dorpelingen gaan er vissen. Een eiland werd al helemaal verwoest. Een ander heeft nu nog maar een lengte van 2 km, waar het ooit de helft meer was. Niet ontplofte munitie – ongetwij-

feld duizenden tonnen – liggen opgestapeld in deze baai, op de stranden en in de velden. Arbeiders ruimen elke dag op wat ze kunnen. Brian Wilson, die aan een vorig bezoek had deelgenomen, en die een Vietnamveteraan is, zegt dat de A-10 'tank-killers' zijn. Dat betekent dat de munitiehuizen versterkt zijn met verarmd uranium. Tengevolge het kabaal dat Wilson hierover bij zijn terugkomst maakte, moest de militaire overheid van de V.S. toegeven dat ze inderdaad munitie met verarmd urani-

um werd onthoofd. Zijn vader was toen stiekem 's nachts zijn zoon gaan begraven, uit angst voor de autoriteiten mocht hij bekend hebben gemaakt dat zijn zoon door V.S.-bommen was gedood. Vandaag moet de moeder nog altijd dagelijks de vliegtuigraids doorstaan die haar zoon hebben vermoord. Dit verhaal is er maar één voorbeeldje van de sfeer en het klimaat van angst dat er onder de brutale dictatuur, - tot voor kort -, heerste in Zuid-Korea met de zegen van Washington.

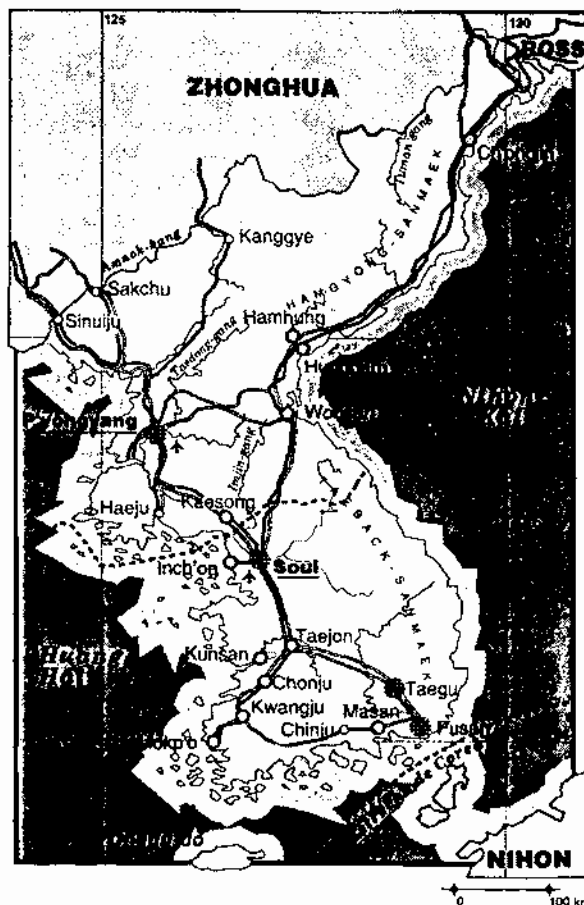
(...)

De aanhoudende bombardementen met hun ondraaglijk lawaai en de pollutie wegen zwaar op de gezondheidstoestand van de dorpingen. Het aantal kankers in de betrokken dorpen is buiten verhouding groot en stijgt nog steeds. Ontelbare vrouwen hebben miskramen gehad, en er komen meer en meer afwijkingen bij de borelingen voor. Ook de dieren lijden onder deze toestand. We vernamen ook dat 80 procent van de leerlingen uit een regionale school voor kinderen met leerachterstand, uit Maehyang-ri kwam.

De leider van de beweging van het dorpsverzet, Chun Mankyu, vertelde ons dat z'n vader zelfmoord had gepleegd. Dan toonde hij ons een groot litteken op z'n borst. Hijzelf had ooit ook geprobeerd zich te zelfmoorden. Maar dan heeft hij besloten om te vechten voor de toekomst van zijn kinderen, en die van de gemeenschappen. Hij verkocht z'n huisje, verhuisde naar een kleiner oord, en liet zijn job staan om voltiids voor de beweging te kunnen werken die de bombardementen wil doen stoppen.

Dit oefengebied is eigendom van Lockheed-Martin. Dat moet ons niet verbazen want 50 jaar dergelijke verspilling moet de wapenfabrikanten inderdaad een aardige stuiver winst opleveren.

Wij zijn enigszins verwonderd hoe groen het landschap is, met graan, rijst en andere gewassen. De dorpingen hebben ons uitgelegd dat ze de gronden moeten huren van het V.S.-leger,

um gebruiken bij hun oefeningen in Maehyang-ri. Hierdoor moeten we radioactieve straling toevoegen aan de toxische afval en olie van o.a. napalmbommen, die de deze dorpen omringen.

Over de jaren heen werden minstens 12 mensen gedood, en een groot aantal anderen werd gewond door 'verloren kogels en bommen'. Men vertelde ons een geval van jaren geleden, waarbij een jongen van 16 door een bom

die ze dan enkel in het weekend kunnen bewerken wanneer er niet wordt gebombardeerd. Deze gronden werden, net zoals bij alle 97 V.S.-basis in Zuid-Korea, door het Noord-Amerikaans leger ingenomen zonder betaling.

Maar het protest groeit aan.

Tot voor kort wist haast niemand iets af van Maehyang-ri. Daar heeft de jarenlange repressie voor gezorgd. De dorpingen waren compleet geïsoleerd. Nochtans, hebben de mensen daar veel acties opgezet. Zo trachten ze met vliegers de aandacht van de piloten af te leiden tijdens de laagvluchten. En bij de constructie van de site hebben ze de bulldozers trachten te houden. Op 12 december 1998, nadat er maar geen antwoord kwam op hun petitie, hebben zo'n 1500 mensen het oefengebied bezet, ook de eilandjes. Vandaag is het protest enorm aangegroeid. Honderdduizenden, studenten, boeren, arbeiders doen er aan mee. Op 17 juni was er een grote betoging van

de automobielarbeiders van Kia Motor Company, die recent een fabriek heeft geopend nabij Maehyang-ri. Ze wilden dat de legersite zou worden gesloten. 500 betogers sprongen over het hek en gingen over tot een bezetting. Zij werden door de politie geslagen. Chun Mankyu nam de oranje vlag weg, die elke morgen wordt gehesen om het begin van de bombardementen aan te kondigen. Hij werd samen met een boel anderen gearresteerd. Toen we hem ontmoetten was hij net vrijgelaten, dank zij de druk van de beweging rond de eis "V.S.-leger uit Korea". Maar ondanks deze sterke beweging, weet de buitenwereld nog altijd niet wat er hier gebeurt.

De tweede dag dat we er waren, was er een grote betoging van studenten. Een lid van onze delegatie, Elmar Schmaling, West-Duits admiraal op rust, stelde vast dat de vliegtuigen hun bommen en schoten te vroeg losten om de doelwitten te kunnen treffen. Walter Black, Korea-veteraan en ook lid van

onze delegatie, was het daar volledig mee eens. Beiden alarmeerden ze ons voor het ernstig gevaar dat we liepen. Het was kennelijk bedoeld als intimidatie tegen het studentenprotest.

Busladingen met honderden dreigende Zuid-Koreaanse soldaten en politiemensen kwamen ons omsingelen. Het Zuid-Koreaanse leger bestaat uit dienstplichtigen, wiens opdracht is de V.S.-militairen te beschermen.

Later in Seoel werd er betoogd voor de gevangenis waar de protestgangers van Maehyang-ri werden vastgehouden. Drie waren al vrijgekomen, maar er zaten nog drie andere vast. Een van de slogans van deze manifestatie viel op "Intrekking van SOFA" (Status of Forces Agreement) waardoor de Verenigde Staten Zuid-Korea zo goed als volledig controleren.

De breed gesteunde volkseis "V.S.-leger weg uit Korea" kreeg een nieuwe impuls door de recente succesvolle topontmoeting tussen de leiders van Noord- en Zuid-Korea. Er groeit nieuwe hoop bij de mensen dat het land herenigd zal kunnen worden. Velen zijn ervan overtuigd dat de aanwezigheid van het V.S.-leger deze hereniging en de vrede in de weg staat.

Karen Talbot

www.CoverAction.org

vertaling: Georges Spriet

Europa

Europa met twee gezichten

Tien jaar na de val van de muur wordt nog steeds vastgesteld dat de landen van Oost-Europa in het bevolkingsaantal blijft dalen. Zo schrijft Eurostat, het Instituut van Europese statistieken. Terwijl in de rijke landen van de E.U. de bevolking wel veroudert maar in 1999 nog steeds met 0,3 % vooruitgaat, zijn de levensmogelijkheden in Oost-Europa de dieperik ingegaan. De inkomsten per inwoner (uitgedrukt in koopkracht) liggen gemiddeld drie maal lager per inwoner dan hier.

Uit de demografische gegevens blijkt dat de levensverwachting aanzienlijk lager is dan in het westen: slechts 64 jaar gemiddeld voor de mannen en 77 jaar voor de vrouwen. Wat respectievelijk elf tot veertien jaar minder betekent. In de jaren zeventig was het verschil nog twee tot drie jaar. Ook de kindersterfte ligt vandaag gemiddeld tweemaal hoger.

De diepe economische crisis sinds de ommekeer, de desorganisatie van de gezondheidssystemen en daling van de sociale uitgaven liggen mede aan de basis van de huidige situatie.

Daar waar in de lidstaten van de E.U. 8,5 % van het Binnenlands Product 400 Euro nodig heeft om zich te verzorgen kan zijn tegenhanger op 1.600 Euro kan rekenen.

En zeggen dat voorheen gezondheidszorg en onderwijs praktisch kosteloos waren.

En dan is er het hoge niveau van sterfgevallen in het oosten die grotendeels het gevolg zijn van de degradatie van de sociale levensvoorwaarden.

Een verhoging wordt vastgesteld door stijgend gebruik van tabak en alcohol. Het deel van de bevolking dat geconfronteerd wordt met voedingsproblemen is eveneens aanzienlijk. In sommige regio's heeft de pollutie eveneens een grote invloed.

De situatie is in iedere regio zeer verschillend. In het kleine Slovenië (amper 2 miljoen inwoners) is het gemiddeld inkomen per inwoners (steeds berekend volgens de koopkracht) zelf superieur aan dat van Griekenland en sommige andere gewesten van de Europese landen.

Het sterftecijfer in Roemenië is reeds opgelopen tot 20 per 1000 of een vergelijkbaar cijfer met verschillende Afrikaanse landen.

Deze Oost-Europese landen, kandidaat voor de aansluiting bij de E.U. beschikken niettemin over een ouderdomsstructuur die gelijk staat met deze van de Unie.

De experts van Eurostat gaan er van uit dat binnen twintig tot dertig jaar de landen van Oost-Europa hun achterstand zullen ingehaald hebben en over een demografische structuur zullen beschikken die gelijk is aan deze van West-Europa.

Maar ondertussen ... (ads)

Personalia

We vernemen het overlijden, tijdens de laatste weken, van volgende vrienden...

* *Hector Boudry uit Roeselare, gewezen-secretaris van het ACOD, destijds stichter van het plaatselijk anti-atoommars-comité en daarna van de lokale kernen van BUUV en Vrede vzw.*

* *John Bultinck uit Gent, advocaat en bekend door zijn kooklessen voor de BRT, die talrijke malen het woord voerde op informatie-avonden over Viëtnam en dikwijls als moderator optrad tijdens debatten ingericht door Vrede vzw.*

* *Guillaume Tenry, uit Gent, gewezen weerstander en nationaal verantwoordelijke van het Onafhankelijkheidsfront waar hij zich voor de belangen van de weerstander inzette. Hij was ook actief in de vredesbeweging.*

Aan de families en vrienden bieden we onze blijken van innige deelneming aan in het zwaar verlies dat hun treft.

Agenda**Oostende****In het kader van 11.11.11****– Donderdag 9 november**

vanaf 10u30 aan de hoek van de Kapellestraat en de Witte Nonnenstraat

Het **"Monster van Loch Ness"**, ludiek straattoneel over de Tobin-taks met *Mon Rosseel en John Van Daele*.

org: ATTAC-Oostende en 11.11.11

– Maandag 13 november om 20u

Trefcentrum Aartshertogstraat 9, 8400 Oostende

Koerdistan

Jan Loones - Derwih Fenho - Chris Denhond.

org: Rodenbachfonds

Dialoogavonden**Gent****– Dinsdag 14 november 20u****"De Tobin-taks"**inleiding door *Georges Spriet*

secretaris van Vrede vzw in Galgenberg 29 9000 Gent

org: Masereelfonds Vrede Regio Gent

Oostende**– Woensdag 15 november om 20u15**

in "Den Anklap" (Culturele Raad)

Leffingestraat 85 te Oostende

dialoogavond met als thema:

"Hoe functioneert de Europese Unie"met *Jaak Vandemeulebroucke*, gewezen Euro-parlementslid

org: Vredesbeweging Regio Oostende

– Vrijdag 8 december om 20u15

in "Den Anklap" (Culturele Raad)

Leffingestraat 85 te Oostende

"Aids in Afrika, de catastrofe van een continent"inleiding door *Dr Mich Van Opstal*

die voor een anti-AIDSproject werkte in Kenia

org: Vredesbeweging Regio Oostende

JONGERENWERKING VREDE**– Woensdag 15 november 20u**gespreksavond over de **Balkan**met een inleiding door Ludo De Brabander en een getuigenis van **Leentje Floer** over haar vrijwilligerswerk

in Albanië en Macedonië

bij Vrede in Galgenberg 29 9000 Gent

KAASAVOND

Masereelfonds Vrede Regio Gent

zaterdag 2 december 2000 om 19uHet cultureel gedeelte van deze avond wordt ingevuld door **Joost Vandommele** die spreekt over **"Gent in de 19e eeuw"**.

inschrijvingen op 09 233 46 88, prijs 300 F

Mondialisation et la construction Européenne

In het kader van het Keizer Karel-jaar grepen in Vlaanderen tal van interessante evenementen plaats. Opvallend daarbij was de overwegende aandacht voor de Europese prestaties van Keizer Karel. Om de niet-Europese dimensie van Keizer Karels heerschappij extra in de verf zetten nodigen de organisatoren politicoloog en econoom Samir Amin uit voor een uiteenzetting en discussie over de politiek-economische betekenis van Keizer Karels wereldrijk.

Samir Amin werd geboren in 1931 in Egypte. Hij studeerde politieke en economische wetenschappen in Parijs. Hij was aanvankelijk actief in de Egyptische administratie, werd raadsman van de regering van Mali en vervulde vervolgens vooraanstaande functies bij verschillende internationale instituties. Momenteel is hij hoofd van het Forum Tiers-Monde in Dakar, Senegal. Samir Amin heeft zich tijdens zijn loopbaan wereldwijd een reputatie verworven als een van de meest radicale denkers van zijn generatie. De veranderende aard van het kapitalisme, de Noord-Zuidverhoudingen en de ontwikkelingstheorie zijn bij uitstek de terreinen waarop hij naam heeft gemaakt.

Een deskundig panel, bestaande uit de professoren Jan Blommaert (Vakgroep Afrikaanse Talen en Culturen UG), Rudy Doom (Vakgroep Studie van de Derde Wereld UG) en Pieter Saey (Vakgroep Geografie UG), zal Samir Amin na afloop kritisch ondervragen. Guy Poppe (Radio3) is moderator.

'Karel V-lezing'**'Annual Distinguished Lecture on Africa'**prof. dr. **SAMIR AMIN****Mondialisation et la construction Européenne****vrijdag 24 november - 20u00****Auditorium 'De Schelde'****Provinciaal Administratief Centrum****W. Wilsonplein 2-3 (1ste verdieping), Gent****Inkom: 200/250 (studenten UG gratis)****Tickets en reservaties:****Masereelfonds - 09/225.38.53 - gent@masereelfonds.be**

Internationale oproep Stockholm 1975

De overwinningen voor de vrede en voor de ontspanning hebben een nieuw internationaal klimaat geschapen, nieuwe hoop, een nieuw vertrouwen, een nieuw optimisme bij de volkeren.

De verdediging van de vrede is mogelijk. De bouw van een wereld in vrede ligt binnen ons bereik.

De gezamenlijke vredeskrachten zijn in staat de nog bestaande hinderpalen te overwinnen op de weg naar een nieuwe wereld, waaruit agressie, uitbuiting en overheersing, honger en ellende voor altijd verbannen zullen zijn.

De voornaamste hinderpaal om de ontwikkeling naar ontspanning onomkeerbaar te maken is de bewapeningswedloop.

De bewapeningswedloop bedreigt nog altijd onze planeet met nucleaire vernietiging. De ontspanning heeft deze bedreiging teruggedrongen. De bewapeningswedloop houdt die bedreiging in stand en brengt de ontspanning zelf in gevaar.

De bewapeningswedloop drukt in vele landen zwaar op de bevolking die het

hoofd moet bieden aan de versnelde stijging van de kosten voor levensonderhoud, aan de inflatie en aan de economische crisis. Hij onttrekt de volkeren een groot deel van hun rijkdommen en hulpbronnen.

De ontspanning heeft nieuwe overwinningsoverzichten geopend in de strijd voor een nieuwe internationale economische orde, voor de rechten van de volkeren op hun eigen bodemrijdommen; ze is een wapen in de strijd van de volkeren tegen de monopolies en de multinationale ondernemingen om een einde te maken aan hun plundering.

De bewapeningswedloop, het opslaan van wapens in de handen van de imperialisten, stimuleren en moedigen de krachten aan van de agressie, van het militarisme en het fascisme, van het kolonialisme en het racisme. De ontspanning is een levensnoodzakelijke factor voor de versterking van de inspanningen geleverd door alle volkeren voor nationale onafhankelijkheid, rechtvaardigheid en sociale vooruitgang.

De ontspanning schept nieuwe moge-

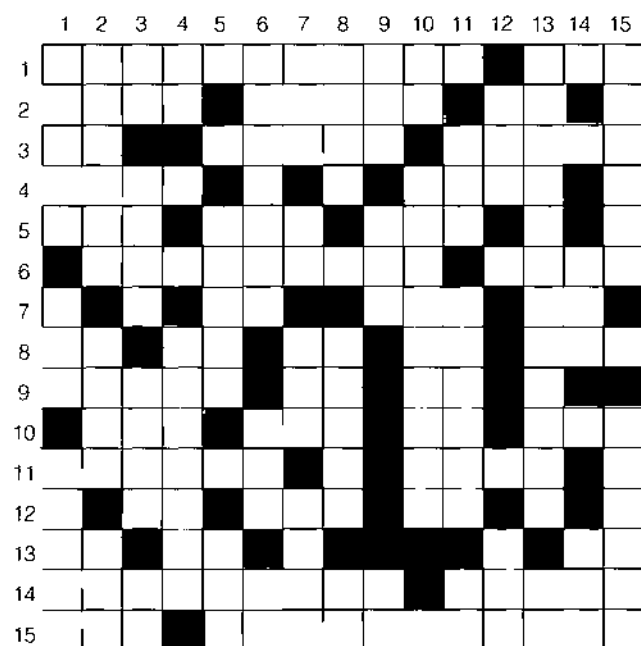
lijkheden voor het oplossen van de meest dringende internationale problemen van vandaag, voor het doven van de haarden van spanning en conflict. De stopzetting van de bewapeningswedloop zou de weg vrijmaken voor het doel van de mensheid: het verbod op alle kernwapens en andere massale vernietigingswapens, een algemene en volledige ontwapening - een wereld zonder wapens.

De internationale openbare opinie heeft meer verantwoordelijkheden en meer macht dan ooit tevoren: ze kan de profiteurs van de wapenhandel, de koude oorlogsstokers, de vijanden van de mensheid teruggedringen.

De wereldraad voor de Vrede doet een oproep tot alle regeringen en parlementen, alle vredesbewegingen en andere organisaties, alle politieke partijen, de vakbonden, de jeugd en vrouwenorganisaties, de godsdienstige, sociale en culturele organismen die zich inspannen voor de vooruitgang van de mensheid, zich te verenigen in een nieuw internationaal offensief tegen de bewapeningswedloop.

Vrede, nov. 1975

"RETRO-KRUISWOORDRAADSEL" - NUMMER 8 (= Gebaseerd op de inhoud van nummer 345 van september-oktober 2000)

Stuur uw oplossing naar Vrede, Galgenberg 29, 9000 Gent.

HORIZONTAAL

1) Tegen geweld en armoede, Vlaanderen 8 tot 14 oktober (Wereld...2.000) - Afschutsel met spijlen. 2) Scheefhoekige gelijkzijdige vierhoek - Nonsens (onzin) - Muzieknoet. 3) Een meisje of een vrouw - Luizeneieren - Antwerpse gemeente.

4) Schermbloemige plant - Tot een rechte lijn gestreken plaats in een soepele stof. 5) Dwaas - Kop om uit te drinken - Bron (naar behoren). 6) Telwoord - Brok. 7) Gekend bij de vervoeging van werkwoorden - Proper - Titanium (symbool). 8) Siede - Cerium (symbool) - Voegwoord - Persoonlijk voornaamwoord - Griekse letter. 9) Opsporingsmiddel - Ons inziens (afkorting) - Ajuin. 10) Houing (schijn) - Berg (Grieks) - Meetstok - Tijdsmaat. 11) De officiële taal van Venezuela - Bijbelse figuur. 12) Scandium (symbool) - Muzieknoet - Beslist vrouwelijk van aard. 13) Schenkster van het (nieuwe) leven - Klaar - Uiting van verwondering. 14) Een Israëliische vrouwenorganisatie (2 woorden) - Europeanen. 15) Vlaktemaat - Daarover blijven vele vragen onbeantwoord.

VERTICAAL

1) Daarop volgt er gewoonlijk een antwoord - Mannetjesbij - Danssoort. 2) Drijven (organiseren) - Veldvrucht - Bloeiwijze. 3) Ons inziens (afkorting) - Maten en gewichten merken - Projectieplaatjes - Voorzetsel. 4) Muzieknoet - De Venezulaanse hoofdstad. 5) Innig - Drie verschillende medeklinkers. 6) Bevallig (sierlijk) - Gemeente in de provincie Noord-Brabant (Nederland) - Dubbele klinker. 7) Vochtig - Sint (afkorting) - Gehoororgaan - "Pool" (anagram). 8) Binnenwater (anagram van het synoniem) - Sierlijk gevormd flesje met lange hals - Tweeklank. 9) Zrijvier van de Rhône - Uitwas - Met name (afkorting). 10) Muzieknoet - Een Latijns-Amerikaans land. 11) Gekend begrip in toneelmiddens - Ronde bakken voor huishoudelijk gebruik - Negen (Romeins cijfers). 12) Mannetjeshond - Looftboom. 13) Daar woont de Amerikaanse president (3 woorden) - Griekse letter. 14) Niet meer in de ruimte waar men vroeger was - Voorvoegsel. 15) Russische atoomduikboot - Rijksbestuurder (ook gekend in onderwijsmiddens).

Vrouwen, media en discriminatie

Wereldvrouwenmars in Brussel op 14 oktober 2000

Het moest een topevenement worden, een wereldvrouwenmars tegen geweld en armoede. Eerst op Europese basis in Brussel, drie dagen later op wereldniveau in New York. Veel vrouwenorganisaties keken uit naar dit grootschalig evenement. De vele inspanningen die door vrouwen- en vredesorganisaties al geleverd zijn, zouden daar voor de buitenwereld zichtbaar worden en men zou er vooral iedereen aandacht vestigen op de bijzondere thema's: geweld en armoede. Iedereen aandacht?

Het was een mooie zonnige zaterdag die 14 oktober. Ik was ontroerd door die duizenden vrouwen, een kleurrijk gezelschap, die de wereld vertegenwoordigden en in Brussel hun solidariteit kwamen uitschreeuwen.

De dag voordien vond in het Europees parlement een colloquium plaats. Georganiseerd door Europarlementslid Louisa Morgantini en Women in Black. Vooral de vrouwen uit Kosovo, Servië, Palestina en Israël kregen aandacht. Meteen een goede aanzet voor de komende wereldvrouwenmars.

Uiteindelijk waren er de zaterdagmorgen zo'n twintigduizend aanwezig in het Jubelpark.

De organisatie verliep vlot, al hoorde je hier en daar wel wat kritiek. De kop van de indrukwekkende stoet die via de (helaas lege) Wetstraat en de Belliardstraat trok, kwam al terug binnen toen de laatsten nog moesten vertrekken.

In het licht van de recente gebeurtenissen in Belgrado en het conflict tussen Israël en Palestina, was ik er zelf persoonlijk van overtuigd dat de media grootschalige aandacht aan het gebeuren zouden geven.

Ik had beter moeten weten.

's Avonds werd al meteen duidelijk welke nieuws waarde de media aan de gebeurtenis gaf.

Het bevestigt het feit dat vrouwen en media nog steeds geen goede combinatie vormen en er ook bij ons behoorlijk wat discriminatie heerst.

Bijvoorbeeld: TV1 bracht in hun avond-Journaal een opvallend klein item over de wereldvrouwenmars, gesitueerd ergens tussen de andere onbelangrijke feiten. Het ergste was nog de denigrerende toon. Men had het over zo'n 11.000 deelnemers en vooral over de lange sjerp die de vrouwen hadden gebreid. Men zei letterlijk: "er is nog niks veel veranderd, bij de verovering van de Bastille zaten de vrouwen ook te breien." Dat die sjaal eigenlijk een soort verbindingssignaal was, werd op die manier weggehoond. Noteer dat de eindredacteur van TV1 die dag, een man was.

Bij VTM kwam de mars wat uitgebreider aan bod. Voelbaar met meer respect. Daar werden 40.000 deelnemers gesuggereerd. Al was het verwonderlijk dat vrouwen uit de conflictzones niet het woord kregen. De maandagberichtgeving in de kranten was nog meer ontmoedigend. *De Standaard* gaf enkel een grote foto met een onachtzaam onderschrift, dezelfde foto maar kleiner afgedrukt in *Het Nieuwsblad*. *De Morgen* bracht wel een

artikel, de andere kranten vonden het blijkbaar de moeite niet. Waarom? Te weinig sensatie? Niet genoeg spektakel?

Misschien omdat de media nog altijd een (h)echt mannenbastion zijn? Het is inderdaad zo dat er uitzonderlijk weinig vrouwen zijn die een leidinggevende functie bekleden (Behalve vrouwenbladen natuurlijk).

En als mannelijke hoofd- of eindredacteuren moeten beslissen wat er in een krant, magazine of op tv komt, weten ze heus wel waarmee ze de gemene deler van hun publiek zullen bereiken én bekoren. Het moet snel gaan, een tikje mooi ingeklede sensatie is nooit te versmaden. In dit beeld passen vredevolle opstappende vrouwen niet.

Toch blijf ik me afvragen waarom er dat totale gebrek aan belangstelling is? Was de overvloed aan informatie over de mars vooraf te groot? Zodat het verzadigingspunt van interesse vooraf was bereikt? Was de mars naar de pers toe wel op de juiste manier ingekleed?

In ieder geval is er momenteel in de media een heel kwalijke evolutie aan de gang.

Het inhoudelijke van de nieuwsgaring heeft zijn absolute prioriteit verloren. Bij elk item worden lezers of kijkers meteen in koel cijferwerk omgezet. Hoe kunnen we aandacht krijgen? De vraag *waarmee* is ondergeschikt. Waarde heeft het moeten afleggen tegen de rekenmachine!

De media zijn een meedogenloos marketinggebeuren geworden. En in deze marketingstrategie is de vrouw heel, heel belangrijk. Anders dan wij ons voorstellen. Vrouwen zijn nu hét verkoopsargument geworden. Hoe meer bloot, hoe meer kijkers, hoe meer lezers.

Het vrouwenbeeld wordt zelfs zo massaal misbruikt alsof er van emancipatie enz. nooit geen sprake was. De decennialange strijd wordt achteloos van tafel geveegd. Als voorbeeld verwijst ik naar programma's als *Big Brother* en bepaalde magazines die enkel en alleen drijven op het prikkelend effect dat vrouwen op mannen hebben. Onderzoeken wijzen uit (CIM) dat ze daarmee ook een groot deel jonge mensen, (soms vanaf 14 à 15 jaar) bereiken. Deze evolutie is eigenlijk een onderdeel van een discussie die op gang zou moeten komen omtrent de totale vervlakking waarmee onze samenleving heeft af te rekenen. Want ook het item cultuur krijgt wat belangstelling betreft klappen. Maar het ergste is dat vrouwen niet in opstand komen, je hoort omzeggens geen kritiek. Tenzij binnensmonds of in besloten kring.

Zelfs na het negeren van de wereldvrouwenmars door de media, zijn de organisaties die daaromtrent een kritische reflectie maken zeldzaam. Hoe dan ook, in het verkoopsbeeld dat vrouwen in de media geworden zijn, passen geen strijd-bare vrouwen, geen feministen, geen opstandige wezens, geen kritische noten.

Jennie Vanlerborgho
Hoofdredacteur Telepro
Voorzitter Moeders voor Vrede

In oktober 1975, kort voordat Indonesië Oost-Timor annexeerde, werden herhaaldelijk door Djakarta invallen in de Portugese kolonie uitgevoerd. Bij een van deze invallen werden in het grensgebied Balibo vijf journalisten vermoord door Indonesische soldaten: Australiërs, Nieuw-Zeelanders en een Brit. Hierop werd in Australië ernstig gereageerd maar de Australische regering, die goede maatjes was met Suharto en later zelfs de aanhechting van Oost-Timor zou erkennen, weigerde hiervoor Djakarta verantwoordelijk te stellen. Een Australisch journalist Hamich Mac Donol en de militatie deskundige Dermond Balt, leverden in een boek het bewijs dat de Australische regering het bericht van Djakarta onderschept had waarin opdracht werd gegeven deze journalisten als lastige getuigen uit de weg te ruimen omdat deze op de hoogte waren van hun clandestiene operaties. De Australische regering die dus op de hoogte was van de Indonesische verantwoordelijkheid in de moord is dus, door haar zwijgen, medeplichtig.

Zoals we reeds bekend maakten werd de Franse president Chirac, gewezen burgemeester van Parijs, er in januari 1999 van beschuldigd tijdens zijn ambtsperiode personeel van zijn partij te hebben laten vergoeden door de stad Parijs. Ook de huidige burgemeester Jean Tiberi heeft dit gedaan. Chirac heeft dit steeds gelogenstraft. In september jl. werd tijdens een huiszoeking door een onderzoeksrechter een brief gevonden van 16 december 1993 ondertekend door burgemeester Chirac en gericht aan de secretaris-generaal van de stad met de vraag om aan een zekere mevrouw Farard een promotie toe te kennen. Mevrouw Farard stond echter wel op de loonlijst van de stad maar werkte enkel op de zetel van de RPR, de partij waarvan Chirac de toenmalige voorzitter was.

Helmut Kohl, de toenmalige voorzitter van de CDU en Duits bondskanselier staat, zoals men weet, aan de schandpaal voor duistere financiële praktijken waarvan hij zijn partij liet genieten. Ieder is het er over eens dat dit optreden, waarbij over corruptie sprake is, gerechtelijke gevolgen moet krijgen. Weken en maanden gaan voorbij maar Kohl zit nog steeds met zijn arrogantie in het parlement. Waar zijn vrienden zitten werd nu kortelings aangetoond. De grote financiële onderneming Deutsche Vermögensberatung heeft aangekondigd dat Kohl als voorzitter werd aangesteld van zijn adviescommissie...

De ex-leider van de ultra religieuze Shas-partij in Israël, gewezen minister van Binnenlandse Zaken, werd in juli veroordeeld tot drie jaar gevangenis wegens corruptie. Als minister had hij documenten vervalst en miljoenen ontvangen o.m. voor de fundamentalistische instellingen van de Shas-partij zoals religieuze scholen, ziekenhuizen, enz. Deri trad in 1993 af als minister maar het duurde meer dan drie jaar vooraleer hij veroordeeld werd. Toen hij zich in de loop van de maand september bij de gevangenis kwam aanbieden om zijn straf uit te zitten was hij vergezeld van 30.000 protesterende partijgenoten die, als diepe gelovigen, er wel een zonderlinge mening op nahouden over eerlijkheid.

De 50-jarige gewezen Britse Labour minister Marjorie Morola is een populaire volkswoman. De openheid en de doortastendheid waarmee ze het probleem van Noord-Ierland had aangepakt werd door de openbare opinie zeer op prijs gesteld. Tijdens het laatste congres van haar partij kreeg ze een overdonderend applaus waar Tony Blair bleek van werd. Ze werd te populair en dus een bedreiging. Ze weigerde eveneens zich te laten misbruiken als tegenkandidaat voor het burgemeesterschap van Londen tegen de linkse Levingston en bovendien stelde ze kort geleden voor de Britse koningin uit haar paleis te zetten en hier een museum van te maken. Dit alles was te veel voor Blair en bij de herschikking van zijn regering werd ze op een zijspoor gezet. Ex-minister Morola nam dit niet en gaf gewoon haar ontslag.

De euro die ons destijds werd voorgesteld als wonderbare oplossing voor al onze problemen heeft reeds, nog voor de munt praktisch

in omloop is gekomen, reeds 25 % van zijn waarde verloren. Onze grote Europese leiders lijken zich lelijk misrekent te hebben. Ze zwijgen hier nu echter over als vermoord.

Met de oprichting van de Europese centrale bank in Frankfurt, waarvan de Nederlander Wim Duisenberg als voorzitter werd aangesteld, werd duidelijk een instelling opgericht die buiten de controle van de regeringen staat. Het is een clubje van niet verkozen technocraten geworden die de financiële en economische politiek van Europa bepaalt. Dit werd duidelijk onderstreept door het feit dat voor een vergadering van de Europese ministers van financiën te Parijs half september Wim Duisenberg zelf niet kwam opdagen.

Zwitserland kent, zoals men weet, vier culturen en vier landstalen: Duits, Frans, Italiaans en Reto-Romaans. De twee belangrijkste, Duits en Frans, komen in de scholen onderscheidenlijk als tweede taal voor in het leerprogramma. De kantonale regering van Zürich (Duits landsgedeelte) heeft niettemin besloten dat vanaf 2003 het Engels als tweede taal in de lagere scholen op het programma zal staan, zodat het Frans naar de derde plaats verwezen wordt. Deze beslissing zorgt voor heel wat beroering, ook in het Duitse landsgedeelte. Het economisch overwicht van de Duitstalige regio blijkt sterker te zijn dan de nationale solidariteit.

De "New York Times" (19/9) heeft bekend gemaakt dat Georges W. Bush, om zijn presidentskandidatuur meer luister te geven, een studie liet uitvoeren over de rol die de kinderen van de vorige presidenten in de geschiedenis speelden. In dit document van 44 bladzijden kwam uit dat op deze manier enkelen voordeel haalden omdat ze de zoon waren van een president en anderen in het niets verdwenen. Zo kwam aan het licht dat de zoon van de gewezen president John Adams, John Quincy Adams ook in het Witte Huis geraakte maar de andere twee kinderen dronkaards waren. Gezien het algemeen bekend is dat "W" tot zijn veertig jaar nog al wat gedronken heeft was dit geen ideaal voorbeeld. Mocht hij in november verkozen worden dan zou hij de eerste zoon van een president zijn sinds Quincy Adams in 1824 verkozen werd. Een van de oude vrienden van Georges W. Bush verklaarde aan de krant dat deze er de voorkeur aan gegeven had het document te vernietigen om liefst geen slapende honden wakker te maken.

Winter

*Wolken drijven als zwarte schaduwen
over het verdrongen land.
Haal en dor is elke boom
die ik ontmoet.
Eens waart gij de trots van
de zomer, toen ik in verloren
uren kon rusten in de
schaduwen van uw lover.*

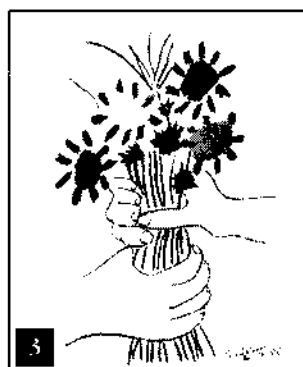
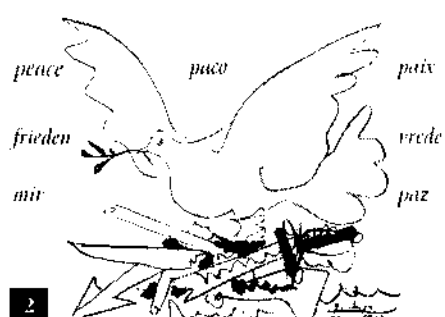
*Maar elk seizoen kerft
zijn sporen in uw schors.
Toch komt er een nieuwe
dageraad, waarin gij, mijn
boom, weer stoer in blad
en bloei te pronken staat.*

Jozef Vandromme

Nieuwe wenskaart voor het jaar 2001

U kunt
nog altijd
kiezen uit
wenskaarten

Bestelbon - Wenskaarten (dubbel en in kleuren)

Naam

Adres

Aantal **1**

van

Prijs: 30 fr. per stuk + 15 fr. port
4 stuks voor 100 fr. + 16 fr. port (met omslag)

2

3

4

5

6

van

Prijs: 25 fr. per stuk + 15 fr. port
5 stuks voor 100 fr. + 16 fr. port (met omslag)

Ik betaal op de postcheckrekening van Vrede, Galgenberg 29,
9000 Gent, nr. 000-0956015-80 het bedrag van fr.

